De hane va Job. Euëver deere en luuj oet 't land va Mergraote

Pierre Heynen

Editie Louise Ietswaart-Heynen, Dick Ietswaart en Lou Spronck

bron

Pierre Heynen, *De hane va Job. Euëver deere en luuj oet 't land va Mergraote* (eds. Louise Ietswaart-Heynen, Dick Ietswaart en Lou Spronck). Met illustraties van Edmond Spierts. Drukkerij Comar, Margraten 1977

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/heyn053hane01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

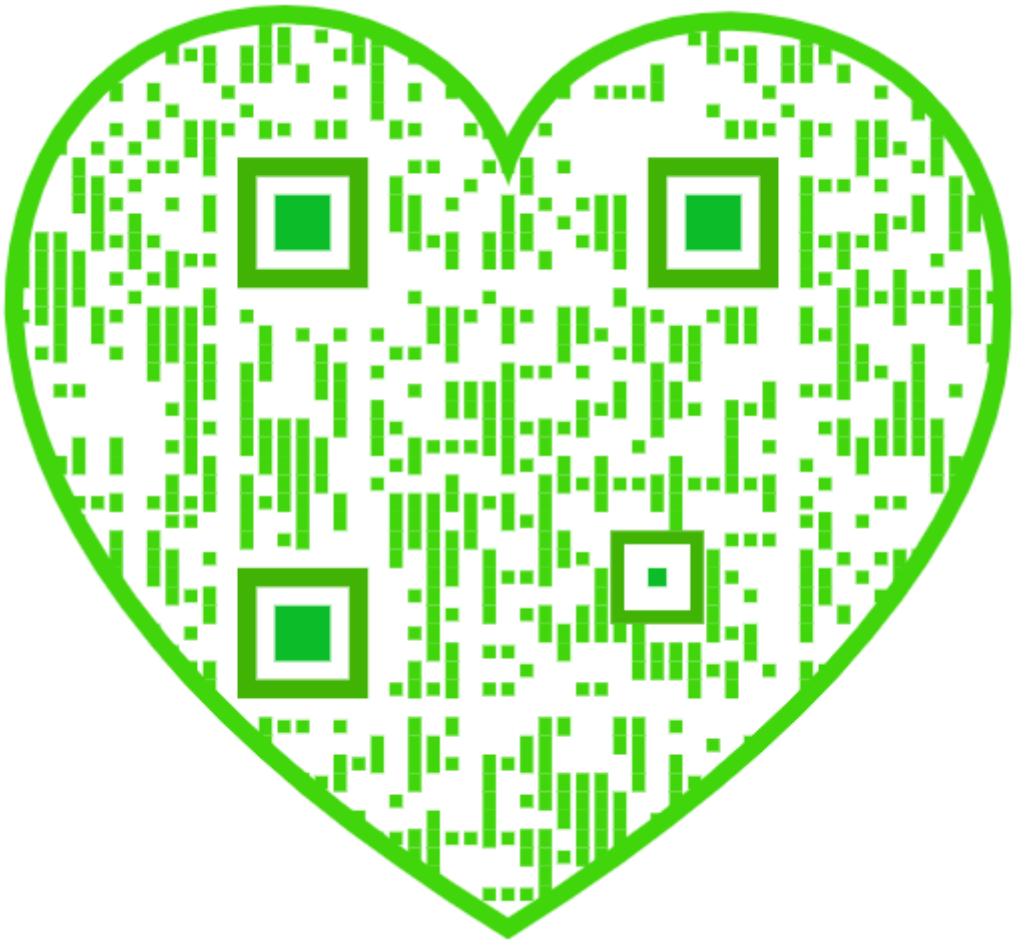

Ter inleiding

> En Jahweh zegende het verdere leven van Job nog meer dan het vroegere.
> (Job 42, 12)

Spreekwoorden en gezegden hebben mij meermalen geërgerd: ze worden vaak gehanteerd ter staving van een visie en sluiten dan de mogelijke juistheid van een andere uit. ‘Wie zijn billen brandt moet op de blaren zitten.’ Maar de vraag is of die pijn werkelijk verdiend is. ‘Jóng, slik mer: boe 't kump is 't duuster’, zag mien Oma. Meh dat naom neet weg, tot dat roedmoos miech ech tege - stónd.

Aan Pierre Heynen's ‘Hane va Job’ dank ik het inzicht dat spreekwoorden en gezegden een rijkdom zijn. Gaaf gestileerd comprimeren zij wijsheden en humor van taalgevoelige denkers. Spreekwoorden bevatten geen exclusieve waarheden; de wisselvalligheid van het lot en de veranderlijke smaak zijn door de sprekende mens niet ongedaan te maken: Een goed begin is het halve werk; van de andere kant is het eerste gewin slechts kattegespin. Brutalen hebben de halve wereld, hoewel we tot onze vreugde ook mogen constateren, dat de eersten de laatsten zullen zijn. De appel valt niet ver van de boom, maar dat gaat niet op voor het zwarte schaap van de familie. En in Pierre Heynen's ‘Hane’ wenden de vrienden van Job al hun Margratense spreekwoordenkennis aan om het trieste lot van de geslagen man op de sintelhoop te verklaren, maar Job zet hun zware uitspraken op losse schroeven met evenzoveel spreekwoordelijke wijsheden.

In spreekwoorden toont de mens zijn macht over de taal, die zijn contactmiddel bij uitstek is. Spreekwoorden zijn gekristalliseerde gedachtenstromen.

In gemeenschappen waarin gezagsverhoudingen en omgangsvormen, werktuigen en lévensmiddelen zich slechts langzaam ontwikkelen, evolueert ook de taalschat geleidelijk. De agrarische samenleving van het Zuidlimburgse dorp heeft eeuwenlang deze toestand van betrekkelijke stabiliteit gekend. De noodzaak van verandering was afwezig: er was tijd genoeg om de overlevering te ijken, het vele goede te bewaren en het weinige dat verkeerd was of verouderd, te vervangen. Wie 90 jaar geleden in het land van Margraten het levenslicht zag, is nog in deze samenleving opgegroeid; wie 45 is heeft er wellicht goede herinneringen aan. Maar wie nu geboren wordt, zal straks

verwonderd luisteren als grootvader vertelt hoe het vroeger was; een verklarende woordenlijst zal daarbij goed van pas komen.

Er is veel veranderd in vijftig jaar. Ten goede ongetwijfeld: de levensstandaard is hoger geworden, er zijn meer mogelijkheden tot ontplooiing en ontwikkeling; de arbeid werd lichter, het leven langer. Maar evenzeer ten kwade: de mens is eenzamer geworden, leeft gejaagder; is geestelijk verarmd, want weet niet meer vanwaar hij komt en waarheen hij gaat. Ook met zijn taal staat hij in de kou: de oude namen passen niet meer bij de nieuwe dingen, moedertaal werd standaardtaal, nieuwe slagzinnen hebben oude wijsheden verdrongen.

Het is de grote verdienste van Pierre Heynen geweest dat hij de traditionele boerentaalschat, die zoveel rijpe levensvisie bevat, heeft vastgelegd. Niet in een respect afdwingende woordenlijst, maar in speelse gedichtjes en humoristische schetsen, waarin de hanen van de Hof van Welsden het uitkraaien onder het goedkeurend oog van de ‘halfinderse’, in wie Heynen met warme liefde zijn moeder vereeuwigd heeft. Ook het sociale verkeer van de Zuidlimburgse dorpsgemeenschap had zijn aandacht: hij beschreef enkele folkloristische gebruiken van Margraten en Banholt, en tekende de intrigerend - naïeve naamrijmen van Gulpen en 't Rooth voor het nageslacht op.

De kroon op zijn werk zijn evenwel ‘De Hane va Job’: de geschiedenis van de man Job, gevat in een Limburgse denkvorm, tegen het decor van een grote boerenhof, in Margratens dialect. ‘De Hane va Job’ zijn geen getrouwe vertaling van het oudtestamentische Boek Job. Wel blijft de inhoud gelijk: verdraag geduldig uw beproevingen, buig U voor de niet te doorgronden wijsheid en macht van God; berust erin dat er geen afdoend antwoord is op de brandende vraag, hoe het lijden van de deugdzame te rijmen valt met Gods rechtvaardigheid.

Maar Heynen heeft de geschiedenis van Job een eigen vorm gegeven. In zijn jeugd moet hij al een trouw verbond met de dieren gesloten hebben: de goedmoedig - krachtige boerenhengst, de moederlijke kloek, de trotse boerenhaan bovenal, ze waren voor hem even onafscheidelijk als de knechten en de pachtersvrouw verbonden met het dagelijks leven van de boerenhoeve. Heynen, door ziekte zwaar beproefd, las in het Boek Job zijn eigen leven. En Jahweh maande hem met indringende vragen tot bescheidenheid in zijn onbegrip:

> Wie heeft inzicht aan de reiger gegeven,
> Verstand geschonken aan de haan;
> Wie giet de zakken van de hemel leeg,
> Wanneer de bodem hard is als ijzer,
> De kluiten aan elkander kleven? (Job 38, 36-38)

‘Wae haet d'r haan versjtand gegeeëve?’ Het werd het ‘Leitmotiv’ van Heynen's versie van het verhaal van Job. ‘De deere konne os zoeëveul lieëre, veer kieke neet genog nao de deere’.

Pierre Heynen werd op 27 januari 1913 te Kerkrade geboren. Hij volgde de priesteropleiding in Rolduc en Roermond, werd in 1938 gewijd, en ging Nederlands studeren in Nijmegen. Professor van Ginneken inspireerde hem daar tot een studie over ‘Taal en leven op een Zuidlimburgse boerenhoeve’. Na zijn doctoraal examen was hij als leraar werkzaam aan het Bisschoppelijk College te Sittard (1946-1953) en aan het Klein Seminarie te Rolduc (1953-1965). Het laatste jaar van zijn leven, tot zijn dood op 3 juni 1966, was hij pastoor van Epen.

Zijn blik reikte verder dan de muren van de school of de grenzen van parochie of provincie. Als hulp - aalmoezenier van het Amerikaanse leger begroef hij in de winter van 1944-1945 honderden gesneuvelden militairen op het oorlogskerkhof in Margraten, hij maakte diverse reizen naar de Verenigde Staten, sprak er zelfs met president Truman, - maar het best wist hij zich thuis in de Limburgse samenleving, bij ‘de stillen in den lande, die staan waar zij geplant zijn,..... zij graven waar zij staan, want overal is goud.’ (Albert Helman)

Pierre Heynen heeft in zijn leven de vreugde ervaren van gezondheid, hartelijkheid, trouw en liefde, maar ook - en meer dan de meesten van ons - de droefheid om bederf en dood, de pijn van machteloos ziek - zijn. Berusten is moeilijk, maar wijs. Wij kunnen er veel van leren uit leven en werk van Pierre van Welsde, de Limburgse man Job.

Lou Spronck

Job mit zie vieë

De hane va Job

Vel quis dedit gallo intelligentiam? (Job, 38: 36)
Wae haat d'r haan versjtand gegeeëve?

Van Mergraote zunt altied de biste hane komme. Dat liekt aan d'r groond en aan 't soart. Biej hane en biej peerd en biej vraoluuj kömpt 't op 't soart aan, op 't blood, op de veurzieëte*. De papiere van de hane van Mergraote zunt grellig aawd en zunt geloufspapiere. De hane van Mergraote gunt truuk op de hane van d'r hillige man, namens Job, oet 't land van Oes in Palestina.

Job waor eine miensj dae good how geboerd. Hae how jaore gehääfd*, hae how good gelabeurd, good gehanteerd. Einen oppassende, wirkende, pattente, brave miensj, dae eeder 't zient gaof. Hae leet nog gein kroddel* op z'n hart barsjte. Hae doog gei keend en gein deer koeëd. Went eine klauw* in d'r weeëg loog, raapde hae 'm op, dat geine dreuver zow valle of in d'r duuster d'r nak dreuver zow breeëke. Veur alle gooj werke waor Job te veende en hae doog euveral aan mit. Eederein doog de kap veur 'm aaf. Went hae in oozen tied heij gelaefd, zowwe ze 'm van Roeëme zieëker 't kruus pro pontifietsje gesjikt höbbe. Eeder miensj gönde hae 't zient en waor vrund mit alle naobersj.

Job waor eine fiene boer. Zie good waor in orde. Alles loog op z'n plaatsj. De hegke waoren altied eeëve fien gesjoare. De reensjtein* bleeve liegke oewe ze looge. De len waore zoeë zuuver wie 'n oug en hae sjoort de bitste vruchte. Hae waor sjatter van de regering en de gemeinte es get onteegend moos weeëre, en officiële makeljong veur notarisse biej verkeup, of getuug biej 't maake van testamente. De rechbank en de richters vroogen hum raod en hae woort dek d'r biej gehaold es ze urges neet mieje oetkaome. Hae waor eine speciaal i boerezaake. De regering vroog: ‘Job wat dunkt uch, dunt veer dat zoeë good of wie zow v'r dat dooën.’ Käörmeester waor hae op fokdaag, en es luuj eine breef mooste sjrieve nao de Hieëre da gonge ze nao Job. Job waor 'n sjurresjkar*. Es te mer 'n sjurresjkar höbs. Job wis euveral d'r weeëg, hae kant eederein, de hoeëg Hieëre en d'r kleine man.

Job how alle gelök. Hae how zieëve jonge en driej eege maedsjes. Este wils häöve mooste väöl eege jonge höbbe. Da mooste 'n gooj kloek höbbe. Ein gooj kloek bringt d'r twelf oet, mae neuëge of tieën heet me toch gaere, dan sjikke* ze zich beeëter. Alle sjtel haw hae vol vieje zitte, en de weije leepe vol deere. Hae haw e köd van zieëve doezend sjääöp veur de wol, driej doezend kamieële, vief doezend sjpan ös veur 't plooge en 't veldwerk, vief doezend aezelinne veur de milk, e köd hoonder mit de fiengste boerehane, en eine hoop domesjtieke*, knechs en maeg. Hae waor bekind es fokker. Ze kaome va wied oet Arabië en oet Egypte biej Job kamieële gelle. De sjääöp van Job hawwe de biste wol.

De jonge va Job hawwe zich allemaol good getrouwd. Van e groeët dink leet 't zich beeëter sjpanne*, kriegste ze gemeeëkelikker d'r tussje. Ze hawwe zich good ingedriejd en zich gein kraanke hoon gevange. De maedsjes waoren alledriej konnen introuwen biej hunne miensj en ze waore mit gowd behange. De jongen en de maedsjes va Job heele kirremis miteen, zoeëmerkirremis, weenterkirremis en nog ins op g'n oethawt*. Dat is 't biste oonder famille, allein kirremis hawte. Ze kaome biejein da biej dae en da biej dae, om de bäört. Driej daag heele ze kirremis. En da kaom get op g'n taofel. 't Waore gezon luuj en weuste eeëtersj, ze koste get verpalleteere*. En es 't kirremis waor da zatte ze de huugsele* drop en nog 'n sjtrik drop. En 't waore groeëte luuj en 't doorde lang ieë ze roondum naat waore.

Job meinde dat z'n keender zich missjie get te zieër aakielden* en went de kirremisdaag öm waore ging hae in alle herregodsvreugde 'n offer opdraage veur eeder van z'n keender. Hae verbron dan e sjääöpke of e aezelke en maakde 't zooë weer good veur Slivvenhier es ein van z'n jonge einen doorgaonde neeëre* haw gehad, of haw gezooëpe wiej e moezelooëk. Hae dach, 't zunt jong luuj en hae deeg dat altied nao de kirremis. En ze heele* sjriklich opein en op hun vader, de keender van Job. Mae 't maog dek neet te lang good gaon op dees waereld. Opins geet alles teeëge. Dao lökt niks mieje. En dan sjiet d'r duuvel neeëve d'r groeëte hoop. Da sjleet God d'r duuvel mit 'n koeë hand en da kroepe de pechduuvele oet de hil. Job kreeg opins mieje leed heem gesjörgd, mieje es e peerd gedraage kriegt. En al dat leed kaom te peerd en gong te voot eweg. Ein ganse kar leed loog opins veur z'n däör opgesjlaage. En Job kos ziene book, ziene rooman van zie leed en ieëlend beginne te sjrieve. Einen hooëf bron aaf, in einen aandere sjloog d'r bliksem, en doew kaom kreeg* en doew waor hae in

eine sjlaag alles kwiet. Niks how Job mieje, gein keender, gein vieje, gei*n geujer. Job sjtong op g'n sjtraot zoeë kaal wiej 'n loes.

En Job zag: in Gaods Naam, dat is neet gevlookt. Hae zag gein oneeëve woord. Goddank, zag hae, dat ich nog laef, dae z'n gezoondheed bewaart, bewaart gein doof noeët. De gezondheed is d'r biste sjpaarpot.

Mae doe kroap d'r duuvel zien moor zelf oet de hil en opins zaot Job oonder de sjwaere en d'r oetsjlaag. En hae zeukde zich eine sjerf van eine awwe gruul* om zich daomit te kratse teeëge dae raozementetigge jeuëk van de sjwaere. Dao loog d'r erme sjelm noe op de drekmieng*, op de ooëveséssje*, op d'r mistum, boete 't dörp, es eine verjaagde hond mit d'r krets*, oewe eederee bang veur is. En Job zag gein oneeëve woord.

Noe sjprong de vrouw van Job de kwint*. Ze veel teegen 'm oet: is 't dich nog neet genog? Hawt dich Slivvenhier mer mit de tieëne* vas, dan zulste nog krepeere. Job zag: och vrow, doe bis eine gek doe, doe kals wiej ein hoon zoonder kop. Doe bis d'r kreeg* neet sjood. Och, doe moos weete, wae 't vieje haat, kin ooch 't vel verwachte. Went Slivvenhier get geuf en ooch wente get weg numt dan mooste danke, merci zegke. En Job zag wiejer gein oneeëve woord.

Noe waor Job moorzieëlig allein op d'r mistum. Noe kos hae de kneup oet 't sjtruuje raape, en daag en nach prakkezeere. Geine zoog 'm mieje sjtooën wiej hae dao loog wiej einen ermzieëligen hoond op de ooëveséssje*.

Mae wiej vroeë waor Job wiej hae zoog dat 'm toch nog ein koppel hane waore euverblieëve mit e paar pölle. Job how gooi hane, die ginge mit de prölle legke. Ze waore sjuus mit de pölle aan 't leije*, wied in de hoesweij, wie d'r kraom heim aafbront. Die pölle waore krek aan tied veur 't iersjte pölleeijke wie d'n toemel* mit Job begoes en wie ziene gaanse sietsewinkel* in kartaale* woort gesjlaage. De hane van Job hawwe gedooën wat eine goojen haan moot dooën en daoveur hawwe ze alle gelök en waore ze gesjpaard blieëve. En noe kaome ze hunne meester zeuke dao op de drekmieng*. En Job beloorde zien hane wiej hae 't vreuger nog noeëts haw gedooën. Es de hane krieje da kömp reeënge of 't geuf good waer. Dat kömp altied oet. Noe haw Job get oewe sjtaot op koes maake. En ze kriejde veur Job daag in daag oet en Job voelt zich neet mieje gaans allein. Noe voelt Job zich nog miensj in zien ieëlend.

Dit zunt de hane oewe Slivvenhier op wees wie Hae aan Job en aan alle luuj bekind maakde: vel quis dedit gallo intelligentiam? Wae haat d'r haan versjtaand gegeeëve? (Job, 38:36).

Me kan zich nörges mieje aan verkieke es aan de luuj.

Wiej lang dat d'r erreme Jog op de ooëveséssje* haet motte liegke, verlaote va God en alle luuj, weete v'r neet. Mae zien hane mit de pölle heelen 'm al daen tied, daag en nach, kompaniej. 's Nachs sjleepe ze in de buim. En es ze 's mörges begoste te krieje, wis Job dat eine nuujen daag in de loch waor. Nee, hae voolt zich neet gans allein. De hane gaoven 'm 't geveul dat 'r nog miensj waor, wie sjriklich hae ooch begos te vervalle.

Job haw driej goof vrun. 't Waore kaartvrun van Job. Ze toepde* same. En ze gingen same nao de fokdaag van de kamieële en nao de premiekäöringe van de sjääp en nao de tentoeënsjtellinge van de aezelinne. Ooch ginge ze same sjteere gelle, wied in Judea, um in 't good blood te blieve. Ze kinde zich van oonder deens*, wie ze same deende biej de kamieële. 't Waore luuj, die vrun van Job, dao koste op sjtoeke*. En ze hawwe mieje aanein es aan hun famille.

Wie de vrun hoorte wat Job waor euverkomme, waore ze gesjlaage, ze waore gans oet 't huuske. En ze zagte teeëgenein. v'r motte 'ns nao Job gooën, hae haet oes noe nuuëdig. V'r motte 'm gooën bejieëmere*, gooën bedoore* en probeere te truuëste. Mae wie ze Job zooge, vervierde ze zich. Ze kreege gei woort droet, ze hawwe d'r moond verlooëre. Ze kinde Job neet mieje truuk. Waor dat Job, dao dat höpke ieëlend. Groeëte oere sjtonge neeëve zien köpke. Job haw altied weuste lapsjoere* gehad ein eine kop wie eine riethamer*. Wie hae in zien fleur waor, doe koste van de oere van Job ein kömpke huitvleisj* maake. Ze leeke noe nog vääl groeëter, de oere van Job. En hae how, ocherm, nog mer betskes mieje. Betskes zoeë dun, die koste in 'n sjliepbus* sjteeëke. En hae haw nog mer beinsjes, beinsjes zoeë einletsig*, dao koste dich get mit oet 'n oer hooële. En zie gezich, ocherm, 't waor zoeë vaal wie 'n geet oonder de kneeje. Och nee, e gezich of hae de kreem* 'n week lank how gezooëke. Nee, dat waor te erg, dat doog de vrun te zieër leij. Job haw alle krengdes tegeliek. Es 'n mök teeëgen 'm opvloog veel hae öm. Wat e leid, dat waor te erg. En juuëk is erger es pien.

Opins begoste ze helop te griene en te laamenteere. Ze reeëte zich de knääp van d'r jas en 't kammezaol* en sjtreujde zich éssje op d'r kop van leid. Ze ginge neeëve Job op g'n aerd zitte, beuëkentaere. En doe sjwaege zé, zieëve daag en zieëve nachte. Ze sjwaege dat ze sjwidde. Ze koste niks zegke. Ze zoogen 't mit eigen ooge, dat waor te erg.

Doe woort 't Job te mechtig. Hae begoes te jieëmere. Jonge, zag Job, beijt uch dat uch dit noeëts euverkömpt. Wae wit wat deeër nog allemaol mot mitmaake veurdat 'r twintig maol groeëtvaader zeet. Mae noe bin ich zoeë erm, noe höb ich nog neet mieje um 'n vloeë op mienen eege kraom kepot te maake. Wae haw noe zoeëget konnen dinke, wae haw gedach dat mich zoeëget euverkaom. Heije de hane mer noeëts gekriejd dat d'r daag in de loch waor wooëop ich gebooëre woort. Heije ze mich mer nooëts in de kuuël* voonde. Oeëväör moot e zoeëget 't leeëve kriege wie ich? Heije ze mich mer de baak* laoten aafdrieve. Heij ich mich mer nooëts gesjikt* wiej ich bie de mooder aan 't hart hong. Heije ze mich mer aan de kat gevoord wiej ich driej daag aawd waor. Och haw ich de moel mer vol drek. Och, bruujde* ze mit mien knäök mer de neuët aaf. Ich weerd nog gek.

Ho, ho, ho, Job, zagte de vrun, noe moste neet zoeë kalle, dan biste sjuus 'n jieëmerdoeës, 'n kuum*, eine kuumenes*. Aandersj höbs doe toch altied d'r fiene willen aaflègke*. Dink 'ns nao Job. Eeder waer is Gaodswaer. Es 't op d'n eine klaatert dan dröpt 't op d'n aandere. Slivvenhier meint 't 't biste mit eekerein. Dao is nooëts get in ge veld blieëve*. Wat os euverkömp doeën v'r oszelf aan, Job. Veer sjteeëken oze kop door de sjtröp die veer zelf gehangen höbbe. Dao is geine rook zoonder vuur. Wat höbs dich toch aangevange, Job, dat Slivvenhier dich zoeëget leet euverkomme? Ala, kal 'ns op.

Jónge, zag Job, d'r mot neet alles zoeë genauw op de waog lègke, d'r mot neet daalik de maot oet g'n tesj haole. Es de bagke d'r trooëg vol höbbe dan huursjte ze neet, da zunt ze sjtil. Mae vergeeët neet, es de luuj eine kieër euver dich beginne te kalle, dan doog opins niks mieje. En väör de mieëres*, mit Slivvenhier wil ich neet prossendeere.

't Ies waor noe gebrooëke. Ze waore van beijtskaante sjwoer gelaaje*, ze howwe nog vääl te zegke. Mae ze woolte ieërsj nog ein nach dreuver sjlaope.

De hane zaote al in de buim neeëve de pölle. Ze waore ieërsj get komme zoepe oet d'r gruul* van Job en waore doe opgevlooëge van d'r eundersjte tak pis in d'r kiets*. Dao wachde ze d'r daag aaf. Die vraem keeëls beveele hun niks.

Dae gee koeëd inhaat, haet ooch gee good in

Dae mörrege kriejde de hane der erreme man Job al vreug wakker. Dat waor 't fiejnste konzaer daó baove in de buim oewe ze gesjlaope hawwe, de hane va Job. Ze kriejde teeëngenein op, d'r eine naom d'r hanesjreij van der aanderen euver. 't Waor of ze neet meuj woorte. En 't waor of ze Job mood wolte geeëve veur es de vrun weer kaome, die keeëls die hunne meester zoeë sjoew* kosten aangooën*.

Dao kaome ze de vrun van Job. Ze kaome öm Job d'r ‘dát’ 'ns te zegke. Ze meinde Job z'n zeeëve dooëdzun 'ns te motte veurzegke. Ze wolte Job 'ns döchtig kapittele. Jao, ze zowwe Job 'ns á reegel* kristeliere* en 'm d'r keeëtel sjoore.

Job, zagte de vrun, veir zunt neet mieje es dich, veir motte os ooch boeke veur get op te raape. Mae doe höbs gezag: och laog ich mer veur good op gen rök en kos ich de radieskes mer van oonder bekieke.

Jao, dat zal wal, wae trowt is eine bengel mae wae sjtörft is einen éngel, al is hae d'r grooëtste niksnutser en deugeneet gewaes. Einen ingel veur de luuj, Job, mae neet veur Slivvenhier. Dae vergit neet, dae haet 't neet oonder de sjoon gesjrieëve. Wat bie dae op de plaank sjteet leet zich neet mieje oetvaege. Slivvenhier haet e good onthaawt, sjuus wiej eine boer. Es - te eine boer in de klompe pist, dat druuëgt neet op.

Slivvenier dae zuut door dich heer. Veur dae zunt neet alle katte gries in de nach, dae zuut 't oondersjeid daag én nach. En sjmörges hooft hae neet los te laote wat hae sjnachs gevangen haet. Dae zuut i g'n duuster ofste sjrao* of lielik bis, ofste good of sjlech bis, hae hooft dich neet bie de lamp te hawte. Slivvenhier hoof dich neet op de waog te zette, hoof neet om dich heer te gooën, hooft dich neet in de vlum* te veule of op de dunne* te kloppe, um te weete wiej sjwoer das te bis, um te weete was te waogs, of - ste aan 't gewich kömps of d'r oonder. Slivvenhier dae sjat dich op 'n hawf oons, dae knoept* sjuus op d'r cent. Slivvenhier haet noe einmaol owg op de luuj. Dae zuut waste in de bäörsj höbs, mae ooch waste in 't kammezaolstesjke* wils achterhawte.

Veir höbbe waal eine zak zawt* mit dich geeëte, Job, mae v'r höbbe nog nooëts mit dich gedeilt, en daoväör kinne v'r dich eegelik neet. Me kan zich nörges mieje aan verkieke es aan de luuj. Eedere miensj haet z'n faele*, eedere gek haet zie gebrek. Oewe niks is dao woeëne gein luuj. Al is e waeterke nog zoeë klaor, 't muuërt* wal 'ns. Me neumt gein koo bleum* of dao is e vlekske aan. V'r höbben allemaol get van eine

Pruusj, en d'r bitste Pruusj haet e peerd gesjtooële en dat waor nog eine pesjtoer. V'r riejen allemaol wal 'ns 'n dom* peerd. V'r höbben allemaol oos gekke daag, da zunt v'r zooë gek wiej 't zeeëvende raad in eine waage. Es aandere get dooën dan meine veir dat 't ooch maog. Es ein koo de peek* in de huuëgde sjtik da biejze* ze allemaol. Es ein koo d'r sjtart oplucht en sjiet da beginne ze allemaol. Jao, örreges zunt v'r langs d'r duujvel aafgesjnaeje*. En v'r brenne allemaol wal 'ns e keirtske veur d'r duujvel. Dae gee koeëd inhaat, haet ooch gee good in. Veir roetsjen allemaol wal 'ns oet en da kriejt dao geinen haan nao, mae Slivvenhier haet 't gezieje, dae wit 't. De muuële van Slivvenhier meult laantsem, mae op eine goojen daag da geeste d'r doeër. Eine kier is de maot vol en dan sjöd Slivvenhier ze um. Slivvenhier börgt lang, mae wörgt sjtrang*. Doe kons einen hoond kiesje en juudasse, opins haet 'r dich mit d'r baom, e sjtök oet de brook.

De luuj maake wal van eine vots* einen dondersjlaag, van 'n mök einen ooëlefant, mae van eeder präötsje is get woer, Job. Ooch e puupke das - te langs de zökke lees aafgooën is van dich. En dan zaes - te wal mit de aandere: lek* 'ns 'n pan oet, zet 'ns e vinsterke ooëpe, ich geluif v'r kommen hie bie luuj, dao is 'n inmaaksglaas ooëpe gegange, dao haet eine de verkessjtaldäör laoten ooëpe sjtooën. En da wurt gelache en da lachste mit, mae dao is eine dae wit wae gesjtoonken haat. Eine fenning onrech is ooch onrech en eine fenning onrech sjleit d'r hoonderd rech voert.

Höbste dich neet te wiek gebruujd*, Job? Höbste neet te zier d'r fiene willen aaflegke*? Jao, doe höbs aandere ömmer veurgesjpanne*. Es aandere get sjlap in de zeelder* honge, höbs dich get biejgereeëte. Es eine door de kneeje ging, höbs dich gauw 'n sjtiep* droonder gezat. Doe waors sjterk wiej e peerd, niks bleef achter es dich in d'r haam gings liegke. Doe waors jao sjterk wiej twieje, sjterk wiej mosterd, doe reets al biejeen. Mae höbs dich neet gedooën of de gaanse waereld van dich waor? Es te mer klamotte* höbs! Sjtuute* en in de brook sjiete is gein kuns. Jao de luuj bakke gaere vlaa en dan hawte ze kirremis en dan drieje ze um 'n aert* en sjteeëke de vot achteroet wiej 'n gebraoje mösj. Jao es te mer sjplintermonium* höbs.

Eine gooje boer moot awd huij en awd geld euverhawte. Höbs dich neet te vääl awd geld euvergehawte en te vääl awd huij bewaard? 't Is gek, mer geld sjart eekerein gaer biejeen. Höbste dich neet de veut aafgeloope bis oonder de kneeje um mar vääl te konne naolaote? Höbste dich neet te vääl zörg gemaakt veur neet gelagde eijer?

Bis te neet get haentsje de väörsjte gewaes? En höbste neet get te vääl langs dich aafgesjöd* wiej einen hond d'r reeënge? Höbste neet te zier altied nao good nuujts geloesterd? Höbste neet mit die grooëte hon wille pisse en doe kreegs 't beinsje nog neet opgehaeve? Van gruuëtsjigheed kint me zienen eege God neet mieje. Eedere miensj luugt wal 'ns e bietsje wat 'r zich baejt. Doe höbs dich get wied gebruujd, Job, en da kan 'n huujf* raar rolle, bezeunder es ze op d'r hooëge kaant sjteet. De aw luuj zagte: d'r geldbuul én d'r baedelsbuul hange gein hoonderd jaor op dezellefde plaatsj. Beeëter klein aavange en groeët naolaote, es groeët aanvange en klein naolaote.

Wiejste getrowd bis, Job, zunt dich de ooge ooëpe gegange en doe haws zoeë gedabt* veur die vrow te kriege. Doe bis noe al get awwer, Job. Es de haore zoeë get gries beginne te weeëre aan de sjlaope, dat is d'r geveerlike tied veur de mansluuj. Wiej awwer wiej gekker en van d'r aandere kaant wiej jonger wiej lekker. Einen awwe bok haet nog gaere e greun blaetsje. Einen os deet 't nog good es hae neeëve 'n koo sjteet. Messjien höbste wal 'ns laote sjoele*. Achter einen awwe sjtok is 't good sjoele. En aw sjeure brenne forsj. Dat weete de vraoluuj. Doe wits toch, Job, dao zunt driej dinger diej neet zunt te besjrieve: dat is de barremhertigheed Gaods, en dat is de begeerligheed van de paape* én dat is de gekkigheed en gruuëtsjigheed van de vraoluuj.

Slivvenhier is eine gooje voorman, dae wit mit peerd om te gooën. Mae hae haet 'n sjmik. Es hae zaet ‘hot’*, da moste neet ‘haar’* gooën. En es hae zaet ‘ju’*, da moste aanriete* en es hae reupt ‘huuj’*, da moste sjtooën blieve wiej eine paol, aandersj leet hae dich oonder dien eege kar komme, da pakt dich d'r naaf van dienen eege waage mit diene brookeband.

Es e peerd ze 'ns good gesjwaadroeënd* haet krieëge, kömpt 't dich daonao aan d'r moew trekke. Es Slivvenhier dich eine peuter geuf da sungelt* 't einen hawven daag, mae dat wurt weer good, es te mer biej hääom geel en hae zaet: wit sjääpke, sjwart sjääpke, mörgen is 't heel*.

't Gelök is roond, d'r eine vilt 't op d'r kop, d'r aandere in d'r moond. Slivvenhier leet niks op g'n aerd valle. Mae wat Slivvenhier noe veur dich in 't vet haet, Job? Wiej Slivvenhier dich noe getoekt* haet? Veer konnen allein mer zegke: wiejste dees wiej 't dich geet. Dao is gein groeëter leed es wat me zich zellef aandeed. En wiej mieje priej, wiej mieje gelök. De sjlechtste koo wint* mer ins.

Jao, en dat is da genog, zagte de vrun. Pak dich dat biejeen,

sjteek 't dich in g'n tesj en zeuk 't dich oet.

Job waor gesjlaage. Mot me zich dat allemaol van z'n vrun laote zegke? Motten aandere dich wille zegke wiej Slivvenhier euver dich dinkt? Mot me zich zoeë d'r sjummel laote sjuuj maake?

Morloot, dat zelleeëve neet. Hae zow zich maenteneere*. Mae 't waor al laat. De hane en de pölle sjleepen al, ze hawwe zich meuj gekriejd wiej de vrun zoeë grellig* aan 't verve* waore. En noe waore ze mer vreug mit de hoonder nao ge bed gegange.

Dao is altied get, en alles veraandert, alleen d'r sjtart van de koo blieft achter bommele

Wiej ze sanderendaags de zon hawwe wakker gekriejt, vlooge ze in eene karree va booëve in d'r kietsj* pis op g'n aerd, de hane va Job. En dao sjnapde ze zich va bretsigheed*, oet waalmood*. Ze sjpronge in de huuëgde en toervelde* teeëgeneen in de loch mit sjlaeg dat 't klatsjde. Ze sjlooge d'r kootsjelebol* euvereen, en dan sjtonge ze jechtentaere* mit de sjnaavele aaneen zich te beloore en wachden aaf, wae wer 't ieërsjte zow sjpringe. De ooge rolde en blitsde wiej gekleurde glaazere huujve*. De vaere sjtroefde* zich wiej e krenske i g'n nak. De sjtoetse* blonke wiej e ploogkowter in de zon. Opins leepe ze zich nao rondum de drekmieng* va Job. En dan sjnapde ze zich weer, de kawver, en loogen euvereen wiej twieje koeëjonge. 't Woor allemaol mer veur de sjpas, oet gekkigheed. Ze waore eeëve sjterrek, de hane va Job, mae ze moste zich 'ns kinnen oetlaote en d'r wille jan oethange.

De pölle waoren oondertössje ooch kommen aafkleddere. En noe gonge de hane sjtooë lokke biej de kuulkes die ze oetgemult* hawwe in de ooëvesessje. Eine gooien haan lokt de pöl nao 't nis. Eederen daag lagte de pölle e fien pöllen - eijke in de kuulkes. Job hoofde mer te reeke um zich 'n eijke te raape. Pölle - eijkes zunt get apaarts veur 'ne kraanke miensj. Dao kan hae 't op hawte. 'ne Kraanke mot mood höbbe wiej e peerd, wilt hae d'r kop neet laoten hange. Hae mot get van onkroed inhöbbe. Onkroed vergeet neet.

Job waor 'ne miensj dae altied mit 't good been oet ge bed waor gesjtaande. Altied haw hae monter zin. Jao, hae waor e sjpasveugelke, 'ne witsmeeëker*. Hae haw ivvél* wiej 'n awd hoes, de een farsj* nao de aander. Hae deeg nog e peerd lache. De luuj zagte. höbste de litste va Job gehuurt? Job wis 't eekereen aan 't versjtaand te kietele. Job waor eine gefiefde*, hae waor bie de bak*. Euveral haw hae versjteestemich van, en hae leet zich va geene op 'n oer howwe. Este die gaans leeëve op e groeët dink höbs gezeeëte, da wits te das te 'n koo neet a g'n haws mos milleke. Job hoofde neet nao weurt te zeuke, hae haw maandele weurt en e good onthawt. Messjiens waor Job get eegewies. Mae dat mot eene gooie boer zieën. Doe maks 'ne boer neet wies wie 'ne soldaot aan de kos kömpt. En in de bataj* waor geenen twieëde wiej Job. Es 't veur ein gooi zaak ging of veur z'n eege ieër, da kos Job wal 'ns forsj zieë. Mae hae waor ierlik wie gowd en hae haw e hart wie e broeëd.

God veur ooge, eeder 't zient gönne én geeëve, da geet 't diech good op d'r welt. Dae Slivvenhier zeukt, dae kömpt niks te kort. Dat waor de wiesheed van Job. En daoveur begreeëp hae eegelik neet wat Slivvenhier noe mit 'm vuuër haw. Hae waor geduldig en woolt geduldig blieve in z'n eelend. Mae 't woort 'm aaf en toe get mechtig, en da leet hae zich effekes gooën. Wae zow ooch neet? Veer zunt allemaol mer luuj, zoeëlang es v'r nog gein ingele zunt.

En teeënge zien vrun, die 'm probeerde sjwart te maake, kos Job oetvalle en zich gieftig maake. 't Is ooch eene sjlapsjwans dae zich alles leet gezegke. En wie Job dat sjpaelke van zien hane en z'n pölle dizze mörrige wer haw gezieën, doe kreeg hae nog mieje korasj* in. 't Lelke* bron 'm i genne moond um te kalle. Job zow zich huuij maenteneere* teeënge z'n vrun. Hae zow zich sjoeën wessje en zienen eegen avvekaat sjpieële. Job waor gelaaje.

Wiej de vrun zich benaoderde, doe begos Job en hae sjeijde aagaons* nog neet oet. Jonge, zag Job, ich höb uch gezag: mit Slivvenhier wil ich neet prossedeere. Mae deer riet mich de moel ooëpe. Wae zow sjwiege es 'm de oere sungele* en tuute, es d'n bitste vrun dich 't blood oonder de neeëgel oethaole mit hunne kal. Dao geet väöl kal in 'ne zak, en es d'r zak vol is, da wurt hae nog laeg toewgeboonde. Es dae kal van uch drieje brandewien waor, dan waor d'r 'n weeëk laank e zoeë zaat wie doewzend man. Es ze de waffele* van uch driejen aanee sjmaede*, dat goof e waffeliezer. Jao, deer kont 't weete, eekereen van uch is zoeë loeës* wie 'ne groeëte miensj. Mae verget neet, wiej gelierder, wiej verkierder. D'r mot de tong neet wiejer laote gooën es 't versjtaand. Jao, es ich waor wiej deer mos zieën, dan doogde v'r alle veer. Mae noe weet ich: diej mich 't sjlechte gönne, zitte kort bie mich. Es te 'nen hoond mit get wils naobruuje*, da vindste gaw 'ne sjteen, es 't neet gevrooëren haet.

Es 't drop aakömp, is geene miensj in zie rech teeëgeneuver Slivvenhier. Eedereen geet daor de muuële van d'r Hieër van hiej booëve. Hae leet os allemaol op z'nen tied in de deuën* valle. En es te mit de vot in 'nen hoop deuën gevalle bis, zek da mer 'ns welken dooèn* dat dich gesjtooëken haet. Went ze dich van booëve, oet g'n heemel, mit 'ne knuppel tössje g'n bein bruuje* en doe vils mit d'r baom in d'r prat*, of erger nog, doe briks e been, da zek mer 'ns welken ingel dich dat gelapt haet. Dao is altied get, dao is altied get gewaes, en dao zal altied get blieve. Dao ka mer ee bak* aan de iersjte mem* liegke. Ofste e köd katte höbs of e köd muujs, dat sjteet

zich um*. Höbste gein katte, dan höbste muujs. Höbste gein muujs, dan höbste diej prieje van katte. En de boere zegke: es ze komme*, da komme ze neet, en es ze neet komme, da komme ze. Me mot Slivvenhier d'r tied geeëve. Me mot neet aan de blaedsjes of 't graas gooën trekke um 't te dooë wasse. Jao, dao is altied get. Gein roeëze zoonder deuën. 't Bitste kooëre haet nog onkroed.

Oeëweveur zeuëkt* de ein kreem* neet en gönt de fiejnste nögker* bekskes*, 't eint nao 't aandert, kepot? De verkesjonge en de sjtalmaeg* probeere ze nog op te kriege mit de flesj en de loetsj*. 't Höllept neet. En oeëweveur kriegt 'n aander kreem mer e paar bagke? 'n Kreem wiej 'nen os, en mer drie bekskes! En ze is zoeë good d'r mit, en ze haet viertieën memme, de fiejnste tette*. En oeëweveur treut de ein kreem de bagke kepot of geet drop liegke? Oeëweveur is altied 'ne kröppel* bie 'ne tog* bakge?

Oeëweveur liejt* de ein maer 't veuëleke neet, en is 'n aander maer neet vol te kriege? De peersjknechs probeere de maer biej alle hingste. Mae ze konne gee veuële dri kriege, de maer behilt neet. 't Is 'n sjand, zo'n sjtambook - premiemaer. Oeëweveur hilt de ein koo de millek op, en leet 'n aander koo de millek i goetsje* loope? Lietersj millek liegken i g'n drek. Oeëweveur geet de ein koo euver tied en kawft 'n aander koo te vreug? Oeëweveur bruujt* 'n koo twieje kawver? 't Zunt allebeij mer ketsjes* en ze komme. Ze sjikke* zich de iersjte weeëk en da beginne ze te raazele en da kon d'r sjweitser* ze i g'n aerd sjteeëke. Oeëweveur kriege alle keu 't ee jaor sjteere*, es de veersje* sjuus zooë raar* zunt?

Oeëweveur brinkt de ein kloek väöl kuuken oet en de aander kloek mer e paar? Oeëweveur hoejert* de ein kloek de kuukskes good en biet de aander kloek op de kuukskes of 't ratte wieëre.

Oeëweveur blieve zoeëveul jong haaze kepot es de weije gesjlipt* weeëre? Es de jaegersj de moor gesjooëten höbbe, of es de moor mit d'r kop in 'n sjtröp geloopen is, liegken de jong haeskes te wachte, en krepeere, ocherm, van d'r dooësj en de eelend.

De deere konnen os zoeëveul lieëre. Veir kieke neet genog nao de deere. Dao is altied get, en alles veraandert, allein d'r sjtart van de koo blieft achter bommele. En geene sjnieder kan 'n rechte brook op 'n krom vot maake.

Es me de keender zuut wasse, wit me dat m'n awd wurt. Ich haw gedach hoonderd jaor te weerde. Mae ja, es dat zoeë ging, da sjtorreve gein luuj. Slivvenhier numpt zoeë good kawf-

vleisj es rinsvleisj. En wat Slivvenhier wilt behawwe, zal noch verheete*, noch verkawwe*. Mae noe, och loog ich mer oonder de growze*! Wieër ich mer al in 't pierlinge - lendsje* oewe ze allemaol geliek zunt, errem en riek. Dat mich zooëget mos euverkomme! Waor mer get aandersj gebäört! Heije mich mer alle keu en sjäöp versjooëte*! Heij ich de deere mer op eine mörrege allemaol kepot voonde! Beeëter i genne sjtal es i g'n hoes.

Heij ich mer alles obnuuj motte zieje, en waor alles mer verdruuëgt of verrot i ge veld! Och wat kal ich, es me wis dat me veel da lag me zich van te vuuëre.

Mae wat deer mich op d'r telder* lekt, dao kalle de luuj van. 'ne Pierlink haet nog neet gaere piejn. Jao ich weet ooch, d'r eene liejt zoonder klaage, d'r aandere klaagt zoonder lieje. En e verreke blieft gromme en eene boer blieft 'ne boer. Driej 'ne boer um, doe höbs altied 'ne boer booëve. Es twieje boere ruuzing höbbe en ze vallen euvereen, da liek altied 'ne boer booëve. En es te 'ne boer en e verreke opee binds en doe rols ze 'ne berreg aaf, dan höbste altied e verreke booëve. E verreke en 'ne boer en 'ne pesjtoer weere grommentaere en klaagentaere vet. Es de boere neet mieje klaage en de pesjtuurs neet mieje vraoge, dan vergeet de welt. Eene boer mot noe eenmaol op de kleinekes passe, ooch ee sjtruujespier* is mes. Hawt ze daoveur in de gaate de boere, ooch es ze zich gebeecht höbbe, en al kieke ze dan nog zoeë vroeë*.

Mae noe zekt deer dat dit alles veur mich 'n sjtraof is. Dat kos mit mich neet e zoeë wieër gooën. En noe zegke dat alle luuj. Noe zunt de luuj de moele ooëpe gereete. En noe kalle ze mer, en zegke wat ze wille. Wiej mieje dat me in d'r sjtroond reurt, wiej erger dat 't sjtinkt. Wat höb ich misdooën? Oewe höb ich 't verbruujt? Laot v'r 'ns alles naogooën.

Geld konste neet mitnumme, dat legke ze dich neet oonder diene kop es te dooëd bis. 't Dooëdshumme haet gein tessje. Ich höb neet drop gezeeëte, ich höb ze neet laote besjömmele. Ich höb nooëts sjnachts zit te telle. En ich haw neet euveral 'n zök mit geld versjtooëke. 't Geld höb ich laote rolle. Mae wieje mieje ich oetgoof en weggoof, wiej mieje kaom truuk. Ich weet 't, dao zunt d'r diej kölle*, en dao zunt 'r diej laote zich kölle, en dao zunt 'r dat zunt de bezietsere, diej zitte drop. Nee jonge, mit geld bin ich neet te kriege, waal mit d'r moond. Ich haw sente, mae de sente hawwe mich neet.

Soondes höb ich nooëts gewirrek. Zoondeswerrek mak riek noch sjterrek. De keender, de hoonder, 't waater en de vrow, höb ich altied op 't mient probeere te hawte. D'r wit: keender,

hoonder, waater en de vrow bringe sjpektakel oonder de naobersj. Zellef bin ich nooëts aan de klink gooë loestere. Ich höb ooch liever 'ne sjellem aan de klink es 'n loestervink.

Alles höb ich ömmer sjuus gewaogt. Niks höb ich aan d'r sjtrieksjtek, 't sjtriekhoot laoten hange. Da geeste gebuujelt* de hil in. Nooëts höb ich besjömmelt sjtruuje of rot huij d'r tössje gefoetsjt*. Nooëts sjtein oonder in de kiste gelag es freut gelieëvert woort. Ich höb in d'r herrefs nooëts kappes* geklawt veur in d'r weenter zoermoos te höbbe, al waor 't nog zooë dampetig* waer. De reensjtein* höb ich laote liegke oewe ze laoge en sjnachs höb ich zoeëleeëve* gein vruchte euvergedraage. Gein vaor höb ich te wied gevaare. Mien beuk waoren in orde. D'r toos* bin ich op tied naokomme. Biej mich is de millek nooëts gedunt. Blaw* keu zunt biej mich nooëts op 't good gewaes. Biej aandere höb ich de keu nooëts laeggetrokke. Mien deere höb ich gemolleke es mellekestied waor. Neet ze mer laote beuëke es de millek de deere aan 't sjteeëke is. E sjtök vieje wilt verzörgt weerde. Poetse* is 't hawf voor.

Um de driej jaor höb ich obnuujts getuujnt*. Inne toen* van driej jaor, en 'ne hoond van drie tuunj, en e peerd van driej hon, en 'ne miensj van driej peerd zunt allemaol neet vääl mieje weerd. En es tössjebeij d'r draod of 'ne baj* kepot waore, dan höb ich d'r draod gemakt en 'ne nuuje baj gezat, dat de sjääp en de ös neet oetbraoke en aandere alles aafvraote. Es mien deere toch 'ns op 'n nach doar de hek ginge en eene naober sjaa dooge, höb ich gevraogt: wieväöl bin ich uch sjöldich? Mien hegke höb ich gesjoare en nooëts mieje aofgehowwe es va mich waor. Es mien sjaopshon* 'n hoon van 'ne aandere gesjnapt hawwe, höb ich dae miensj dat betaalt.

Aander luuj höb ich gehollepe es ze in de pitsj* zaote. Altied daag en nach, bin ich gegange es 'n koo sjwoer kawfde of opgeloope* waor. D'r deuër* höb ich oetgehaolt, ooch es ze soondes kaome. De naobersj reepe mich es ze ös ginge maake. Ich haw d'r naam, es ich ze sjnae*, da gong geene kepot.

Mie getuug en messjienerieje höb ich oetgelieënt es eene kaom vraoge. De vaste klaante aan de däör höb ich gehollepe, ooch es ze alweeëkes* kaome. Diej vroogte um te sjlaope in de sjeur of um de tente op te sjlooën in de weije, höb ich dat laote dooën. Jao, ich höb gehollepe oewe ich kos.

Ze zegke wal 'ns: este 'ne gooie knech wils höbbe, zeukste pis te doeëd bis. Ich haw gooi knechs. En de knechs en maeg zagte van mich: ooze meester doogt neet van goojigheed. Zoeëget huurt me gaere, dao geeste van op wie wegkendeeg*.

De domesjtieke* heele biej mich en es 'ns eene 't biel in de poort sjloog*, da kaom hae laater weer truuk. Ze pareerde* veur mich mien domesjtieke. Ich hoofde neet d'r biej te zieë, ze wirkden eeëve good. Ze wirkde of 't veur zich zellef waor. Mae ze zooge gaere es ich d'r biej waor of 'ns kaom kieke. En ze kraege volop, d'r mansjie* waor good. Ze koste zich zat eeëte pis oonder g'n errem. Ich höb ze ömmer de neerkes gekiettelt* en gezag. jonge, doot of d'r heem zeet. Laot uch neet nuuë, de taant zuut gaere es d'r good et. Biej mich höbbe ze nooëts hoove te vraoge: meester, wies os 'ns de hoon diej diej hawf eijer lekt. Wae good labeurt*, mot 'ne gooie looën kriege. Ich höb ze get extraas gegeeëve, es ze sjnachs moste opblieve biej en reend of 'n kreem* die mos bagkele*. En ze zagte: biej Job, dat is 'n goo plaatsj en ze deege de patsj veur mich aaf. Ze wiste, ze waore biej mich geëkstemeert*.

En noe, ze zeeënt mich nog neet sjtooën. Ze lache mich oet. Ze loope weg veur mich en zegke: dae meinde dat 'r get haw, dae kaerde* de sjtraot. Dao zuuste noe eene erreme haws ziete. Jao, m'n domesjtieke zunt mit mich ooch alles kwiet woore. Dao zunt 'r die motte noe mit kérkes veur lommele langs de däöre gooën of mit 'ne krieëmersjkörref* op g'n rök. Dat deet mich leij, mieje es d'r meint. Mae ze motte mich neet oetlache. Ich bin andermans gek gewaes. Noe zow ich dinke: wae geuf wat 'r haet, is weerd dat 'r niks mieje haat.

En Job gong wieër en zag: mae dat deer mich ooch nog veur 'ne vraoluujgek wilt versjliete? Noe verrékste mit de geet! Jao, wiej ich nog eesjpennig* waor en wie ich roeëd op genne kamp begos te weere, wiej ich sjtruuje oonder de naas kreeg, en mich in de vluuëgele* begos te howwe, doe höb ich dek achter de pölle aagezeeëte, doe höb ich gaere nao de maedsjes gekeeëke. Ich bin de kérremisse naogegange en höb gezoch of ich geen mit e los zeel* om de heuën* vong. Dao zunt jao de sjoeënste maedsjes in dizze pajie*, maedsjes wiej 'n wook*, maedsjes wiej 'n hoes, maedsjes diej lache dich aan. En ich höb wal 'ns ee gepuuënt, es 't kooëre hooëg waor i genne zooëmer, en es ze de haage hiej of dao get diek en hooëg hawwe laoten opwasse. Mae is dat zooë erg? Puuëne is kaaf*, dae 't neet gaere haet, vaegt 't aaf. Es mie vaader mie mooder neet gepuuënt haw, heij hae ze nooëts krieëge. Mae ich bin nooëts doar 'n kroeësjele - hek* gegange um 'n kauvervot te puuëne. Noeëts bin ich de grens euver gegange nao de heete*. Ich bin nooëts ingegange, al zaote ze achter de gerdiejne en reepe: sjoech, sjoech, wat höb ich 't kawt, och wieër ich mer dien sieske. Nee, de bitste peerd sjtönt op d'r sjtal en de bitste

vraoluuj vindste i g'n hoes. De aw luuj zagte: gel naobersj reend en trow naobersj keend. Mit naobersj keender en mit naobersj reender biste nooëts bedrooëge. Dat höb ich gedooën en de keertse van ooze trow zunt blieve branne veur os twieje. Noeëts höb ich euver de koeëlefshaag* nao de vrouw van d'r naober gekeeëke. Noeëts bin ich op d'r sjlaag van 'ne aandere gevlooëge, noeëts op 'ne vraeme mistum gewaes, noeëts bin ich oet 't getuug gebrooëke of door de hek gegange, es ich d'r sjolk* van 'n aander zoog. Jao, ich zeeen ooch leever e jonk maedsje es 'n awd peerd. Ich höb ooch leever e greun blaedsje es 'ne euverjäörige planteerappel. Mae ich höb altied onthawwe wat de aw luuj zagte: wach dich veur 't echtersjte van e peerd en veur't väörsjte van e vraomersj. Ich höb mich draa gehawwe: trowwe is howwe. Trowwe is geene peersjkoop*, trowwe is veur diene gaanse leeëvesloop.

Es ich verkierd gedooën zow höbbe, dan hoof ich mich dat nog neet te laote zegke. Dat eeder veur z'n eege däör kaert, dan haet 'r al genog op te vaege. Wiej mieje priej, wiej mieje gelök. Jao, dat zekt deer. Mae ich zek: 't is dek gek verdeilt in de welt. 't Gelök is neet oet de waereld, mae doe mos 't mer veende. Slivvenhier bakt broeëd veur eekereen, mae Slivvenhier is neet veur eeder eene soekerbekker. En deer wilt Slivvenhier veurzegke, wat veur waer 't mot zieën. Wat Slivvenhier deet is good gedooën. Dae sjikt eekereen vette jaore en maager jaore. Me kan neet höbbe en gehad höbbe. Konténts is mieje es riekdom. 't Leed in dees waereld begriepe v'r neet altied.

Mae uch drieje gaef ich nog neet geliek, al kalt d'r uch meug tot kommend jaor. En oonder al wat ich gezag höb zet ich miene naam. En mien tong maog sjtief waere es 't neet woer is wat ich höb gezag. Wae noe nog mit mich wilt prossedeere, dat 'r dan opkömpt, ich gooën 'm teeënge. Deer kint beeëter de moel hawte, dat ze uch sjuumt*.

En toch, wat Slivvenhier mich noe leet draage, is nog te väöl veur e peerd. Dat begriep ich neet. Slivvenhier mot mich toch 'n antwoord geeëve. Ich dörref mich te beechte in 'n vol kirrek. Alles wat ich höb gedooën kan 't daagleech verdraage. Ich höb geen twieje gezichte. Ich höb geen dobbel leeëve. Wat haet oozen Herregot nog mit mich väör. Ich bin mörreg* wiej 'n riepe paer. En doe sjwaeg Job.

Al la bonneur Job, zagte de vrun. Doe höbs os flot oetgekiert. Noe geleuve v'r dich. Doe hëbs dich gerechtvaerdigt. V'r zunt konténts. Doe höbs os d'r moond gesjtopt.

Noe en dan kriejde de hane de zon 'ne sjlaag leeger. Ze waore gaaroet neet mieje sjuuj veur de vrun, de hane va Job. Ze

vraote de vrun oet de han. En ze dabde* en zeukde op d'r mistum nao vleege en nao wörmkes. Möge mos d'r meester weer veersje pölle - eijkes höbbe um te raape.

Oewe waorsj dich Job, wiej Ich de maot oet g'n tesj trok en de waereld gong meiëte en aaftraeje? A la Job zik 't mer, doe wits 't zoeë good! (Job, 38:4-6)

Doew zat zich d'r weend op. Hae driejde nao de biejs* in, nao 't sjniejelooëk. Biejsweend is get onnuts veur hoonder. Dan sjtunt ze verkliemmert* biejeen oonder 't sjop of druime d'r gaansen daag op 't hinnes*. Es de biejs bleus, trikke de wörm d'r kop truuk nao d'r groond in. 't Ongesiefers* kröp eweg achter de boomsjölle*. En da veende de hoonder niks in de weije. De hoonder zunt da bang um nao de hoesweij* in te gooën om te zeuke. De buim reeke mit de tek nao de hoonder. De buim, sjtunt te wagkele en te sjokkele, ze rawwele*, en kuujme* en ze weere zich gieftig teeëngen de biejs. D'r weend versjrikt de hoonder, hae makt leiëve en remént* en d'r weend bruujt* mit aw klommele.

De hane en pölle va Job zaote ineingehoekt teeëngein te hoejere*, en te sjoele achter de drekmieng, kort bie hunne meester. Opins begos d'r weend te brulle en te beuëke of went de hil woart losgelaote. En 't reiëngende dat 't huulde en mulde*. 't Sjtörmde dat 't jonkde*. 't Waor e waer, doe joogs nog geinen hoond nao boete.

En doew sjpraok Slivvenhier teeënge Job. Slivvenhier ging zich d'r mit bemeuje, hae zaog dat Job en z'n vrun neet droetkaome, dat ze geine raod wiste mit 't leed en de eelend op dees waereld.

Job, zag Slivvenhier, wae bis dich das te meins dat Ich 't neet good mit dich väör höb? Wae bis dich das te meins daste diene moond wiejer kons laote gooën es die versjtaand? Meinste dat Slivvenhier neet aan alles haw gedach? Meinste Slivvenhier nog get te konne liere? Doe en diejn kammeraote meinde Slivvenhier mit 'nen tiejn* te höbbe! Job, trik dich noe d'r brookereem 'ns good bie, hawt dich vas en sjtaank sjtil. Ich zal dich vraoge sjtille, messjiens kan Ich nog get van dich liere!

Oewe waorsj dich Job, wiej Ich de maot oet g'n tesj trok en de waereld gong meiëte en aaftraeje*? A la zik 't mer, doe wits 't zoeë good! Oewe waorsj dich wie de Ingele de beijersjhooter* en de keeëpere* lagte van d'r hemel en d'r meij drop zatte en pap aote mit gowwe leeëpele? Wae haet teeëngen 't waater gezag: tot hie en neet wiejer, wiej 't waater kloetsjentaere kaom aagebroewze*? Wae haet de däöre gesjlooëte achter de

bredsige* golve va de zieë? Wae haet de weiërsjhooter* en de klink* op de poarte gedoan va de zieë? De wolke höb Ich es e kleijt um 't waater gehange en mit d'r neevel wikkel Ich 't waater in.

Höbs dich messjiens eine kier gezag: nuuje mörrege kom, nuujen daag heeëf* 't leech nao de loch in euver d'r raand va de aerd. Es e boont vuurwerrek zoeë sjoeën foonkelt en gleenstert de loch in d'r mörrege. 't Is of eine forsje braand is oetgebraoëke, wied eweg. Mae opins is d'r daag dao.

Biste al 'ns doargegange pis aan de plaatsj oewe de waaterputte liegke va de zieë? Höbste al 'ns gewaandelt euëver d'r baom va d'r Oceaan? Haet dich al 'ns eine de poarte van 't land van d'r doeëd laote zieë, en höbbe de wechters van d'r duuster zich al 'ns aan dich laote kieke? Höbs dich de breidte van de aerd al 'ns aafgetraoje*? Zik mer es dich 't allemaol wits, Job!

Woeë hoezeert* 't leech en kins dich d'r weiëg nao d'r heemet van d'r duuster? Kinste 't leech en d'r duuster oppe plaatsj bringe en d'r weiëg nao heem ekspliekeere?

A la Job, doe bis toch gee veule, gee kawf mieje! Doe bis toch zoeë loeës* wiej eine groeëte miensj!

Biste al 'ns in de sjeure van d'r sjnieje gewaes? En höbs te al 'ns gekeiëke oewe d'r haagel is opgesjlaage, dae Ich opgesjpaart höb um de vruchte neer te sjloan en sjaa te doan aan 't freut en de kroote* en de luuj draan te doan deenke, dat Ich ooch nog dao bin? Wits dich oewe de weeëre zich sjeegele*, oewe de kaw neervilt, en wiej lang de biejs euëver de gewande* jeugt?

Wae haet de dille en de sjloonte*, de grubbe* en de koele* gegraave veuër 't waater op te vange es 't mit tobbe oet de loch vilt? Wae kommandeert de hommelwolke*, dat ze reiënge bringe, dan hie en dan dao, dat d'r groond zich weer geet sjleete es de aerd hél is en gerieëte is va de druuëgde. 't Graas en de vruchte zuut me wasse es ein gooi sjoor* is gevalle.:

Oewe wurt d'r reiënge gefabriseert en wae zörregt dat d'r dauw sjnachs alles naat makt? Wae likt d'r roewvros* es soeker op de buim, euëver de weije en euëver de velder? Wae deed 't vreeze dat blomme sjtönt op de roete van d'r heemel? Wae leet 't waater bakke tot ies? Mit kar en peerd konne ze dreuëver vaare.

Lees dich de waereld daanse um de zon es e bliej keend um eine keiërsjboom*? Hings dich d'r maon saoves boete? Wae leet al die mielliarde sjtarre es lempkes aa g'n heemel branne? En wae leet al die doewzende zonne doar de loch jaage?

Höbs dich get te besjtille euëver 't waer? Kons dich 't laote reiëngene? Kons dich 't laote blikseme? Es Ich d'r bläözer* van d'r heemel aazet da weurt d'r sjnieje oetgeblaoze euëver de gewande*, euëver de dille, en euëver de berreg. De Ingele laot Ich haagel sjtruije wie soekerklöt*.

Wae haet d'r haan versjtaand gegeiëve? Hae kiekt nao de loch en tilt de wolleke. Es hae kriejt dan kömpt reiënge, da weiëre de waaterzek oet de sjeure van d'r heemel laeggelaote. Es d'r groond zoeë hel is wie eine sjtein, es de boere de zaod neet kinne vaerdig* kriege, da wurt d'r haan neet meu mit reiënge roope. Es 't blief reiëngene dan kiekt d'r haan nao de zon en dan kriejt hae veuër sjoeën waer. D'r haan reegelt 't boereleiëve. Vings dich 'n hoon veur d'r vos, gees dich de jong vöskes voore es ze in hun hääöl* liegke te wachte en zitte te loore doar de sjtruuk? De boere höbbe 't hinnes* saoves good gesjloate. D'r awwe vos kömpt neet binne en de jonge sjnuffele roond nao voor en veende niks. Geufs dich hun get es me ze tot i g'n heemel kan huure jangke van d'r honger?

Gees dich sjnachs d'r bie zitte es de haaze jungele*? Höbs dich op d'r kalender sjtoan wiejnieje dat de moore* gedikt* zunt en op welken daag ze aan tied zunt? De moore legke zich in 't leiëger, beginne te wirreke en bruuje* de jonge. De moor haet niks gelaeje. Nao twieje daag zunt de jong haeskes opgezooëpe* en loope ze doar 't veld, eeker veuër zich. De moor geet ze daonao zeuke es de millik häör aan 't sjteeëke is en leet ze drinke. Nao e paar weeëke loape ze weg van de mem*. D'r raekel* wit neet welke jong haaze van hääöm zunt.

Höbs dich 't peerd op de waereld brach? Höbs dich 't peerd zoeë sjterrek gemakt? Veerkentig sjteet 't dao. Ze legken 'm d'r haam i g'n haws en es 't aantrikt da riet 't 'n hoes um. 't Trikt d'r sjwoere ploog doar d'r akker. 't Fiengste veldwerrek weurt doar de boere gemakt mit de peerd. D'r ows bringe de peerd op g'n sjeur en ze zunt neet meu te kriege. Kiek 'ns wie die koppele en veersjpanne opein riete! 't Peerd is neet bang, 't gewaent zich aan alles, e keend kan oonder 'm doar kroepe, doe kins op 'm sjlaope. 't Joechelt* es 't ziene meester zuut. In d'r kreeg* kint 't gei gevaor. 't Dabt* en sjnoeft um drop los te renne. De träöte* jaagen 'm op. 't Sjpringt euëver higke en graave*, d'r sjtöp geet achter 'm op, 't vuur vluugt oet de sjtein. D'r mood van e peerd is kolossaal.

Wits dich d'r daag dat de sjwelberkes* truukkomme oet de werrem len*? Wies dich hun d'r weiëg nao 't awd nis? Ze boewen in d'r peersjsjtal, in d'r koosjtal en in de verkessjtel. Mit mao* en prat* klaene* ze 't fiengste sjwelleberneske teeënge

de balleke. Ze vleege hooëg en ze vleege leeëg en ze vange mögke en ongesiefers* veuër de jonge. Ze sjikke* zich, de jong sjwelleberkes, 't is sjpas veuër te zieë. Es de aw sjwalber aakömpt euëver de hawf deur, höbbe ze de muulkes al oape. Opins zunt ze eweg nao de vraem len, de aw sjwalbere en de jonge. Wits dich d'r daag Job, dat ze biejee komme en vertrikke?

Enne Job, zag Slivvenhier, wie is 't? Biste va plan te sjwiege of wilste nog 't litste woard höbbe urn geliek te kriege?

Meinste noe nog te motte opkomme teeënge mien rechtvaerdigheed? Meinste toch te kinne wat Slivvenhier kint? Kons dich dan sjpektaakele en beuëke mit de sjtum van d'r hommel*? Konste dienen errem ophaeve en de gruuëtsje* en verkierde luuj neersjlooën en i g'n drek sjtooëte, ze in einen hook bruuje* en ze veuër good de moel vol drek geiëve? Konste de luuj doan raazele van angs es te dien ooge lees rolle dat 't bliksemt nao allegenzieje*? Este dat kons, Job, zal Ich d'r ieërsjte zieë dae dich zal prieze umdatse kons wiejste wils. A la Job, kal 'ns op, eine miensj dae kalt is te hellepe.

De hane va Job begoste te krieje en doew ging d'r weend zich legke en de zon kaom oet. Es de hane krieje weert 't good waer. En es de zon oetkumpt nao reiënge en weend dan is 't kirremis veuër de hoonder in de weije. Ze hoove da neet te dabbe* en te zeuke, ze hoove zich mer aaf te pakke*, de wörrem en 't ongesiefers* sjteeëke euëveral va zellef d'r kop op. En doew herpakde zich ooch d'r erreme Job, wiej de hane wir kriejede, en de zon oetkaom. 't Krieje van z'n hane en de zon goave Job mood, hae herkreeg zich, hae voond z'ne moond truuk en Job begos te kalle. Doew goof Job antwoard aa Slivvenhier en Job zag: ich bi loch* gewaes. Wat zow ich dao - op konne zigke? Ich lik e sjloat op miene moond. Ich weet dat Geir alles kint en dat Uch al lökt, wat 'r veuër höbt. Ich höb wille kalle euëver dinger oewe ich geine versjteestemich van höb. Dae miensj haet sjöld dae haw konne vraoge en ooch veende, mae dae 't niks kos versjaele en dae zaet: och wat mot ich nog zeuke en veende, 't geet mich toch good. Mae Deir zeet eine hieële loeëze* man, deir wit e zoeë good, wat 'r wilt en wat 'r doot. Och loester nao mich en lier mich es ich get te vraoge höb. Ieëder* höbben aandere mich euëver Uch vertilt.. mae noe höb Deir mich de ooge oape gemakt. En daoveuër herroop ich al wat ich höb gezag. En ich zal 'n sjtrang boote* doeën.

Doew sjpraok Slivvenhier ooch teeënge de vrun va Job. De driej kammeraote keiëke of ze e keifke* verlaore hawwe. Slivvenhier zag, dat ze Job mer ummer z'n zieëve doedzung

hawwe wille veurzigke. Ze meinde dat Slivvenhier op de loer zit um zung te veende in d'r miensj en um d'r miensj daoveuër te sjtraove. Nee, Slivvenhier is geine sjteefvaader. Jao, zieëker wiej Job aaf en toew gekalt haw, nee, dat beveel Slivvenhier ooch neet. Job meinde alles te motte begriepe. Mae de waeg va Slivvenhier zunt neet altied te begriepe veuër d'r miensj.

D'r sjlechte geet 't dik good en dae haet d'r heemel op d'r welt. D'r gooje vind in zie leieve dik al zie vagevuur. En dan zunt dao nog diej gaanse*, dat zunt de hillige, diej veuër Slivvenhier doar 't vuur goan, dao deet geine, nog geine duuvel oet de hil get aan. Diej drinke d'r beiëker va leed en eelend gaans oet, tot op d'r baom, ouch es Slivvenhier d'r beiëker nog 'ns oppenuujts volsjöd. Es de paer riep is da vilt ze aaf, of Slivvenhier dae plökt ze aaf. Mae väör de mieëres* waor Slivvenhier erg konténtt euëver Job. Slivvenhier haw Job 'ns oetgeprobeert. Mae Job waor neet kling te kriege. Ja, Job dat waor eine gaanse. Job dat waor d'r bitste miensj dae oeëts eene vooëgel euëvervleege* kan.

Um 't wir good te maake veuër Slivvenhier moste de driej vrun zieëve sjteere en zieëve sjäëpebök vange. Die deere moste ze nao Job leije, dao sjlachte en verbranne es 'n offer. En Job mos veuër hun drieje baeje, dat Slivvenhier hun neet zow sjtraove veuër daen domme kal, dae ze zich droet hawwe gehowwe teeëngeneuëver Job.

Wiej Job veuër z'n vrun haw gebaejt waor alles wir good. En Slivvenhier gaof Job al truuk wat hae ieëder haw gehat: z'n ieër, z'n gezoondheed, en z'n geudere* en ze vieje. Dobbel zoeëväöl haw Job noe oonder han.

En doew kaome de breursj en zustere en al de aw bekaante va Job nao 'm op 'ne zoondignaodenoon, en ze droonke eine gooie koffie met paosjeijer en riesvla op d'r nuujen hooëf oewe Job noe hoezeerde*. Ze bedoorde* Job en truuste 'm mit al de eelend die Slivvenhier euëver 'm haw laote komme. En ze gaoven 'm allemaol get: 'n gowwe oor*, 'n gowwe ketting, 'n zilvere sjnoefdoeës, einen hoeszeiënge* in 'n gowwe lies, en zilvere en gowwe krem* veuër d'r waerdesse* en veuër d'r zoondesse keel* en nog väöl mieje.

En Job haw nog mieje gelök es ieëder. Slivvenhier zeiëngende zie leiëve en zie werrek. Job haw noe viertieën doewzend sjääöp en zes doewzend kameele, twieje doewzend reender en doewzend eeëzelinne. En hae wis zellef neet wiej väöl have en hoonder hae haw oet 's soart van wiej hae op d'r mistum zoot. Ooch woart hae vaader va vieërtieën jonge en drie eege maedsjes.

't Awdste waor 't Jenne - Miejke, 't twiejde waor 't Remieje - Méchelke, en 't driejde waor 't Marietse - Bielke. In d'r gaanse pajie* waore gein sjoender vraoluuj es de maedsjes va Job. Allemachtig wat 'n vraoluuj, maedsjes wie wolleke, maedjes wiej modergäötskes*, maedjes wie peenksterblomme. Ze waoren altied zoeë klook* es te barsjte, mae gruutsj* dat waore ze neet. Ze zagten eedereen goojen daag, en lachden en gekde mit de jonge oet de naobersjap. Mae ze heele zich op hun sjtuk*. En hun vaader, d'r Job, waor zoeë riek, hae kos aan z'n maedjes hun deel geiëve, sjuus wiej aan z'n jonge.

Daonao laefde Job nog hoonderd en vieërtig jaor en hae haw 't gelök um z'n keender roondum zich te zieë pis in 't veerde gesjlach. Hae waor groeëtvaader en euëvergroeëtvaader. En wiej Job storref waor hae eine miensj van einen hieël sjoeënen awwer*.

En pis op d'r daag van huuje zunt de luuj de gesjiechte va Job neet vergeiëte. Ze zigke: zoeë errem es Job, en zoeë geduldig es Job. En wae las haet va sjwaere en oetsjlaag en jeuëk mot zich baeje tot d'r hillige man Job.

1960-1961

De hane van d'r Hooëf va Welsde

Eene gooje haan maog neet vet zieë

Op einen hooëf en in 't dörp zunt de hane de sonneurs*. De hane krieje 't dörp en d'r hooëf wakker. Es d'r daag in de loch is, da loewen* de hane de prieme*. Da sjtönt ze in de kluuësjtersj op en da gönt de boere klieje hooële, da haolt d'r sjweitser* op de blooëte veut de keu. D'r sjweitser geet daeme*. Op g'n dörrepe richte de luuj zich nao de hane en nao de keu en nao de peiërd. In de sjtad dao richte de luuj zich nao de luuj.

Dao wurt gezag: 'nen goojen Halfin* sjlieëpt op d'r hoonderrik*, 'ne goojen Halfin is veuër de hoonder droet. Mae neet veuër de hane. O nee, de hane kriejen d'r Halfin wakker um veer oore, awwen tied. D'r Halfin mot um veer oore sjmörges roope. Da motte ze op d'r Hooëf droet. Dan wurt gebemmelt*, da geet de bel.

D'r euversjte* peersjknech begint voor te make veuër de peiërd. Dan de peiërd voor veuër geiëve, de peiërd laote zoepe, de peiërd kemme, de peersjtel miste. D'r euversjte wirkman en d'r twiejede en driejde peersjknech gönt klieje hooële. D'r euversjte wirkman mot d'r klieje mieje, d'r twiejede en driejde peersjknech laajen d'r klieje op de kliejekar.

Es d'r daag in de loch is, es de zon opgeet, dan beginnen de hane teeëgeneen te krieje dat 't 'n sjpas is. Dan wurt 't hoonderlooëk ooëpe-gemakt en komme de hane 't ieërsjte aaf euëver 't hoonderludderke. De hane lokke de hoonder nao boete, oet 't hinnes. Noe begint d'r daag veuër de hoonder. Veuër de hane is d'r daag al e paar oore dao, sjuus wie veuër d'r Halfin en veuër d'r peersjknech en veuër d'r sjweitser.

Ieëje 't te good daag is, is d'r klieje heim. De peersjknechs komme al mit 'n kar klieje truuk oet ge veld. En d'r sjweitser mit d'r koojong zette de meute* mit millek um aaf te ruijme* en dan jaage ze de keu oet de weijen in.

De Halfindersje* sjtreujt voor veuër de hoonder en veuër de hane. De hoonder voore en de hoonder aaflaote* dat is vraoluujwerk. Dao wurt gezag: 'n Halfindersje kint driej dinger tegeliek, op 't huuske* ziete, hoonder lokke, en brooëd brokke. En ze deet dat gaer de Halfindersje de hoonder en kloeke verzörge. De hane oetzeuke, dat is mansluujwerk. De hane dat is get veuër d'r Winandus, sjuus wie d'r hings.

Es de hane get gehat höbbe, es de hane d'r neuchter* höbbe gebrooëke, dan krieje ze pas richtig. Sjmörges nao 't voore krieje ze dat 't barsjt de hane. En es de domesjtieke* mit d'r Halfin um hawf zes aan d'r mörgeskoffie zitte, dan zegke ze: huur 'ns de hane, 't wurt sjoeën waer huuj.

Um hawf zes dan geet de koffiesjel, de mörgesbel veuër d'r mörgeskoffie. De koewejonge op d'r Hooëf, d'r verkesjong, d'r koojong en d'r hoddelsjong*, die zegke neet bel, sjel of bemmel. Nee die zegke: d'r panshond*, de pansbel, de pansklok. Die zegke, es de bel geet: dao bletsjt* d'r hoond, noe motte v'r zörrege dat v'r get oonder d'r reem kriege.

Vreug mit de han, vreug mit de tan. Dae vreug mit de han is, dae mot vreug mit de tan zieë. Vreug op, vreug hooël*, vreug honger.

Es de hane d'r mörgeskoffie op höbbe dan trekke ze mit de hoonder de weijen in. Ze gönt wörrem zeuke. De kloeke dabbe* al op d'r mistum. Um zes oore motte de peiërd gehaamt* zieë. 't Wurt dan d'r hooëgste tied dat de peiërd oet gönt, nao ge veld in. De een koppel nao de aander wurt aagesjpanne. 't Ei gesjpan nao 't aandert trekt 't good aaf. In de hel zaod* of i g'n ows en in de veuërjaorszaod da motte de wirrekpeiërd um zes oore oet zieë. Es de hane de weije intrekke mit de hoonder dan motte de peersjknechs mit de peiërd nao ge veld gooën. De hane reegele 't boereleiëve.

Es in d'r veuërdenoon* d'r hoddelsjong* of een van de maeg* of de Halfindersje zellef d'r tieënooreskoffie nao ge veld bringt, dan loope de hane mit de hoonder wied in de weije, eeker haan op ziene begank*. I ge veld kriege ze noe 't tieënooëresbrooëd. Es om tieën oore de tieënooresbel haet gegange op d'r Hooëf dan höbbe de ieërsjte hoonder al gelag. En de hane leije* de hoonder die nog motte legke nao de nister. Eene goojen haan mot 'n hoon nao 't nis leije, aandersj gönt de hoonder de eijer versjteeëke*. Dao zunt hoonder die aldaag legke. Me zaet: die legke zich kapot. Dat is e good soart. Mae ordenaer* zunt de gooj legkersj gaw versjlieëte. Dao zunt d'r die zunt gaw veeërdig mit legke, die legke gemeeëkelik. Gemeendelik zunt dat de hoonder die klein eijer legke. Dao zunt d'r ooch die legke lestig.... Die ziete 'n oor en nog langer te kuujme* op 't nis. Me haet hoonder die ziete 'nen hawven daag te sjweete en te wirreke en ze keeëke* aaf en tow van de eelend. Dan mot eene gooje haan d'r biej zieë um de hoon mood in te kalle. Dao kömpt wal 'ns 'n eij mit twieje deujer biej hoonder die los loope.

Es 't noon* is wurt aafgesjpanne i ge veld. Es 't noon is wirkt eeder zich op heim aan. En es de peiërd oet ge veld zunt en

voor höbbe i genne sjtal dan geet de noonsbel en is 't noon eeëte. Biej 't zichte en 't miete* maake en es d'r damper* kömpt i ge veld, dan wurt de noon i ge veld brach en dan wurt i ge veld geeëte.

Um noon höbbe de mitste hoonder gelag, en dan is 't e gekaakels en gekoekedaaks op d'r Hooëf daste zows dinke dat ze huije* de eijer mit de kaafmaandel* konne raape. 'n Gooj hoon is mit noon vaerdig mit legke. I g'n naodenoon motte de hoonder en de hane zich sjtil en reujig hawte, dan is 't ungere*. D'r ieërsjte Mei begint d'r noonessjlaop. Van ein Mei pis ein september doort d'r ungerentied. D'r ungere is eene sjoeëne tied. I gen ungere geet me zich get foert legke, i gen ungere geet me get op g'n ruk sjtooën, i gen ungere geet me get oonder 't laake ziete. Dan geet me zich get sjlaope, zich get raste, dan geet me zich get in d'r loeër* legke.

De aw hoonder gönt i g'n ungere de rek op en de aander hoonder en de hane liegke get te sjtubbe in d'r mul* achter 't sjop. Of ze ziete mit klein kudsjes biejeen óónder 't sjop en in de sjtel of op de buijm van de sjlaagkar*. In d'r ungere motte de hoonder de vluuje umsjpanne*. In d'r naodenoon beginne de vluuje raozementetig te biete. Este de vluuje op de richtige plaatsj oetzets dan biete ze in 't humme en dao boezjeert* 'n hoon neet nao. Mae aandersj kinne die prieje van vluuje biete dat 'n hoon sjoetert* pis oonder in de tieëne.

D'r ungere is d'r sjooënste tied op d'r Hooöf. Alles is eeëve reujig en sjtil. De keu liegke te nirgele* in d'r loeër* van de hegke en van de appelbuijm. Ze zunt de aovesmillek aan 't vaerdig maake. Doe zuus ze uddere*. Este good kieks konste zieë wie ze d'n udder langzaam oppompe mit millek. Dao zunt d'r die höbbe eenen udder wie 'n maandel. Kollossaal wat eenen udder. De aende zitten op de koel*. Sjlaopentaere drieve ze get roond op 't water. Aende zitte zooë gaer op 't water. Dat is dat me neet kan zieë dat ze zooën alieëwige* platveut höbbe.

De peersjknechs laote de peiërd vreeëte i g'n ungere. De peiërd motte genog vreeëte höbbe es ze in d'r naodenoon wer oetgönt. De jong knechs, de koewejonge op d'r Hooëf, d'r hoddelsjong, d'r koojong en d'r verkesjong die trekke in d'r keeërsjetied de buijm in. Of ze liegke urges biejeen get sjeive kal te verkoopen in g'n ungere. Ooch gönt de knechs wel 'ns get foetsje*, get fisternölle* of e werksjke dooën dat ze bewaart höbbe veuër i g'n ungere.

Es 't fil* sjpint op d'r Hooëf, es 't drukke tied is dan wurt wal 'ns gewirkt i g'n ungere, zessele* haare*, metser sjliepe,

masjiener naozieën, nao g'n sjmid gooën. En bie 't miete* geet 't i g'n ungere durch, mae dan kriege de domesjtieke* get ekstraas. D'r ungeretied is eene sjooëne tied veuër de deere en veuër de luuj.

tim twieje oore of um hawf driej wurt gebemmelt, de ungeresjel geet. D'r ungere is um, oet, d'r naodenoon begint op d'r Hooëf. De peersjknechs gönt de peiërd haame en de wirkpeiërd gönt weer oet nao ge veld. Eekereen geet weer aan d'r sjlaag. De aw hoonder komme van de rik aaf. De hane leije de hoonder weer de weije in. De hoonder motte wörrem en ongesiefers* zeuke en 't eij zieë vaerdig te kriege veuër mörrege. De kloeke taffele* mit de kuuke de hoesweij in en gönt dabbe* in de aw hegke tussje de neeëtele.

Es 't mansvolk weer a ge werk is en de peiërd oet zunt en de hoonder zunt zeuke, dan is 't tied veuër die i gen hoes wirreke veuër 't twieje-ooëresteske*. De Halfindersje en de eege maedsjes en de maeg zette zich achter de koffieteut veuër 't twieje-ooëresteske. Dat is d'r ungere veuër de vraoluuj op d'r Hooëf. Oonder d'r ungere van de mansluuj höbbe de vraoluuj doargewirk. Dao is eene grooëten aafwesj op eenen hooëf. En nao 't sjpeule, nao 't aafwessje en aafdruuëge, nao 't hond en katte voore is 't twieje-ooëresteske d'r ungere van de vraoluuj op d'r Hooëf. Mae 't doort neet zooëlang 't twieje-ooëresteske.

De vraoluuj op d'r Hooëf höbbe neet väal tied um zich 'ns te zette. Ein vraoluuj - haand en eene peersjtaand kinne geene sjtilsjtaand. Tussje 't aander werk motte de vraoluuj d'r maertkörref* vaerdig maake. Veuër d'r maert i Gullepe motte ze de boeweter waoge mit 't poond. Op d'r maert i Mesjtreech geet 't mit 't sjtukske, mit 't kwaart kilo. Booëve op d'r maertkörref likt 't preufke, e sjtukske boeweter um te laote preuve. Eéne maertkörref is vol mit eijer. De eijer weere mit 't vieëdel* en mit 't hawf vieëdel verkoch. Ooch geet eene körref mit witte kieës mit nao d'r maert. Op e moosblaad wurt 'ne klats kieës verkoch. En de keender höbbe nao de sjooël meruulle* gezoch, die gönt ooch mit nao d'r maert. Mae de vraoluuj gönt gaer nao d'r maert.

Dao is geene put veuër drinkwater op d'r Hooëf va Welsde. En e paar vraoluuj höbbe zich al vreug eene zuuvere sjolk* aagedooë en ze höbbe mit d'r haam* en twieje tobbe 'ne gank put* gehaolt aan Putteberg. De vraoluuj gönt gaer nao d'r put. D'r put is de gazet*, dao vernumme ze 't nuujts. In genne zooëmer kinne ze eene kieër dekker gooë. In genne zooëmer mot de putbaar* ummer vol zieë mit frisj water. D'r put-

beeëker sjteet neeëve de putbaar um put* te drinke. En i ge veld motte ze vääl frissje put höbbe.

Nee 't twieje - ooëresteske doort neet lang veuër de vraoluuj op d'r Hooëf. Dalik motte ze alweer beginne mit boeweterhamme sjmaere veuër d'r naodenoonskoffie i ge veld. Dao motte vääl boeweterhamme gesjmaert weere. Dao zunt ooch nog daageurdersj*. En ze moffele* allemaol good. De boeteloch höngert* forsj.

Um veer oore is 't koffiestied. Um veer oore mot d'r naodenoonskoffie, d'r veerooreskoffie i ge veld brach weere. Eeker mot 't zient kriege en eeder kriegt ziene eege bak*. De maeg bringe d'r veerooreskoffie i ge veld. De Halfindersje deet dat ooch al 'ns geere. Dao zunt wal driej of veer partieje die d'r naodenoonskoffie i ge veld motte höbbe.

Es de domesjtieke en de eege luuj a g'n hoes zunt, da geet um veer oore de koffiesbel, de veerooëressjel. Mae ze bringe d'r koffie leever i ge veld de vraoluuj, ooch de madam. Dat höbbe de hoonder gaw gezieë es de Halfindersje zellef mit d'r koffie nao ge veld geet. Dao zunt altied hoonder die e sjtuk mit de madam mitloope es ze d r koffie bringt i ge veld.

Tussje vief en zes oore is 't millekestied. Dat is get veuër d'r sjweitser* en d'r koojong en de sjtalmaeg*. Es 't nuuëdig is dan hölpt ooch eenen daageurder bie 't koovieje. Dao haet 't hääf dao milleke de eege maedsjes allein de keu.

Es 't millekestied is beginnen de hoonder op heim aan te komme. De keu bringe vleege en mögke mit op d'r Hooëf aan en dan motte de hoonder d'r bie zieë. Es de zon begint aaf te gooën toefele* iersj de aw hoonder 't hoonderludderke op en vleege de rik op. De hane zeuke 't kud biejeen. Dao zunt hoonder die zunt nog wied in de weije, die weete neet wie laat 't is, die zeuke mer doar. En de hane motte controleere of alle hoonder ooch getraeje* zunt. Eene goojen haan vaegt* d'r Hooëf einige kieëre roond veuër sjlaopestied. De hoonder gönt vreug nao ge bed. D'r haan geet mit de hoonder sjlaope. Mae dat doort dek lang veuërdat d'r haan de hoonder allemaol in sjlaop en reujig haet en veuërdat ze allemaol 'n gooj plaatsj op de sjtekke höbbe. Jao dao is van alles bie e kud hoonder.

Um ach ooëre is 't aombroeëd*. Um ach ooëre of um hawf neuëge in de lang daag is 't aafsjpanne i ge veld, oetsjeije, op heim aagooën. Es um ach oore de bel geet veuër 't aovesbrooëd dan mot eene haan 't reujig höbbe op 't hinnes.

En es nao 't aombroeëd doar d'r Halfin d'r roeëzekrans wurt aagetrokke en ze beginne zich te baeje veuër de errem zieële

en veuër geluk en zeeënge oonder 't vieje, dan sjlaope de hoonder. Mae d'r haan blieft waake. D'r haan sjlieëpt zooë lies* wie eenen haas. Eene haan haet korte nachte, eene haan waakt ummer euëver de hoonder, euëver de luuj en euëver d'r Hooëf.

De luuj op d'r Hooëf wirke dat 't barsjt en ze baeje zich dat 't rammelt.

En mörrege beginne ze weer oppenuijts. Ze zunt neet meuj te kriege, op eene hooëf. De boere op de hääf dat is 'n apaart soart. Dat kömpt messjie umdat de hääf zooë wied van de kirrek liegke. De luuj mot me 't neet te gemeekelik maake, neet te väöl kirreke boewe. Wie korter de luuj bie de kirreke komme te wooëne wie meujer weere ze um nao de kirreke te gooën.

Eene gooje haan is ooch neet meuj te kriege. Eene gooje haan waakt euëver de luuj en hae waakt soondes en swaerdes* eeëve good, i g'n oethawt*, en i genne braoketied*, i genne weenter en i genne zooëmer. Eene gooje haan maog neet vet zieë. Es eene haan zooëväöl tied te väöl haw es hae noe te wieënig haet dan ging hae zieëker ooch noch bie d'r kirrekezaank.

Hoonderkeutele sjpits maake veuër bajpääl

Wie de hoonder 't *Poeleke va Caastert* gonge begraave zongen de kloeke sjtukker oet de Wil Vesper* veuër. De aander hoonder zonge nao. De aw kloek begos wie ze allemaol aan 't looëk sjtonge:

Sjteeëk 'm in e looëk oewe 't duuster is,
Geiëf 'm 'ne knooëk oewe niks aan 'n is.

't Kan mich niks sjaele oewe ze 'm sjteeëke.
Es ich mie gelt mer höb binne zes weeëke.

Is 't 'ne rieke of is 't 'ne erreme,
Dae in de hil kömp dae kan zich werreme.

Is mie wief neet zooë good es die wief,
Dan gönt v'r nao d'r bösj en haole bessemries*.

D'r köster va Turnehawt,
Haet 't verreke va pesjtoer in 't zawt.

De boere höbbe zich good bedach,
Ze höbbe pesjtoer get van d'r sjlach gebrach.

Ee gelök veuër 't dörrep en d'r boeresjtant,
Pesjtoer en ooch de maat* zunt mit verbrant.

't Maedsje plukt roeëze en makt 'ne roeëzekrans,
Van je kling klang kloerie oratione boeënepans.

Wat e leed, wat e leed, dat de geet neet sjteet*,
Dat d'r bok neet sjprink, dat de geet neet wint*.

En achter eeker reemelaot* zonge ze allemaol dat 't sjalde:

Sjaele jan, laame sjang, sjaele lorum,
Per omnia saecula seekenaaksjelorum,
Laaméé.

Doew sjarde de aw kloek get drek in 't looëk en zong ze 't sjlot: ex oerang oetang dominéé. En doew zag de aw kloek, noe kompt mer keender, noe haet hae de moel vol drek, hae haet 'n drekkige heemelvaart. 't Haw e paar daag gereeëngent dat 't gutsjde en de hoonder gratsjelde* kneehooëg deur d'r prat.

't Doog de hoonder allemaol zooë leij* va Poeleke, hae waor nog zooë jonk. Poeleke waor nog vääl te jonk um nao 't pieringelendsje* te gooën.

Dooëd gooën is niks haw Poeleke ieëder zellef gezag, mé das te saanderendaags zooë sjtief bis. En hae haw ooch gezag, 't is 'n deur leefhebberiej um i g'n aerd te komme.

Poeleke waor e sjinaos*, mé Poeleke waor geenen oneeëven* haan. Poeleke waor 'n priej, mé de hoonder heele* sjrikkelik op Poeleke.

't Waor toch 'ne goojen haan, zag de aw kloek, wiej ze op heim aagonge. A propos, zag de witte kloek, a propos hij was banaal, affreus! De witte kloek kalde ummer Hollends en ze kos e paar wäörd Frans. De witte kloek waor es jong pöl op 't pensionaat gewaes, op e vermeerderingsbedrief. Ze waor neet oonder 'n kloek oetgebreujt. Ze kaom oet e mesjien. En noe dach de witte kloek dat ze 't kos weete en daoveuër kalde ze ummer Hollends. Mit de keu oet Friesland en oet Overijsel ging ze in de weij Hollends kalle. En noe zag de witte kloek, die 'n witte leghorn waor, 't nog 'ns get forsjer: a propos, hij was banaal, affreus! En ze zag 't mit 'ne Fraanse moond. Aandersj haet 'n hoon neet zooëvääl bezeij* van taale, mé de witte kloek!

Poeleke va Caastert sjtamde va mooders ziej oet 't Luukse. D'r vader van de mooder waor eine van de bekinde biethane va Moelinge. Of Poeleke daoveuër altied zooën priej is gewaes? Ja, wae zaet 't. D'r weend doog nog neet dae van d'r Waalekaant kömp.

Wiej Poeleke nog bie de kloek leep waor hae get sjrao* in d'r moond. Neet dat hae dinger zag die te onnut waore um dich mit 'n sjöp op te pakke. O, nee, hae waor allein wiej me zaet get sjraw* in de moel, get roew in d'r kal. Foj, foj, Poeleke, zag de aw kloek, doe kömps in de hil. Och zag Poeleke, dan kom ich bie al die flotte vroluuj, dan kriege v'r sjpas. Foj keendergaods, zag de aw kloek, doe kömps nog deep in de hil. Es ich dan mer oonder uch kom, zag Poeleke, dan sjtooëk en raochel ich uch de hil good op.

Wie de aw kloek mit Poeleke en häör aandere twelf kuuke saoves de iersjte nach op de sjtekke van 't grooëte hinnes zaote, doew zaet de aw kloek, noe sjlaopt mer allemaol good keender. Jao, zaet Poeleke, jao noe sjlaopt mer allemaol good keender, de vot toew, dan kroepe dich gein vluuë drin. 't Gaanse hinnes begos te giechele en té kaakele. Dao waore hoonder die voolten al get kietele en die heele d'r sjtoets* vaster veuër d'r baom. En dao how 't hoonder die mingde dat ze 't vel te

kort howwe en die dörrefde de ooge neet toew te dooë.

Ze lachde veuër te barsjte de hoonder. En de aw kloek sjaamde zich, en ze brulde teeënge Poeleke en heur aander grooëte kuuke: en noe allemaol aaf deer äöster*, deer mot nog maneere liere. En de aw kloek ging aan 't hoonderlooëk sjtooën en wachde tot alle kuuke 't ludderke aaf waore. Nao uch, zaet Poeleke teen□ge de kloek, dames gönt veur, allein neet in de hil, dao gönt de hieëre veur. De aw kloek trok e gezich zooë sjraw* of ze 't zich ooch mos beechte. Poeleke zaet, deer mos euër gezich noe 'ns kinne zeeën. Es ze uch noe op d'r keldertrap zette dan dörref de kat neet nao d'r kelder in te gooën. Op 't hinnes woort gebrult van d'r lach en de aw kloek sjaamde zich nog mieje. Zooëget mot me mit eege keender mitmaake. Es me dartieën keender haet dan is eeder van die dartieën aandersj.

De aw kloek waor 't awtste op d'r Hooëf va Welsde. Ze how ene sjooëne en ooch 'ne sjrawwen* awwer*. Nao d'r awtste mot geloestert weere. En de aw kloek waor neet bang. Ze waor vrech wie 'n kloek, ze how 'n moel wie 'n sjeurpoart. De aw kloek leet zich ekstemeere* en ze kos 'ne gekke sjlaag verdraage. Es eene teeënge de aw kloek zag, deir wert ooch gries, dan kreeg hae te huure: buh, gekke weere neet gries, 'ne grieze ras* trekt eeëve forsj es 'ne sjwarte. Mé de aw kloek how e hart wie 'n hoon en teeënge Poeleke kos de aw kloek neet op.

De gaanse nach woort gelache op 't hinnes. Doew waor Poeleke eegelik bedorreve. Es ze eene kier mit eene gelache höbbe dan is hae neet mieje te howwe. 't Is gek, mae onnutte kal en sjraw* wäörd en sjaele wawwel dat onthawte ze allemaol es ze jonk zunt. En wie mieje dat me d'r teeëngen in geet of wie mieje dat d'r mit gelache weurt, wie erreger dat 't is.

De meeste hoonder lachde mit Poeleke en sjtiefden 'm in ziene kal. Dao woort gezag, Poeleke is nog jonk, hae is nog 'ne koewejong. Hae wit nog neet wat hae zaet. Es hae awwer en versjtendiger wurt dan geet 'm dae vaazele* kal wal eeuëver.

Op 'ne gooje daag wie Poeleke ze 'ns good aafgesjwaamt* how krieëge van 'ne awwen haan, van dae van d'r mistum, doew vertilde hae teeënge de aw kloek dat hae nao de Piesjewiete* wolt gooën i Mesjtreech. De aw kloek graen* op sjlaag va vreug en va alteraasje*. En ze baejde zich d'r eene roeëzekrans nao d'r aandere, dat Poeleke zoeëvääl graasje* zow weert zieë. Zuuste, zag de aw kloek, oewe gee koeëd inzit dao zit ooch gee good in.

Mé dao moste gein pölle zieë. Wie Poeleke roeëd op d'r kamp woort en zich fil* in de vluuëgele* begos te howwe, doew ging

hae doar de hegke heen en doar 't getuug oet es hae 'n pöl gewaar woort. Poeleke leep zich de vot i brand es hae wied in de weij 'n pöl zoog. Poeleke dach neet mieje aan Piesjewiete en nörges aandersj mieje aan es aan pölle. Poeleke waor oet op pölle sjuus wie 'n hoon op 'ne piering.

Teeënge de pöl die 't ieërsjte pölle - eijke ging legke, zag Poeleke: de eijer zunt wal 'ne sent opgesjlaage, mé noe verrek dich neet veur dae eene rotte sent. En es 't neet te gemeeëkelik ging d'r ieërsjte kier mit 't legke van de pöl dan hollep Poeleke en zag, alles geet, alling 'n sjlek die kröpt. Alles geet, alling neet 'ne poep* op 'ne baj* neeëgele. De pölle winsjele zich van 't lache es ze zooëget huure en dan hooste ze 't pölleeijke vanzellef oet. De pölle waore gek op Poeleke.

Wie Poeleke oetgewasse waor kos hae alle sjaele kal dae 't zooë geuf. Nee geene onnutte kal mieje. Poeleke how zich d'r moond 'ns good oetgesjpeult. Mé Poeleke zoot zooë vol mit priejerieje es 'ne bok vol mit keutele. Doe zows zegke wie kömp hae draan, oewe haolt hae dae flawwe vandan. Poeleke zag alles op zieng maneer en hae zag 't zooë dat hae aandere deeg lache. Wat geeste dizze naodenoon* dooë Poeleke, vroog 'n hoon? Och ich gooë hoonderkeutele sjpits makke veur bajpäöl* en die op d'r hooëge kaant zette. Wie de hoonder 'ns allemaol eene kaant oetleepe, vrooge e paar hoonder die neet zooë good oet d'r weeëg koste, wat is dao te zieë? O, zag Poeleke, dao wurt 'n begien oeteengesjroeft, da kinste 't binnewerrek 'ns bekieke. Heij vin ich get lekkersj, reep Poeleke oonder 't zeuke. Wat is 't, vreug de broen pöl? 'ne Wurrem mit 'ne glaazere kop, lacht Poeleke. Och doe bis e kawf rawwelde* de broen pöl. Dat vin ich neet erreg es te kawf teeënge mich zaes, zaet Poeleke. Kiek e kawf is 't aander jaor e reend en 't jaor daonao 'n koo. Doe mos nooëts os teeënge ieëmes zegke. 'ne Os haet 't gehat, mé is 't kwiet. Doe kins ooch kuuke teeëge ieëmes zegke. Dat is neet erreg. E kuuke is 't aander jaor 'n hoon en 't jaor daonao 'n kloek. Zek nooëts eeëzel teeënge ieëmes, 'ne eeëzel blief 'ne eeëzel. Dao woort zich gekrungelt* van d'r lach. Allein de aw kloek wol 't neet gaans begriepe en zag, och lek mich toch de braer* Poeleke. Jao zaet Poeleke, dat mot d'r uch doar 'n koo laoten dooën, die deet dat in eene kieër en dan höbste de plaanke veur niks. Noe lachde de hoonder dat ze sjuddelde. En de klein pöl sjaaterde, sjeij oet, sjeij oet, doe sjeurs mich 't humme pis an d'r boek. Foj, foj, me kan get mitmaake ieë me grooëtmooder is. Me huurt van alles. Ja zaet Poeleke, van alles en alles naovenant*, 'n koo sjiet mieje es 'n kat. En es oos kat 'n koo waor dan koste veir ooch milleke. En es te pech

höbs kinste 'ne vinger breeëke mit 'n hoon te taste*. Me es te veuls daste gees valle, moste dich van te veuëre neerlegke.

Poeleke waor 'ne sjpassige. De dreij vastelaovesdaag kroop Poeleke in de buut en dan lachde de hoonder nog viertieën daag daonao in d'r sjlaop.

Dao how 't hoonder die zagte, Poeleke haet 'n sjlaag mit d'r wieksbeursjtel* krieëge, dae zuut ze tirvele*, dae löpt mit 't höltsje*. Dat waore de krekke* hoonder die dat zagte, de pielaerebietere*, die geene sjaele kal koste verdraage, die nog neet lache es ze 'n koo zieën mit e korsét aan. Nee Poeleke waor neet gek, poeleke waor looëzer* es twieje gekke biejeen. Dao how 't ooch hoonder die zagte, Poeleke hilt mit alles d'r gek, dae lacht nog oonder 't baeje, dae meint nog mit 'ne gekke sjlaag in d'r heeëmel te komme. 't Erregste voonde die hoonder daste nooëts wis ofste Poeleke mos geleuve of neet. Ze meinde dat Poeleke get te wied gong. Doe mos toch ein versjtendig woord kinne zegke. En de witte kloek, die 'n witte leghorn waor, bleef zegke in 't Hollends mit 'ne Fraanse moond, a propos hij was banaal, affreus!

Mé veuër de mieëres* waore de hoonder gek op Poeleke. Ze heele van 'm, ze kaerde* 'm de sjtraot, ze sjpreijden 'm 't bed, ze heele 'm de sjleep op. Poeleke waor um gaanse* 'ne hieër veuër de hoonder, altied vreuntelik, altied gooj zin, e sjpasveugelke. De hoonder höbbe op d'r Hooëf nooëts zooëvääl eijer gelach es 't jaor dat Poeleke hanteerde* op d'r mistum. Es me goof zin haet, es me moonter is, dan geet dich alles vääl beeëter aaf, ooch 't legke. Kaakele is niks, kaakele kint eekereen, mae eijer legke. Dao haet 't hoonder die kaakele, mae die legke neet. In Mesjtreech zegke ze, leever 'n eij in de haand es in de hin häör gaat.

De aw kloek lag mer 'n eij um d'r aandere daag. En dan lag ze 'n eij mit twieje deujer. De aander hoonder zagte es de aw kloek ging legke: de wolleke hange leeg, noe kinste oonder de aw sjoele.

Nee ze höbbe nooëts gemeekeliker hoonder gehat op d'r Hooëf es wie Poeleke kriejde. Mé, 't is lestig um 't alle luuj nao d'r zin te maake. Es de luuj vääl eijer höbbe dan maake ze vääl sjaale. En die zooë zunt die zunt allemaol zooë.

Wie d'r bok va Bemele, nao alle geete gek.

't Is hoonderbedtied. De hane en de hoonder zitte op de sjtekke van 't hinnes. Eeder op z'n eege plaetsjke in de riej. *Kokkel* is nog neet dao. En de aw kloek mommelt: keender baedt uch, vader is oet klawwe*.

Wie de hoonder *Poeleke va Caastert* howwe begrave, doew is *Kokkel van d'r Baerebusj* baas woorde. Kokkel hanteert* noe op d'r mistum. En d'r meester mot veuërgooë, ooch es 't hoonderbedtied wurt.

Kokkel van d'r Baerebusj sjtamt oet 't sjlamlooëk, hae is 'ne käölder*. Kokkel kalt Kirchräötsj en dao motte de hoonder mit lache. Es hae mit de hoonder aan 't zeuke is, zaet hae: heij hat 'ne haas jezaesse, dat vraes iech nit. Aan de pöl die 'n eij haet gelag, vreugt Kokkel: 'ns kieke kink ofste werm* e zoeë sjun aaj* ee has jelaat? En saoves zaet Kokkel: noe mos iech jet zoefe en da jon iech jevelles* sjloffe. Kokkel kint ooch parleije* in 't Mergraotesj, sjuus wie 'm dat oetkömpt.

't Is kurieus mit dae Kokkel. Opins hilt hae 't op d'r Hooëf neet oet, hae veult zich wie 'n vloeë op 'ne platekop*. En dan geet Kokkel sjtreupe. Kokkel is 'ne jatser*, 'ne sjporter. Um d'r aandere daag komme keender van aander luuj op d'r Hooëf zegke: of d'r essebleef d'r haan kompt truuk hooële, hae wuur bie os heim.

Kokkel kömpt op eedere vraeme mistum in de naobersjap. Euveral geet hae 't hinnes oondereen zette. Saoves geet hae ooch op 't vraem hinnes sjlaope, hae blieft sjnachs oet, hae kömpt neet aldaag nao heim. Kokkel deet of de ganse welt van hääom is. Kokkel is eene wie d'r bok va Bemele, nao alle geete gek. Kokkel is 'ne bredsige*, 'ne gleujetige*. Kokkel is oet de hil gekrouëpe wie d'r duvel sjleep. Kokkel is bekind wie 'ne leupsje* hoond.

In d'r kuuketied jage de luuj 'm neet gaere eweg. Kokkel is 'ne sjtaatse haan en zooë allemechtig fie sjwart gekleurd, hae is zooë sjwart wie 'ne moor*. De luuj wille kuuke van daen haan höbbe. Zuuste 't noe, zaet de aw kloek, wie mieje priej* wie mieje geluk.

De ege hane van de aander luuj kriege Kokkel neet van d'r vraeme mistum aafgejaagd. Kokkel is sjterk wie twieje en hae dreugt d'r kniep* ooëpe in de tesj. Doe kins beeëter mit d'r Kokkel koffie drinke es dich mit 'm knuppele. Kokkel is 'ne richtige sjläönder, 'ne metsesjteeëker. Hae dreugt sjpäör wie keeëperneeëgel* en zooë sjerp wie 'n zuul*. Kokkel blieft nog ieëder kapot es dat hae retireert.

Op 't hinnes zitte ze te wachte. De aw kloek en alle kloeke

kinne neet sjlaope. 'n Moeder sjliept neet es eene van de jonge nog achter is. Kokkel zit wir urges bie de luch* te vrieje. Dalik kömpt de Halfindersje* 't hoonderlooëk toew make en dan is Kokkel neet dao.

Dao reurt zich get op 't hoonderludderke. Sjtil! Dao sjteet Kokkel in 't hoonderlooëk, zingentaere. De pölle en de jong hoonder zinge 't refrein achter eeder reemelaot* stillekes mit.

joep heij die, joep heij da
joep heij die die faldera.
joep heij die, joep heij da,
joep heij die heij da.

En Kokkel zingt wie eene dae van de vastelaovend kömpt, hae zingt d'r potpouri va Mergraote:

Op Welsde dao höbbe ze e hekselmachien.
Dat geet jao wie 'n fingelien*.

In Valkeberg dao zunt de maedsjes gek,
Dao höbbe ze e fluuske* aan d'r sjtek.

Noe gank mer neet nao Klumme op.
Dao kriegste vla mit sjummel op.

I Gulpe in dae deepe sjloont*,
Dae driejt d'r hoond aldaag e poond.

Op Suup* dao lupt 'ne sjaelen haan,
Dae zuut de bagke veuër pölle aan.

In Termaar dao höbbe ze de kloeke gesjnapt,
Ze höbbe de prieje bie de knien gezat.

Op 't Rooth dao höbbe ze d'r bok gesjlach,
Doew haet Klein-Welsde de geete aafgesjaf.

In Scheulder höbbe ze 'ne man gepakt,
Dae haw z'n vrow in d'r nak gek.....

In Honthem haet d'r haan 'n eij gelag.
Ze höbbe 't nao Pesjtoer gebrach.

In Mergraote höbbe ze 'n Schutteriej,
D'r keuning haet 'n pöl op ziej.

Dan kriejt Kokkel e paar sjlaeg en zaet: daag tse saame. Alaaf d'r Vastelovvend. Ich bin e bisje sjpieë*, d'r tsog* waor mich foet. Naat* tse saame. 't Betste mit de vus*, d'r wink va hinger*. De kloeke rawwele* get, ze ergere zich sjael. Toch zunt ze blie dat Kokkel dao is. En ze valle in sjlaop.

Saanderendaags is Kokkel wir neet dao mit hoonderbedtied. Es de Halfindersje* 't hoonderlooëk kömpt toew make is de plaatsj van Kokkel laeg. Keender baedt uch, zaet de aw kloek, vader is zaat en liekt in de gut. Keender dao is noe al zooëlang en e zooëväöl kal oet oonder de hoonder en de hane op d'r Hooëf euëver d'r Kokkel. Dao wurt torkelentaere* gezag, dat mot mar 'ns oetzieë mit dae dörpssjteer. Hae is zooë bekind wie eene boonte hoond. Veer kriege allemaol 'ne sjlechte naam op d'r Hooëf. Aan 't litste minge de luuj dat v'r allemaol get van fök* inhöbbe.

En de aw kloek begint te jieëmere: keender heij ich't eij mer voel* gebreujd oewe d'r Kokkel is oet gekrooëpe. Heij ich 't eij mer kapot getrouje. Woor d'r Kokkel mar verzouëpe in d'r keulbak veuër de milksteute*. Woor hae mer oonder d'r owswage komme. Juddet* keender, wat e leed wat zooëne jong dich aandeet. De aw kloek sjuddelt d'r grieze kop en klagentaere geet ze wieër: Kokkel heij nooëts haan motte weere. Kokkel heij motte geköpt weere wie al die aandere die neet gerope zunt um haan te zieë van e kud hoonder.

Doew sjwaeg de aw kloek. Ze dach: wae aander luuj zie leed geet klage, mot verdrage dat hae wurt euëver de sjtraot gedrage. Jao, jao, zaet de laam kloek die 'n versjtendige hoon is, jao 'ne gooje haan kint ziene begank*, dae kint ziene leup, 'ne gooje haan blieft op 't zien, 'ne gooje haan blieft bie zien hoonder. Dao maog geene vraeme haan op d'r mistum komme. En 'ne gooje haan vluugt neet op 'ne vraeme sjlaag*.

Mae dae nachgraaf, dae Kokkel, zaet de gael kloek, dae joechelt* en dabt* nao alle hoonder van aander luuj. D'r Kokkel makt klaor uigskes* teeënge alle pölle oet de naobersjap. D'r Kokkel haet 't in de kleen dermkes* daag én nach.

Nee hij is niet zo, hij is erger, brult de witte kloek, die ummer Hollends kalt.

En ich zek, zaet de gesjpikkelde, ich zek, veuër d'r Kokkel is 't altied oethawt*, veuër d'r Kokkel besjteet geen gesjloeëte jach, dae geet alle kermisse nao, dae mot aldaag 'n nuuj weij höbbe, dae haet ummer e zeel i g'n tesj*.

En ich vin, reupt de boonte kloek, ich vin veuër os hoonder is vrieje oonder een daak e grooët gemaak én 'n grooëte ier. Jao keender, zaet de aw koek, ich huur d'r wit allemaol oewe

Abraham d'r mosterd haolt. Mae wae deet get, wae kint teeënge d'r Kokkel op? Wae geet mit 'r reend* nao d'r sjteer? Wae leet 'm mit d'r knien nao d'r hings* gooë?

Dat mot d'r Baltus dooë, meint de sjwarte kloek, Baltus is d'r baas op d'r mistum es Kokkel op 'ne vraeme sjlaag is gevlooëge. Ja zieëker, zaet de gebleumde kloek, ja zieëker Baltus mot Kokkel van d'r mistum jage es Kokkel mörge truukkömpt van de jach. Baltus mot Kokkel aan de kleijer gooë en 'm zooë aafpiezele* dat 'r zich nooëts mieje riskeert truuk te komme. Mit d'r iersjte sjlaag mot Kokkel in 't humme sjtooë, reupt de vaal kloek. Mit d'r twiejede sjlaag mot hae zich de kneuëk biejeen rape, keeëkt de gael kloek, die 't vrechste van alle kloeke is. V'r legke 't dooëdshumme al vaerdig.

Baltus va Gebussjelke* is eene forsje haan, good gebermd*, good gesjtoeëte van poeëte en oere. En Baltus veult dat hae 't mot dooë, hae veult dat 't neet aandersj en geet. Jao hae Baltus va Gebussjelke zal dae dörpsdeur* de praam* opzette en dan is hae Baltus va Gebussjelke d'r baas van d'r mistum. Baltus mot Kokkel aanpakke mörge. Alle hoonder en alle kloeke zunt zich einig. En dan valle ze in sjlaop, de hoonder en de hane.

Saanderendaags komme ze allemaol biejeen op d'r mistum, de kloeke, de hoonder, de hane en de pölle. Die nog aan 't legke zunt of aan 't zeuke in de weije die weere gehaold. Op d'r mistum wachte ze d'r Kokkel aaf. Ze dooën sjuus of ze wörm en ongesiefers zeuke.

D'r Baltus poetst de sjpäör op en hae zuupt zich mood in. De witte koek, die 'n witte leghorn is en ummer Hollends kalt, lekt Baltus e paar vaerkes rech en ze zaet: Baltus ouwe jongen, voor Koningin en Vaderland. D'r Baltus kriejt sjlaag op sjlaag en reupt: noe kom mer op doe sjwarte hings.

Dao kömpt d'r Kokkel truuk. 't Wurt e memént sjtil op d'r Hooëf. Eeder dinkt: aha biste dao. De laam kloek gössjelt* sjtillekes aan 't oer van de aw: noe geet de dieke madam 't water in, noe leet d'r os* de milk komme.

Wat is uuch, han ich jet van uch aa, vreugt d'r Kokkel. Wat kömps dich heij dooë, doe kaolepeuëtser*, vreugt Baltus. Doe zies toch, zaet Kokkel, ich ben werm heij doe elftrappejezich*, doe sjlaag onger de kitsj*. Jao ich mot driej maol kieke um dich eine kier te zieë, doe appelekloeëte* zieëve, zaet Baltus en dan kratst hae driej maol in d'r groond dat de kluute* en d'r sjtöp de loch in vleege.

En dan vilt d'r iersjte sjlaag. Morjéng wat eine sjlaag. D'r twiejede en driejde sjlaag in eene karree* d'r achter. Wie mieje kolaer*

de biethane in d'r zak höbbe, wie helder zunt de iersjte slaeg. De hoonder en de pölle beginne te joele en te keeëke: allée Baltus laot kaord* aaf, biet 'm in 'n bats dat 'r jungelt*. Dao springt d'r Baltus d'r Kokkel in d'r nak. Dao boekt d'r Kokkel zich en Baltus vluugt mit de moel in d'r drek. Obbenuijts aanvalle, aafhowwe, boekke, sjlaeg dat 't klaatsjt euëver 't good. Dát is pas hanebiete. Ze blooje allebei. D'r kamp van d'r Kokkel is ooëpe gereeëte, 't blood gutsjt droet. D'r Baltus haet de linker lel hawf verlouëre.

Es de hoonder blood zien keeëke ze wie e verke dat gesjtouëke wurt.

D'r richtige grel* kriegt d'r Baltus en d'r Kokkel noe te pakke. Ze gönt draan wie Blucher*, ze valle euvereen op kapot*, ze sjnappe nao aom, de moel hingt ooëpe, de vleugele kaere d'r groond. Keender, baedt uch toch, zaet de aw kloek, dao is vuur in 't daak.

En de hoonder blieve kiesje*. Es ze dich opjage kinste mieje este kins, dan geet e verke euëver eene baj* heen. Noe of noeëts dinkt Baltus en hae riskeert 'ne weuste oetval. Truuk geet Baltus mit d'r Kokkel op d'r peersjsjtal aan, op de poart aan. Droet mit ‘m, nao de koel* in mit ‘m, Baltus 't geet lukke, verzoep 'm wie 'ne hoond dae verrekkeling, keeëke de kloeke. Dao sjnapt Baltus zich nao d'r kop. Hae bloot aan 'n ow* wie e reend. Hae zuut niks mieje oet de rechter ow. Dao geet Baltus d'r tussjenoet, hae wilt op aom komme en de ow verzörge. Mae d'r Kokkel achter 'm aan. Driej kier jeugt d'r Kokkel van d'r Baerebusj d'r Baltus va Gebussjelke um d'r Hooëf va Welsde heen. Sjuus wie d'r Achilles d'r Hector urn d'r moer va Troje.

Baltus verluust väöl blood. Doe kins zieë oewe hae gelope haet. Baltus wurt loch in d'r kop. Dao blieft d'r Baltus sjtooë, hae wilt d'r Kokkel opvange. Mae dao zakt d'r Baltus ineen, ocherm hae is kapot, hae laeft neet mieje.

D'r Kokkel geet booëve op Baltus sjtooë krieje. De hoonder zunt gesjlage en beginne te griene en beukentaere zegke ze: ocherm dae erme Baltus, zooë inins van 't werk in de zerk*. De koeke komme naoder um 't liek aaf te numme en op de sjoof* te legke. Mé d'r Kokkel sjleet de kloeke in de moel. Dat is de hanegief. 'n Hawf oor blieft Kokkel sjtooë krieje booëve op Baltus.

Zooë is d'r Kokkel van d'r Baerebusj, 'ne richtige hasbajjer*. Winandus zet d'r Kokkel wal 'ns 'n weeëk vas. 't Hölpt niks. Van gekheed kömpt wiesheed, zaet me. D'r awwen daag bringt d'r roeëzekrans*. Kokkel wurt wie awwer wie gekker.

Hae haet gein vaer mieje op d'r zak die doogt. 't Is e gallingskeend*.

Op 'n nach is d'r Kokkel gekrepeerd. Hae how vergif vreeëte, sjproej materiale. Aaf en toew beukde hae 'ne sjlaag wie 'n kat die ze op d'r sjtoets* getrouje höbbe. Hae leep op* en kreeg 'ne pans of hae e veuële in haw. 't Waor 'n sjrikkelike nach. Geene doog 'n ow toew. Opins kaome ze zich aan 't vunkele* op 't hinnes. Ze vloge zich in de kem. De aw kloek haw gezag: zuuste noe, wieste dees wie 't dich geet. 't Waor e leeëve en radauw* op 't hinnes dat Winandus waor opgesjtaande. D'r hings begos te joechele*. 't Waor e sjpektakel op 't hinnes of e paar knooëkesjpieëler* in de buut zoote.

Mit 'ne beuk ging Kokkel van d'r Baerebusj de gaert* aaf. Geef 'm 't eeuwig vuur, zag de aw kloek, hae haet zich ummer zooë gaere gewermd, 't waor zooëne verhitsde. Noe haet hae veuër good de vot toew gepitsjt*. Requiem, weg met hem, zag de witte kloek, die ummer Hollends kalde.

Wie de hoonder en de hane d'r Baltus va Gebussjelke gonge begrave zongen de kloeke de *Wil Vesper** twiejesjtummig veuër. De aander hoonder zongen allemaol nao. Ze höbbe Baltus va Gebussjelke neeëve Poeleke va Caastert gelag. 't Waor eene fienge deens.

Kokkel van d'r Baerebusj woort op 't peersjweijke in d'r groond gesjtooëke, bie de juudde*. 't Doorde mer gans kort, 't waor mer mit eene hier*. De aw kloek zong allein:

Geef 'm 'ne knooëk oewe niks aan 'n is,
Doe zuls 'ns zië wie koeëd 'r is.

Haet 'r get verdeend dan haet 'r get op de rubbe,
Dat wurt verdeild, dat motte vr höbbe.

Veuër mich 'ne sjilling, veuër dich 'ne pettekon*,
Dat haet 'r allemaol in ziene mamon*.

Noe laot de kis mer zakke,
Veer höbbe de cente te pakke.

Requiém, mar eweg met hem.

Dao haet 't luuj die zunt beeëter este dinks en dao haet 't luuj die zunt sjlechter este dinks. De hoonder waore nog daag van 't legke aaf.

Winandus meint dat Kokkel van d'r Baerebusj geene richtege

oet 't soart van de Hane va Job is gewaes. In d'r waopesjtein van d'r Hooëf va Welsde, booëve d'r ingank mit de klein trepkes, sjteet gesjrieëve. TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT, allein 'n gooj zaak bringt geluk. Dat is euveral in 't leeëve zooë.

'ne Haan mot krieje, e keend mot sjpieële en aw luuj motte knootere*

Winandus haet de hane allemaol 'ne naam gegeeëve, sjuus wie de sjtambook hingste en de sjtambook maere. Aan dae naam kinste 't blood, d'r komaaaf zieë. En ooch zit in dae naam get van 't karakter of van 't exterieur van d'r haan. Es Winandus mit d'r hings de maere teeënge geet dan kiekt hae euëver de hegke nao de hane. Winandus wit sjuus oewe 'ne apaart sjoeëne haan lupt, eene oet 't soart van de hane va Job. En dao geet Winandus de breujeijer toesje* um in 't good soort te blieve.

Dao höbste d'r *Poelepetaat* van de Peul**. Dae mot noonk zegke teeënge d'r *Appelsjummel va Bergenhoeze** en dat is wer 'ne paersjnaef* van d'r *Griesperrele va Kwakhaag**. 't Zunt allemaol haeversj*, ze sjtamme va Noorbék. O, sjoeën hane. En fie va kleur, zooë allemechtig sjoeën gesjpikkelt, sjuus wie de poelepetaate* en wie de appelsjummele bie de peerd. De kloek die ze haet oetgebreujt waor op Gooje Vriedig gezat en dan kriege de kuuke aljaorsj sjoeënder kleure in de vaere. 'ne Boerehaan is wie e boekét veldblomme, wie 'ne boerekoeëlef*. Dao moste heen kieke ofste wils of neet. Zuug 'ns 't *Wieneppelke van de Viejekoel**. Wat 'n kleure! Lelle wie kolblomme* in d'r huijtied. En 'ne kamp wie e pas gerverreft karreraad in d'r oethawt*. Op de boorsj liek 'ne glans wie op de Roeë Renette* die oetgelag liegke op sjoofsjtruuje* in d'r koeëlef in d'r pluktied. 't Roeëd op de vleugele en in d'r sjtoets* glinstert wie de koerkap va Pesjtoer mit de Pinkste. 't Broenroeëd oonder d'r zak* is wie 'n kasjtanjel in de hel zaod*.

En dao höbste d'r *Blum van de Staeg**. Kiek 'ns nao dat greun. 't Is sjoeënder greun es van de sjtaldeure mit de bronkkirremis. 't Haet get van 'n veersje kooflat op 'n nuuj weij. Ja, d'r eene vind 'n kooflat sjoeën en d'r aandere e roeëzeblaad. 't Gael op d'r ruk is sjuus 't gael van oetgeriepte Good Renette*. Dao is get in van 't gael van 'ne gelpsje* uujer van 'n veersj gekawfde koo. 'ne Boerenhaan haet al de kleure die 't haet. Kleure zooë boont wie e vuurwerk. Kleure zooë blinketig wie 'n zoondesse kravat. Kleure wie in 'n gooj kamer. En swaerdes* is d'r haan eeëve sjoeën es soondes. Nee soondes is d'r haan nog sjoeënder. De hoonder kieke d'r haan nao de ooge, d'r haan haolste dirrek oet 't kud. Och wat is dat huuj - tegesdaags* erbermelig mit die nuuj soarte. Alle hoonder en ooch d'r haan höbbe mer één kleur. Och daen nuujen tied ooch.

Dao kriejt 'ne haan. 't Is d'r *Klaroen va g'n Dreesj**. De hoon-

der zunt gruuëtsj* op d'r Klaroen, hae kriejt zooë forsj. 'ne Goojen haan kriejt vääl en gaere. 'ne Haan mot krieje en e keend mot sjpieële en aw luuj motte knootere*. 'ne Haan dae neet kriejt is kraank. Krieje is 't sjoeënste wat 'ne haan deet. Krieje zit 'ne haan in 't blood. 'ne Haan wilt nog krieje es hae d'r kop al aaf haet. 'n Hoon die kriejt en 'n vrow die flut zunt weerd dat me ze d'r nak umdriejt. Dao kriejt d'r Klaroen wer, hae kriejt veuër te barsjte. Hae pompt zich op tot hae e boonder* boorsj haet. Doe zows zegke, oewe haolt hae d'r aom vandan. Es hae in d'r koosjtal kriejt dan luchte* zich de panne op 't daak. Ieërsjdaags kriejt hae zich de vooring in de kael kapot. Hae kriejt nog 'ne sjlaag wiejer es 'ne hanesjreij.

En dao kriejt d'r *Kuukelekuuj van de Lammerdel**. Es dae kriejt deet hae de ooge toew um te laote zieë dat hae 't leedsje van boete kint. Mae hae riet bie 't krieje de moel zoeë wied ooëpe daste kins zieë wat hae gister haet vreeëte. Hae haet 'n moel zoeë groeët, hae kint 'ne piering in 't weersj* pakke. Es hae neet kriejt haet hae de moel toch hawverwaegs ooëpe hange. De hoonder zegke, heij moste nog huij invaare*. Of ze zegke, doog de deur toew, 't trekt.

Van 't zelfde jaor es d'r Kuukelekuuj van de Lammerdel is d'r *Beiaard va genne Bösj**. D'r Beiaard zaet, krieje jonge, krieje. Deer kriejt neet genog. Es de hane krieje weete de luuj dat ze aan 't verreve* zunt. Dat waor mit St. Pieëter ooch zooë. Wie d'r haan de driejde maol kriejde, doew wis St. Pieëter dat 'r sjrekkelik geverft haw. Krieje jonge, zaet d'r Beiaard, de luuj leege dat ze sjwart zunt, de luuj barsjte van de luuëges. Dao haet 't luuj die kinne neet aandersj mieje es vertèlle wat neet woer is. Doewzend - leuëgenaere zunt 't.

D'r Beiaard va genne Bösj zaet ooch dat de hane op de kerkteuën sjtunt umdat de Pesjtoers de opvolgers zunt van St. Pieëter ooch in 't verreve. En dat de Pesjtoers dao altied aan motte dinke es ze d'r haan op d'r tooën zunt sjtooë, en es ze 'ne haan huure krieje in 't dörp.

Op d'n aard wie d'r Beiaard is ooch de *Träät van de Mergeldel**. De Träät haet 'ne fienge witte kraag urn g'n haws, sjuus wie de patersj va Wittem. Es te de Träät huursj kalle mit z'n hoonder, en es te 'm huursj krieje dan zaeste, 't is sjuus 'ne zoon van d'r grooëte Alfonsus*. Ich geluif neet dat de Träät van zoeëleeëve e kerteer aan ee sjtuk gesjlaope haet. De Träät zaet, dao mot eeker memént op de welt örges 'ne haan krieje. En dat is umdat eeker memént luuj sjterreve. Dao sjterreve mieje es hoonderd doewzend luuj op eene en d'r zelfde daag. En de Träät kriejt mer en reupt, luuj dinkt draan d'r kint huu-

je of mörge dooëd gooë. Missjie höb d'r d'r leeëpel neergelag ieje ich wer gekriejt höb. Midde in de nach kriejt de Träöt 'ne helle sjlaag. De luuj zegke, huur 'ns dao kriejt nog 'ne haan. Of ze zegke, huur 'ns dae meint dat d'r daag al in de loch is. De Träöt kriejt um middernach umdat in d'r Biebel sjteet, midde in de nach of bie 't krieje van d'r haan kan d'r tied veuër dich dao zieë. Wie de Träöt get awwer is woorde kriejt hae bekaans de gaanse nach en d'r gaanse daag. De Träöt van de Mergeldel kriejt pis hae neet mieje kint.

Wie hooger 'ne haan sjteet wie wiejer sjalt 't es hae kriejt, dinkt d'r *Koekedaak van 't Subber - Huuske**. En d'r Koekedaak vluugt nao de daak op en nao de buim in. Es hae kos dan vloog hae nao d'r kerktooën op. Noe 'ns zit hae op d'r eekehoote pos van 't vauwere* van de hoesweij, dan wer zit hae op d'r gaar* van d'r koeëlef. Opins huursj - te 'm krieje örges hooëg oonder de panne van d'r euëverdin* of op d'r peersjsjtal. Wie hooëger 'ne haan zit wie mieje zin um te krieje.

Dao is nooëts 'ne haan op d'r Hooëf va Welsde gewaes dae zoen□e lange aom haet es d'r Koekedaak van 't Subber - Huuske. 'ne Aom wie 'ne kwetsjbuul*, wie 'ne trekharmonika. 't Sjeijt neet oet. Op daen tied haet 'n koo gekawft en wer op nuuj gewonne*, zaet Winandus. Iersj haolt hae oet es bariton, dan sjwaeft hae lang es tenoor hooëg en fien, en dan kömpt hae neer es sjwoere bas. En dan huursj - te 'm truukreutele. 't Is 'n sjpas um nao d'r Koekedaak te loestere.

Toch is d'r Koekedaak 'ne gekken dul*. Hae sjprinkt op de kawver en makt de deere sjuuj. Ooch biet hae zich mit de sjroete* en mit de geijs*. 't Is jaomer, ze motte 'm missjie wegdooë. Hae begint de keender nao te loope en in d'r nak te sjpringe. Dat wurt te geveerlik.

En dao, zaet Winandus, dat is *'t Simeuneske oet de viertieën Batse** en dao achter dao lupt d'r *Foeënes* van 't Póllehófke.* 't Zunt hawf gebreur en ze sjtamme allebeij va Blankeberg*. D'r Halfin* dae ieëder op Blankeberg hoezeerde* haw niks es maedjes en daoveuër waor 't dao 't Pöllehöfke. En hae waor vader van zieëve eege maedsjes en daoveuër zagte de koewejonge* dat 't dao i g'n viertieën Batse waor. 't Zunt twieje forsje hane, goof: weulese*, richtige gladjaanese. Ze vreeëte oet de han en komme dich teeènge de brookspiepe opsjpringe, en dich in de kuute biete. De Halfindersje* vleege ze op de sjowwere es ze kömpt voore. Es Winandus mit de kliejekar oet 't veld kömpt vleege ze dae op de kar. En ze motte fie oppasse dat ze neet nao de keuke invleege es de vinster ooëpe sjteet. Ze wille eeuëveral bie zieë, zooë nuujsjerig wie ‘n

aester* en veuër niks bang. Ze riskeere zich grellig* wied in de weije. Teeënge de hoonder zegke ze, maedsjes dao achter is St. Servaoskrup* ooëpe. De hoonder weete dan dat dao get lekkersj is te veende. En ze kriege altied hoonder mit. Es ze zich mer neet te wied riskeere. Veugelkes die te vreug zinge zunt veuër de kat en hane die te wied zeuke zunt veuër d'r vos.

V'r höbbe nog 'n koppel, zaet Winandus. Dat is d'r *Poekel va Grommettenhoeze* en d'r *Knoebel va Bókkebummele.* Winandus wit niks zieëkers euëver de veurzieëte* van die twieje. Winandus zaet, die twieje zunt mit 'n donderwaer d'r kanjel* aafkomme. De kloek die ze oetgebreujt haw kaom op 'ne mörge mit dartieën kuuke d'r misturn op. Geene wis oewe de kloek de eijer versjtooëke* haw. De knechs meinde op d'r euëverdin*. Doe zows zegke wie kinne die deerkes zooë hooëg aafvalle. Mae ja, es 't lukke wilt kawft 'ne os. Toch haet d'r Poekel get hooëge ruk en d'r Knoebel is get geblutsjt*. Die twieje zunt eeëvel zooën klooke* haane dat ze kinne blieve loope. Winandus zaet dat d'r Poekel va Grommettenhoeze kömpt. Dao loewt d'r köster mit 'ne sjooëtelsplak* in 'n kaafmaandel* en dat klinkt of 't in d'r Dom va Kölle aan 't loewe is. D'r Knoebel sjtamt va Bökkebummele. Me zaet dat dao de hon mit de vot bletsje*. Es me neet wit oewe vandan ieëmes kömpt dan zaet me mer va Bökkebummele of va Grommettenhoeze.

Eeker deer wilt 'ne naam höbbe, zaet Winandus. Wie Slivvenhier alle deere haw vaerdig gemakt, doew goof Adam ze allemaol 'ne naam. Mae Adam haw één deer vergeeëte. Adam wis dao ooch geene gooje naam veuër. Wie Adam mit dat deer bie Slivvenhier kaom doew zaet Slivvenhier, och dat die mer Beet. Zooë haet de geet heure naam krieëge.

En eedere haan is aandersj, zaet Winandus. Zooë is 't ooch mit de luuj. Es alle luuj 't zelfde waore dan howwe ze allemaol sjpas aan 't zelfde maedsje en dan koste ze ooch allemaol in 't zelfde hoes woeëne. In d'r heemel wurt dat pas aandersj.

E good peerd haet doezend faele en 'n gooi vrow doewzend en ein

Euveral is get. E good peerd haet doewzend faele* en 'n goof vrow doewzend en ein. Wae bang is veuër e glaaze* ow of veuër e sjievelbeintsje* haet nooëts e good peerd nao heim brach. Es de boere alles lukde dan haw 't gein sjlechte peerd mieje en ooch gein sjlechte keu. Dan goove alle keu 40 liter milk per daag mit 4 procent vet. Dao is altied get en dao is altied get gewaes.

Noe pak dich de *Taarbrook va Bokkehöfke**, dae besjildert 't hoonderludderke. Trappesjieter, zaet de aw kloek teeënge 'm. Mer ja, dat kömpt in de bitste familles veuër. Sjeuter* is flotter es de gedanke. Es te dinks, pas op dan is 't al te laat. In d'r proemetied is 't 'n apaarte kuns veuër hoonder urn zich neet te begaaje*. Mae dao haet 't hoonder die zegke: Taarbrook it te vääl, hae kielt* zich te zier aan. Taarbrook kint mit 'ne vinger draan veule. Taarbrook haet 'ne maag wie 'ne soldaoteransel, hae vrit alles, sjuus wie e good verreke. Oonder 't voore reupt Taarbrook, laot dich neet aafvreeëte van die neeëve dich, de veurhaand* is 'n mawskoo* weerd. Dat gult neet alleen bie 't koewejonge*, dat gult ooch aan de taofel. 'n Hoon mot flot zieë bie 't oppikke. Dae zich neet zaat it, dae lekt zich ooch neet zaat. Me mot ooch eeëte veuër d'r honger dae këmpt. Daoveuër mot 'n hoon zeuke, zeuke tot ze 'n ons weug, zeuke pis hoonderbedtied. Dao is nooëts 'ne haan gewaes op d'r Hooëf va Welsde dae zooë good kan zeuke wie de Taarbrook van Bokkehöfke.

Dao haet 't luuj die sjteeëke d'r kop door 'n sjtrëp veuër 'n segaar, en dae haet 't luuj die loope altied te zieke nao dubbeltsjes. Dao höbste d'r *Knooëkeknaager oet g'n Rötsj**, dae is zooë gek op kneuëk wie d'r duuvel op 'n zieël. Es d'r Knooëkeknaager 'ne knooëk haet bloeët gedabt, reupt hae al biejeen of hae de hoonderdoewzend haet voonde. Hae dreugt mit d'r knooëk wie 'ne vur* mit e kuuke. Beeëter 'ne knooëk es gaar gein vleisj, zaet d'r Knooëkeknaager. Beeëter Vriedes 'n vleeg in de sop es gee vleisj. Wie d'r Knooëkeknaager 'ne dooëdskop van 'ne miensj haw blooët gedabt*, doew ging hae daomit door de hoesweij trulle*. Van de aw kloek mos hae doew saoves 'ne roeëzekraans veurbaeje veuër die erm zieël die nog gein knooëkekis haw. De aw kloek zag, euëver zooëget dao maog de zon neet euëver opgooën.

Eeder deerke zie plezeerke. De *Molmoes oet g'n Sjröp** vingt molmuujs in d'r koeëlef sjuus wie 'ne fök*. Hae kint 't neet

laote. Is die priej van 'ne haan wer tussje de booëne, reupt d'r Opa mit e gezich wie 'n tuujnheisj*. De Molmoes makt zich eweg door e looëk van de hek en kiekt nao d'r Opa zooë onsjuldig wie 'ne juud va tachtig jaor.

Eeder pakt oewe zin in haat. Miensje zin in miensje leeëve. En de *Sjlaamét van de Tieënsjeur** it d'r Opa ummer de jong sjlaa aaf. De Sjlaamét geet zooë gaer nao d'r koeëlef es 'n koo nao de klieje. De Sjlaamét it de jong sjlaa wie e keend e iesweffelke. Heije v'r die priej mer verkoch, zaet d'r Opa. Beeëter verkoch en berowd es gehowwe en berowd. De Sjlaamét motte ze aan 'n ketting legke, sjuus wie 'n vreche moel. Die motte ze ooch aan 'n ketting legke wie 'ne hoond.

Keender kriege alles kapot. Dat zuut d'r sjoester* en de niejersj* gaere. D'r *Maelbuul oet g'n Doom* is* sjuus 'ne koewejong*. Hae dabt* en pikt in de maelzek pis d'r zak kapot is. In 'ne vlook is hae zooë wit wie 'ne sjummel. Hae zuut oet wie 'ne vastelaovesgek, e gezich wie 'n nonnevot* mit poejersoeker. De aander hane meine dat 'ne vraeme haan dao is en wille zich mit 'm beursjsjtelle*. Mae d'r Maelbuul sjtroeft* zich e paar maol en dan is hae wer zooë zuuver wie 'n kat die zich gelekt haat. De aw kloek zaet, noe motte neet dinke daste witte kuuke kins fokke. 't Is raar mit dae Maelbuul, witte hoonder wilt hae neet traeje*. Sjuus wie d'r awwen hings, d'r George va Bolspolder, dae wilt geen sjwarte maere dekke. Dao haet 't raar gewaendes. Este e verreke kietels op d'r ruk dan lekt 't zich in d'r prat*. En wiej mieje daste 'n kat käörs* wiej mieje poekelt* ze zich.

D'r *Ekkepiet oet de Sjoermeuële** zaet, dao haet 't twieje soorte luuj, gooj luuj en sjlechte luuj en dao haet 't Völser*. Noe krieg dich mit zooëne pietebaer*. D'r Ekkepiet sjteet op alle heuk. Niks gebäört of hae haet 't gezieë.

‘ne Haan mot sjpikkeleere, mae me kint 't euëverdrieve. Me mot neet d'r gaanse daag achter de gerdiene sjtooë of d'r gaanse naodenoon* euëver de hawf deur hange en kieke nao wat langs geet euëver de sjtraot. D'r Ekkepiet is good veuër aan e looëk te sjtooë oewe niks oetkömpt. Wirke is zalig zag de begien, mae ze doog 't neet gaere en ze lag zich neer i ge bed en ze zuchde. 'ne Haan mot gruuëtsj* zieë. 'ne Haan mot get van zich make veuër de hoonder. *'t Driejekóntsje oet d'r Gowwe Sjleuëtel** haet toch te zier 'n sjtadsmaneere. 't Driejeköntsje is grellig* hooëg op de pooëte. Este dich op 'm zets kömpste näölekes* mit de veut aan d'r groond. 't Driejeköntsje lupt op die pooëtsjtekke zooë parmaantig wie de maedsjes va Mesjtreech mit hooëg hakke euëver de keenderköpkes. 't Driejeköntsje is

'ne boeweterhamme Sjeng. Es de keender mit 'n boeweterham boete komme motte ze fie oppasse, aandersj zunt ze de boeweterham kwiet. 't Leefste haet hae praekhiere*, sjwart en wit opein, dan kriegste gein dieke bein. 't Driejeköntsje sjlikt ooch reube* en wortele, sjuus wiej de hoonder pieringen. 't Is mer wiejste 't gewaend bis.

't Is lestig um dich op 'n dörp te gewaene este oet 'n sjtad kömps. Kiek mer *'t Nondetjuuke van d'r Leechteberg**. Hae kömpt oet 'n sjtad aan de Maas oewe ich d'r naam neet van wil zegke. 't Nondetjuuke haet zich nooëts richtig kinne gewaene op d'r Hooëf. Niks doogt veuër dae lestige kreujer*, dae vreegelaer*. Hae veult zich op d'r Hooëf wie ze in Mesjtreech zegke, wie 'ne snook op 'ne huijzolder of wie 'ne bloodzuuker op 'n gaaspiep. De luuj zunt huyteges - daags* neet mieje kontent. Ze zunt wie e sjaop dat klaagt mit d'r eege volle uujer in de moel.

Este op 'ne Hooëf neet oet d'r weeëg kins, kömpste oonder de kar, dan kinne ze niks mit dich aavange. 'ne Goojen haan mot oet d'r weeëg kinne. Mae nondehuuf *d'r Grielécher van de Ing* * dae kint vaege*, hae haet 't Olympisch record op de hoonderd meter. Doe mos good kieke um 'm biej te hawte. Es hae 'n hoon zuut wied in de weij, hae is d'r biej wie 'ne sjuuët. Hae lupt wie nao nondetjaw*, hae lupt of 'ne duuvel achter 'm zit. Es hae achter 'n pöl aabroest* dan zuut hae niks mieje, dan lupt hae 'ne hillege um, dan sjneurt* hae of d'r heemel haet gekrakt. Es hae de pöl te pakke haet kint hae bekaans neet sjtil komme. Hae roetsjt de pöl van d'r poekel* aaf. Mae neet los laote. D'r Grielécher van de Ing Wiej grielacht* wie 'ne vos dae 't hoonderlooëk haet voonde. 'ne Goojen haan mot 'ne flinke greij* in de brook höbbe. 'ne Haan bie e kud hoonder die los loope, mot zooë flot zieë es 'n biej.

Dao is altied get bie e kud vieje, good of sjlech. Este 'ne sjtal keu höbs wie 'n donderwaer, doe kriegs op zennen tied aan eeder koo get. Dao liert me van. Van sjaa wurt me wies, aandersj woorte de boere sjatriek.

Me mot ooch neet te vääl wille. Me mot neet van twelf eijer dartieën kuuke wille kriege. En este e dubbeltsje geufs moste neet van 'ne gulle wille truuk höbbe. In 'ne laege leeëpel blaoze höllept niks. 'ne Gooje boer labeurt* mit versjteestemich.

Me mot zooë wirke, zaet Winandus, ofste ummer hiej bliefs, mae zooë leeëve dat me eeker memént kan aafhowwe*. Sjoeën gezag, toert?*

Aw kloeke mot me iere, kuuke mot me liere

De hane van d'r Hooëf va Welsde höbbe 't al daag laank van g'n daak gekriejd, dao is féte op d'r Hooëf. De aw kloek haet 't hoonderdste kuuke grooët brach. Dao mot op geëte en gedroonke weere. De hoonder höbbe 't hinnes verseerd. De prille höbbe 'ne ieërebaog gezat veuër 't hoonderlooëk. ‘Hoonderd’ sjteet op 't sjild mit grooëte lettere. Langs 't hoonderludderke höbbe ze sjlingers va greun gehange.

De kloeke höbbe 't menu veuër 't fête opgezat.

Wat vr eeëte
e Fien hepke veuëraaf
*
Sop va duuvelsvleisj*
*
Mendelkes va sjölverdeig mit gesjtökkerde sjroet*
*
Opgerolde pieringe zoonder graane*,
Geblomde eerappele mit boewetersaus.
*
't Fienste van 't kawf,
Pariese eereppelkes oet Welsde,
Greunte oet d'r koeëlef* van d'r Opa.
*
Majiestoert
*
Freut oet de hoesweij
*
e Teske koffie mit get zeuts.

Booëvenaan op 't menu sjteet e pertret van de aw kloek van wie ze nog 'n pöl waor. Get sjoeëns, witste. De witte kloek wilt 't menu in 't Hollends höbbe mit Fraanse wäörd. Nee zegke de aander kloeke, doe mos kalle wiejste gebekt bis, doe mos parleije* wiej dich d'r sjnaavel gewasse is. De witte kloek lekt huuj neet op 't fête: d'r daag is te hooëg, zaet ze.

De hane höbbe de broedsmantoer* aan en ze blinke wie offeceere. Ze sjtooën op de beuk te kieke of de tantes en de noonke nog neet komme. *'t Pottesooike van d'r Piemerd** mot alles regeleere.

De pölle höbbe 't communiekleedsje aangedooë, ze zunt klook* veuër te barsjte. De hoonde höbbe d'r kamp en de lelle fie rooëd geverfd en 't bitste kleed aan. Dao haet 't hoonder die höbbe zich 't köntsje* aagelag um 'ne fiene queu te kriege wie 'n sjtadse madam. De aw hoonder zunt allemaol in de wesjtien*, in de buut*, gewaes. De euëverjäörige knospele* zunt van de batse geweekt. De neeëgel zunt gesjnaeje. Dao haw 't aw truutjes* die hawwe neeëgel urn 'ne juud te begraave.

Oonder 't sjop wurt de receptie gehawte, dao is alles gekaerd, doe kins van d'r groond eeëte. De karreraar zitte vol papiere rooëze en aan de luddere van de owswages hange vaentsjes. Es de noonesklok* geloewd haet en alle hoonder en alle pölle gelag höbbe begint oonder 't sjop de receptie. 't Is sjooën waer, gei blaad reurt zich, en wae kint dae kömpt zellef fêteere. Doe vils bekaans euëver de luuj. Dao höbste *d'r Christiaan sjlaag de baan* van 't Kluppelehófke**. Wie geet 't? Och, wie de geijs* va Heugem, die loope ooch op twieje bein. En dao, wae höbste dao? Höbste va zooëleeëve! *'t Oesjelke van de Gaozewei**. Heij bin ich, zaet 't Oesjelke en ze begint 't reemelaot* va Heeëleheij op te zegke:

> Bok, Geet, Gaozeweij,
> Varebuuëkel, Sjrieversjheij*.
> 't Zal d'r inne aan d'r angere zage,
> Dat ze motte sjting* vare,
> mit sjöppe en mit hakke,
> mit aw peeëd en kragke*,
> um d'r Palemigerberg um te hakke.

Dao wurt geklapt en gelache. En dan komme d'r wer veer binne, *d'r Miel va Sjoo va Kapittelshooëf** en *d'r Kläös va Ties oet 't Sjroepes*, 't Leike va Teike van de Wiessjeraag** en *d'r Wiel va Bert va Brommele**. Twieje waore al dao wie ze op d'r Hooëf nog aan 't milleke waore, *d'r Vrienes oet g'n Lirp** en *d'r Wiekes va Lovemich**.

Ze zunt allemaol dao oet Welsde, oet Mergraote, oet Termaar, oet Klein - Welsde en van 't Rooth en va wiejer. 't Vaerevieje* sjteet biejeen in klein kudsjes en ze kakele of ze de eijer mit de kaafmaandel* motte komme raape. Dao höbste *de Sjtiena*, de Fiena* en *de Miena, 't Bielke*, 't Berbke, 't Setje** en *'t Neske**. En *'t Fieke, 't Majke, de Truuja* en *'t Sanneke**. En *de Tonia* mit *'t Doortje* en *'t Kathrientsje*.

De mansluuj kalle euëver 't waer en euëver 't vieje en de sjlachpries. Dao höbse *'t Väóske** mit *d'r Lerang** en *d'r Neeres**

en *'t Gieleske**. Dao höbste *d'r Mong** mit *'t Nieske** en *d'r Mienekes** en *d'r Driekes.* En dao sjteet *d'r Graad* mit *d'r Kobus, d'r Teng** en *'t Ferke.* En dao achter *'t Flupke* en *d'r Miesj** mit *d'r Hannes Pitter* en *d'r Baer* mit *d'r Kornél. D'r Servee* en *d'r Sjtef* handele mit *d'r Pol* en *d'r Twan. D'r Nades** en *'t Zenderke** klatsje mit de han opein mit *d'r Clemang.*

En allemaol höbbe ze get mitbrach. De pölle kriege de blomme en de vaste plaante haos neet verplacendeerd*. De sjlaagkar liekt vol cadeaux, tuute mit majies en mit kuukeries, pöt mit maelwörrem en dooëze mit käörsjkes wek* en brooëd* en zekskes mit ochtendvoor.

De aw kloek sjteet veuëraan mit e gowwe krenske um d'r kop. De aander kloeke sjtönt neeëve de aw kloek in 'n lang riej. Ze kriege ooch e hendsje en lache zeut. Ze zegke, d'r zeet ooch bedaankt.

Sjtil, op 'n ziej, dao kömpt d'r Burger*, *d'r Kasperjoeë van d'r Dobbelsjtein*,* mit 't getuug aan, mit de ketting om. Hae geet veuër de aw kloek sjtooë en begint te sjpreekë in 't Hollends van e papier aaf.

Gelukkige Kloek, feestvierende aanwezigen,

Ik doe U luide kond,
De honderd is nu rond.
Vandaag gaat de vaan uit
Gij bracht er honderd uit,
Nu zijt gij gouden bruid.
Gij hebt U goed doorgezet,
Vandaag komt ge in de gazet.
Gij hebt 't wijd gebracht,
Ik had 't gaar niet gedacht.
Op de eier zijt ge broedster.
Voor de kuikens zijt ge hoedster.

Gij hebt hier een schone achteruit,
De kuikens schikken zich als onkruid.
Gij vangt 't ongesijfers weg,
Beide in wei en in heg.
Gij zijt een stuk pyseloog,
Daarbij een groot filosoof.
Gij zijt een van die kloeke,
Waarop wij kunnen stoeke.
Ter ere van dit grote fes,
Benoem ik U tot ereburgeres.

Alles begint te klatsje en te joeche. De hane klatsje mit de vleugele en krieje dat 't barsjt. De aw kloek grient ocherm wie 'n madelaen* en zaet, och 't waor neet nuuëdig, niks te daanke. Ik had 't indirect gaaruit niet gedacht Heer Burger. Me mot mer kontent zieë, woort* Heer Burger.

De hane sjnappe de pölle en beginne te reije*. Ze sjpringe en daanse um de aw kloek. Ze riete zich bekaans de erm oet, zooë wild zunt ze. Dao sjnapt *d'r Kasperjoeë van d'r Dobbelsjtein* de aw kloek. En ja, ze helt* mit, de aw. Ze haet ummer zooë gaere mit gedooë es 't sjpassig is. Mae ze haet gauw de piep* oet en ze zaet, noe kompt keender, noe sjud uch eene op de lamp*, zoept d'r baom oet 't vaat. En minnigein kriegt e sjtuk in de huuf*.

Um hawf driej höbbe ze de bein oonder de taofel. Ze höbbe honger veuër twieje. Noe ét mer good, zaet de aw kloek. Doot mer of d'r heim zeet. Wat d'r neet op kriegt mot d'r 't iersj eeëte.....

*'t Pottesooike** *van d'r Piemerd* en *d'r Pitterjoeë van d'r Mussjeput** zunt fakteur* huuj op 't fête. Ze bringe e pak breeve en e pak telegramme binne. De laam kloek leust de gelukstelegramme veuër mit e hooëg sjtummeke.

Kerkrade

Vääl jeluks. Zörg dat de koel* nit onger uuch
kömpt.
d'r Tseiës van de Hotskoel.*

Klimmen

Aw kloeke mot me iere,
Jong kuuke mot me liere. Proficeat.

*'t Philemientje oet ge Kawf**.

Simpelveld

Gein kloeke geine raod,
Gein hane geine sjtaot.

*'t Joela va Bulkum**

Heerlen

Doe has noeëts voel* gebruijd
Doe has d'r honderd grooët gehuijd.

*'t Plientje Tienegeete va g'n Uuëre**.

Vaals

Noe hot uuch jefelles* jot.
Da weeëd d'r nit krank.

*'t Marietsebielsje van de Jaasmulle**.

De laam kloek sjeit oet. De sop va duuvelsvleisj* kömpt op de taofel. Nao de gerolde pieringe zoonder graane* hilt de

aw kloek de dankreeëd. 't Wurt muuskessjtil, de aw kloek kint kalle wiej 'ne avvekaat, ze haet talent.

Keender, ich maog wal zegke keender. Ich höb uch allemaol oet de kuuël* zieë kroepe. Ich weet nog wie de eijersjaale uch aan d'r baom honge. Ich kin uch oet de viersj*. Ich höb uch allemaol ziee opwasse. Ich höb d'r zooeväöl gekint van de weeg pis aan 't graaf. En es me de keender zuut opwasse dat wit me dat me awd wurt. Ich höb e zooë minnige oetgeluch*, de dooëdskeers vastgehawte pis 't letste. Van uch allemaol höb ich d'r peerzaliger en ooch de memzaliger* gekint: Mich is 'ne sjooëne awwer* gegönd er ooch 'ne sjooëne awwen daag. Keender dao is zooëväöl, oewe ich dankbaar veuër bin. Oewe 'n gooj Halfindersje* is mit hart veuër de hoonder, dat is 'ne zeeënge veuër de hoonder. Ich höb hiej op d'r Hooëf 'n gooj Halfindersje gehad. Alaaf de Halfindersje. Wiep, wiep, wiep, roope ze allemaol.

Keender, oewe 't väöl peersjkeutele op d'r mistum haat, dao is 't good vrieje endao is 't good hoon zieë. De aw luuj van d'r Hooëf va Welsde zunt de eege maedsjes te gauw kwiet. Ze zunt allemaol good getrowd of höbbe 'ne hennige* karessant*. Allaaf de eege maedsjes van d'r Hooëf.

Keender, d'r Hooëf va Welsde haet hingste en veuëles - maere*. Dao komme de betste peersjkeutele van. Hingste en maere kriege get apaarts. Alaaf de peerd van d'r Hooëf. Noe wurt op de peerd gedroonke. Oewe d'r setér* op tied wurt oetgevaare dao höbbe de hoonder dek kirremis. Winandus wit dat; dae hilt van hane en van hoonder. Alaaf d'r Winandus, 't glaas laeg essebleef.

Keender, oewe de peerd vet zieë, en dao lieje de hoonder geene honger. Dat höbbe v'r te daanke aan de eege jonge van d'r Hooëf en aan d'r Halfin. Alaaf de eege jonge en d'r Halfin van d'r Hooëf va Welsde.

Slivvenhier sjikt z'n sjäöpkes oewe 't wol haat en z'n kuukskes oewe 't wörrem haat. Mergraote is 'ne gooje pajie* veuër hoonder en veuër hane. Alaaf Mergraote en d'r Burger, *d'r Kasperjoeë van d'r Keuningswinkel**.

D'r vader is 't brooëdsjaap* van de famille. De moder is de keendermaag* van Slivvenhier. Ich höb gaere väöl keender gehat. Me zaet, 'ne awwe bok en 'n jong met* is aljaors get. Mae dat gult neet veuër hoonder, 'ne jonge haan haet gaere 'n aw met. Eeker jaor begos ich te kloeke en dan waor 't wer zooë wied. Es d'r biej* ging sjwerreme dan kreeg ich d'r dartieën in eene sjlaag. 'n Gooi kloek bringt d'r dartieën oet. Alaaf de kloeke. Ze klappe noe allemaol dat 't barsjt.

Keender, ich höb d'r hoonderd grooët brach en nooëts keendergeld krieëge. Hoonderd in ach kiere kloeke. Veer kuuke höbbe 't ocherm joonk motte kinne. Ee klein pölke haet die priej van 'n kat gesjnapt, e aander pölke waor ongelukkig op de welt komme en ging nao e paar daag kapot. E haentsje dat al e sjtoetske* haw is verzooëpe in d'r keulbak veuër de meute*. En e haentsje dat al begos te krieje en nao de pölle te loore haet zich ocherm in 'n sjtröp veuër haaze opgehange. Ich bin gruuëtsj* op mien 30 jonge en 70 maedsjes. Mien kleinkeender wooëne va Eijsde pis Sittard, va Vaols pis Kerchrao en va Kölle pis Paosje. Ze höbbe allemaol zooën sjoeën name. Aliewiel höbbe de keender name, doe wits neet ofste op 'ne hoond of op e keend reups. En ich höb allemaol gooj keender, die neet te zier mit daen nuujen tied mitgooë. Allein d'r Kokkel van d'r Baerebusj*, God geef 'm d'r heemel, dat waor e kruus veuër mich. Veuër Kokkel höb ich nachte wakker geleeëge. Foj keender, d'r wit 't neet, dao höb ich gries haore van krieëge. Eeder huuske zie kruuske. Grooëte keender, groot leed. Dao haet 't altied get. 't Poeleke va Caastert* waor 'ne gladjanus, mae toch 'ne goojen haan.

Veuër de mieres* bin ich gruuëtsj* op mien keender. Dao haet 't d'r zooëväöl die zich good höbbe doorgezat. Dao haet 't d'r die 't wied höbbe brach. Dat geuf 'n moder sjpas en mood. Gedeelde los* is dobbele los. Gedeelde las is hawve las. *D'r Servee van d'r Wammersjweeg** is baas op d'r mistum op Welsde. *D'r Hannessoewe van de Boorsjtekoele** hanteert op *Cartils**. *D'r Nandus va Bullushoeëf** is kampioen in 't hanebiete woore in Scherpenheuvel en in Moelinge. *D'r Kuukelekuu van 't Subber - Huuske** is kampioen hanekrieje in Mesch en in Brook - Sittard. *D'r Grielécher van de Ing Wiej** haet de gowwe medalje op de hoonderd meter.

En dan de maedsjes. *'t Mathielke van 't Gebrand Sjträötsje** is kampioen van alle categorieë op d'r fokdaag in Valkeberg. Ze is noe Miss Limburg en ze deet zich op veuër Miss Holland. 't Mathielke is 't sjoeënste pölke wat ich zelleeëve gehoejerd* höb. De hane beginne te krieje en te drieje. De *Tonia van de Bauerkoel** haet al twieje sezoene de hooëgste jaorproduktie. *'t Marjoeëzef van d'r Kruusberg** haet de mitste eijer versjtooëke*. *'t Zeefke oet d'r Geelender** haet allein eijer mit twieje deujer gelach. *'t Sebielke va Gitsberech** haet d'r iersjte pries in klas uitmuntendheid mit kakele in Kölle en in Luuk, dao höbbe ze de mitste breuj - eijer van gehaolt.

Ich kan nog vertelle pis mörge vreug. 'n Moder kalt zooë gaere euëver häör keender. Mae ich mot oetsjeije, aandersj weere

de Pariese eereppelkes kawd: Ich daank uch allemaol dat d'r gekomme zeet, ich dank uch allemaol dat d'r höbt opgepast*. En noe bin ich gowwe broed en noe is mie leedsje oet. Amen.

Ze blieve in de han klatsje en de aw kloek mot driej maol opsjtooë en beuge. En alle kloeke puuëne* de aw kloek. De hane krieje hunne fiengste hanesjreij.

Nao 't teske mit get zeuts is de Harmonie va Mergraote dao, ze komme 'n serenaad bringe. En opins zunt ze wer aan 't reije*. Dao zakt 't eeëte good van.

De harmonie wurt getrakteerd op e sjupke* beer. En dan is 't hoonderbedtied. Op de sjtekke van 't hinnes wurt nog lang naogekaart euëver 't fête van de aw kloek. Nirgelentaere* valle ze in sjlaop en ze druijme van reije* en van gerolde pieringe zonder graane*.

Dao is mer ein koewe vraomersj op d'r welt. En ekereen meint ze te höbbe.

't Greetje van d'r Hiering* haet zich laote aafzegke veuër 't fête van de aw kloek. D'r Pitterjoewe van d'r Mussjeput*, dae fakteur* is op 't fête van Jennemiejke va Welsde, haet 't Greetje laote verékskuseere. D'r Pitterjoewe haet gezag: dao is get in Noorwegen*. 't Greetje is oetgetéld, 't Greetje sjteet op 't oetkomme, 't Greetje zit al twintig daag op dartieën eijer. D'r Pitterjoewe is vreug nao heim gegange van 't fête. Wie gein telegramme mieje kaome, doew haet hae 'm gesjmaert. D'r litste telegram mot hae nog aafgeeëve. 't Is 'ne telegram oet Heeële, in 't Hollends:

> Zeer Geachte Kloek van de Hof van Welsden te Margraten,
> Wij zullen de Minister vragen Uw standbeeld te onthullen. Mochten wij hiermede een president scheppen, dan trekken wij het verzoek in.
> De R.K. Vereniging tot Instandhouding van de Hoenderstapel in Limburg.
>
> Kiep Hoendertreder, Sekretaris.
> Heerlen, Maandagstraat, b.g.g. Dinsdagstraat enz.

D'r Pitterjoewe wilt d'r bie zieë es 't broeëd gaar is in d'r ooëve*, es d'r biej geet sjwerme*. Um vief oore zunt de eijer alleneij gehikt*. Um zes oore sjuddele de kuukskes de eijersjaale van d'r baom. En 't Greetje begint de eijersjaale oet 't nis te bruuje*. Um zeeëve oore zunt de kuukskes druuëg gehoejert*. Ze beginne de köpkes oet te sjteeëke tussje de vleugele van de kloek. Oh ze zunt zoeë nögker*.

Sjmörges kriejt d'r Pitterjoewe 't nao alle kaante, dat zie Greetje dizze nach dartieën kuukskes haet oetbrach. En de hane va Klein-Welsden en van 't Rooëth, van de Mergeldel* en va g'n Dreesj*, van d'r Bösj* en van de Viejekoel*, krieje truuk dat ze 't versjtaande höbbe, en dat ze blie zunt en de komplémente veur 't Greetje en 't allerbitste mit de kuukskes.

Mae wat maog dat tuuje*? Dao kömt gein antwoord van d'r Hooëf va Welsde? Missjiens motte ze huuj op 't hinnes blieve vas zitte? 't Waor zieëker te vääl radauw* gistere op 't fête?

D'r Pitterjoewe van d'r Mussjeput geet 'ns kieke. Hae toefelt* de Mergeldel aaf. Bie 't Frenske Bisscheroux geet hae 't Puttebergske op. Bie de Marja op d'r Bösj, oonder d'r grooëte kastanjele boom, bie 't God de Vader kruus*, dao kriejt Pitterjoewe 'ne lange weuste sjlaag. Gein antwoord van d'r Hooëf va Welsde. Wat maog dat tuuje*?

D'r Pitterjoewe haet de vieëdele* umhange en hae haat 't kaolgetuug* op. Pitterjoewe zuut oet wie doewzend gulle. Zowste neet este in ein nach vader van dartieën keender bis woorde? Pitterjoewe is 'ne goojen haan. Hae haat nog nooëts 'n voes* in de tesj gemakt.

De hane van d'r Bösj die d'r Pitterjoewe zooë gruuëtsj* zeen sjtappe, zegke teeënge de hoonder: 'ne klooken* Hier dae Pitterjoewe, es ich vraomersj waor dan kos ich dao nog gek op weere. Pitterjoewe is eine um 'ns richtig mit te komfelefoeze*.

Noe is Pitterjoewe bie d'r Hooëf va Welsde. Hae vaegt* 't hoonderludderke op wie 'ne haas, drie trepkes in eene greij*. En dao zuut hae 't. Dao liegke ze alleneij wie gesjooëte knien. Ze liegke nog te sjlaope in d'r bag*, de pölle, de hane, de hoonder. De noonke en de tantes, de nisjekes en de naeve, die dizze nach zunt euëverbleeve van 't fête van de aw kloek, ze liegke nog in d'r puus*, zooë vas wie 'ne reensjteen*. Ze sjlaope alleneij wie 'ne bok dae sjtief is. De millekskeu zunt al gedaemt* en zunt de wei ingejaagt. Winandus en de peersjknechs zunt al mit de peerd nao 't veld. En dao liegke de hane en de hoonder van d'r Hooëf nog i ge bed te sjtinke.

Wie de Halfindersje* dizze mörge 't hoonderlooëk haw ooëpe gemakt, kaom geene 't hoonderludderke aaf. De Halfindersje dach, ze zunt nog te sjtief. Es ze honger kriege maenteneere* ze zich wal. De luuj gönt allewiel* väöl te laat nao ge bed.

Pitterjoewe sjteet zich d'r sjlaag va Waterloo* e paar minute te beloore. Dan sjtelt hae zich op neeëve de aw kloek, hae rekt zich in al z'n lengde en hae kriejt 'ne hanesjreij dat de panne zich haeve*. 't Sjalt wie d'r bazuun van d'r Ingel van 't litste oerdeel.

Alleneij zunt ze op sjlaag wakker, mae ze kieke zooë meu en dom wie 'n koo van 't twelfde kawf. Goojen daag, zaet Pitterjoewe, 't is al te laat um gooje mörge te zegke. Noe loestert. alleneij, 't Greetje haet dizze nach gedingest*. Ich kom dartieën nuuj kindsjes aangeeëve. 't Jennemiejke va Welsde mot a g'n doop komme. 't Jennemiejke is paat*. 't Pottesoojke va d'r Piemerd* mot peeëter zieë. En deer alleneij zeet dizze naodenoon op d'r doopkoffie oetgenuuëdigt. Dat is 't, zaet d'r

Pitterjoewe. Noe komt alleneij, veer höbbe genog gebakke. 't Pottesoojke van d'r Piemerd is noe klaor wakker. Hae klatsjt mit de vleugele en reupt: hoera, noe verrékste mit de geet*, 'ne miensj is geine kròmpier* en toch sjiebele* ze mit 'm. Dat vin ich fijn, Pitterjoewe, ich kom. Die ier doon ich dich aan. De aw kloek zaet, och 't waor neet nuuëdig, Pitterjoewe. Mae ich doon 't gaere, d'r zeet ooch bedaankt. Pis 'n nuuj kier, es God bleef, dan kom ich wér, es God bleef.

Jummich keender, reupt de aw kloek, wie laat is 't? Keendergaods v'r höbbe os versjlaope. D'r heemel haet al gelach, de zon sjteet al hooëg a g'n loch. Veer motte nog legke. Wat zal de Halfindersje zegke? A lá jonge, deer ooch aaf. Foj jonge, deer zoepheijs*, deer zeet zooë blauw wie 'n geetevot. Foj, ich kan 't beer en d'r brandewien oet eur naaze kniepe. Och Jennemiejke, reupt d'r Wiekes va Lovemich*, went kal brandewien wuur, dan wuure de wiever jidder daag kotshaajele vol. Hee jonge, heij v'r noen nog ins beijenee wat v'r jister verzaofe hant, jong da koeëte v'r nog ins zoeffe.

Bah wat inne zatte kal, zaet d'r Vrienes oet g'n Lirp*. D'r Vrienes is kirkmeester en wilt ummer d'r fiene aaflegke*. Hae wilt Slivvenhier te looës aafzieë. D'r Vrienes drinkt neet vääl, mae hae kan nachte deur kaarte.

Och sjwieg doe doch Vrienes, zaet d'r Wiekes, doe brave kirchmeester. Wie jroeëser vot, wie besser kirchmeester. Witste Vrienes, inne keeëter* is erjer wie inne zuuffer. En jong v'r zalle 't dich mar zaage Vrienes, 't weeëd d'r huuëgste tsied daste dich dae koetebremser* lieëts aafcombiene*. Dae sjteet diech wie ing klink op 'n hondervot.

D'r Vrienes is harkierig* en pareeert en zaet: ja Wiekes, wenste geluk has en doe kömps op d'r huuëgste sjtek van 't hóndesj,* da kinste angere besjiete.

Noe sjeijt oet, reupt Pottesoojke, es keender zooë beuëke, kömpt sjlech weer. 't Is mich get mit dat nienevieje*. Ozze Hergod haet van alles. Dao höbste luuj en dao höbste potluuj, en dao höbste luuj en dao höbste deurknöp en dao..... mae noe neest 't Pottesoojke inne hélle sjlaag. God zeeëngene dich, zaet d'r Servee van d'r Wammesjweeg*. God zeeëngene dich mit hoonderd doewzend kroeëne* en get klee geld, daste neet dalik hoofs te wissele. Ja zaet Pottesoojke, doog Hae 't mer, dan koste v'r deile.

Sjmörges nao e grooët fête veult me van alles es me op sjteet. D'r eene haet 't boekraazele*, d'r aandere haet 't zoerbranne pis in de kneeeje, en dae haet d'r kop verdriejt. 't Marietsebielsje haet pien in d'r ruk, en 't zaet dat ze get veult in d'r

boek. Mae dat kan neet. Boekpien kan ze neet kriege, daoveur is ze te sjmaal, ze haet gaar geene boek.

De witte kloek, die ummer Hollends kalt, reupt, och wacht even jongens, ik heb een pitsblaar* en ik krijg de klommel niet gebandigt*. Och keend, zaet d'r Servee van der Wammesjweeg, doe bis get leefs, es dich ein biet, trek ze de tan oet, dan lekt ze dich. Mae keend die vluujesjokkele, die nietesjokkele* die konste dich sjnachs beeëter los doeë. Dan komme die neije* ins droet. De neijste vluuje sjteeke dich 't erregste. En doe höbs 't penseknieperke* ooch nog aan. Dat kinste dich sjnachs beeëter oetdooë, dan kriege ze sjnachs get veersje loch. Ajakkes joch, zaet de witte kloek, wat banaal, jij meent ook dat je al een groot kuiken bent, en je bent pas een ongelegd ei. Noe huur toch 'ns dao jonge, reupt d'r Servee, oet de awdste fingelien* kömt d'r bitste moeziek. Jao Servee, zaet 't Pottesoojke, veuër de luuj is neet gauw eene good. Wae doogt veur de luuj? Dao is mer ein koewe vraomersj op d'r welt, en eekerein meint ze te höbbe.

Noe lache ze alleneij de pien oet de kopsjwaard*. Ze rekke zich 'ns good en gönt 't ludderke aaf. De witte kloek, die ummer Hollends kalt, veult zich wie 'ne uul tussje e kud kraos.

De pölle zunt 't flökste*. Ze liegke op de nister en wirke wie 'n geet die geet laame* tussje de booëne. Dao komme de tantes en de nisjekes van 't fête. Ze motte zich e nis zeuke. De pölle sjtönt op en zegke, essebleef aan uch de ier, 't perseert* neet, veer kinne 't nog get hawte, gaot deer mer veuër, doot mer of d'r heim zeet.

Dao kömpt 't Oesjelke van de Gaozewei*. Ze löpt wie 'n hoon die 't eij gaere kwiet is. Oonder 't legke keeëkt* en kuumt* 't Oesjelke: kinger wat e leed in zoeë vreeëm nes. Este zoeë tussje g'en weeëg* kömps, da zieste get ieëlend. Al weeëkes kos ich e book van honderd bladzieje sjrieve uuëver de ieëlend op d'r welt. Och Oesjelke, zaet 't Mathielke van 't Gebrandsjträötsje, es 't eij mer eene kier droet is, dan zeet d'r al vergeeëte. Jaa, jaa Mathielke, zaet Oesjelke, jaa Mathielke doe has good kalle, doe has inne van die nuijmoedisje* ei-tunnels. Ich kink bin van ing ow famielje va Heeëlehei.

De tantes die al gelag höbbe gönt mit de noonke de sjtél van d'r Hooëf 'ns nao. D'r mistum höbbe ze al geperbeert. Ooch trampele ze de hoeswei en de kawverwei 'ns roond. De nisjekes en de pölle die vaerdig zunt mit legke, sjpieële mit huujve* in de leuëkskes die d'r hings oetgezikt haat in d'r groond tussje de sjeur en de sjtel. De witte kloek, die ummer Hollends kalt, neumt die plaatsj: publiek huis, niet zichtbaar van de openbare weg.

Es de ungere-bel* geet op d'r Hooëf höbbe ze alleneij gelag. Noe komme ze biejeen en sjtelle zich op. En noe op Klein-Welsde aan, oewe d'r Pitterjoewe van d'r Mussjeput hanteert* euëver de hoonder en de hane van 't Häöfke. Op nao 't Greetje en de kuukskes.

Veurop de hane, wie de sjutteriej veurop geet in de broonk. Dan de pölle, daoachter de hoonder en de kloeke. De pölle draage hérvele* blomme. Ze höbbe klein weegskes gemakt va veld- en va weijebleumkes. De hoonder höbbe kuukeries en de kloeke höbbe gemaale eijersjaale en kreumelkes wek van 't fête. 't Pottesjoojke van d'r Piemerd en d'r Servee van d'r Wammesjweeg vaege* wie twieje Duutsje herders langs 't kud op en neer. Aan de Viejekoel motte ze de vraem hane tukke*, die wille zich op de pölle bruuje*.

Noe d'r Haareweeg aaf. Dao liegke gein hoezer. Hiej kinne ze zooë beginne te boewe, meint Sebielke. Hiej liekt d'r weeg al vaerdig. Vreuger boewde ze hoezer en daonao lagte ze de weeg aan. Huujtegendaags* legke ze de waeg aan en dan boewe ze de hoezer.

De hane motte aan de lien trekke, ze motte de pölle inhawte. De pölle marcheere of ze nao de bal gönt. De kloeke helle* um bie te hawte. De aw kloek reupt, jonge deer jaagt* de hon door d'r drek. 't Geet te flot, te zieër haos euëver kop. Jao ich zeen 't, jieëmert de aw kloek, 'n mooder kan beeëter hoonderd keender groeët trekke, es hoonderd keender ein mooder. Jao Jennemiejke, zaet Pottesoojke, löpste neet dan höllept dich God neet.

Aaf en toew löpt 'n hoon oet d'r trop, es ze 'ne vette wörrem gezeen haat. D'r Servee beuëkt dan 'ne sjlaag of geuf 'n oervieg. D'r Servee meint, oonder 'ne nooëteboom en oonder e vraomersj mot gehowwe weere. 't Kleen gesjpikkelt pölke is aan 't noekele* oonder 't loope. Mae dao zegke de hane niks van. Dat zeen ze gaere.

Dao beginne e paar pölle te fleute. Ho, ho beukt Pottesoojke, vraoluuj die fleute zunt leute*. En noe kieke ze opins alleneij nao de keu in de Boorsjtekoele*. Wat is dao te zieë, vreug de sjael kloek? O niks, zaet d'r Servee, 't is mer 'ne sjpeelige* os. Noe zette de pölle e leedsje in:

Wie ich nog zooë pölke waor,
Zooë van 'ne maond of zes,
't Velke dun, de uigskes klaor.
Doew ging ich gaere nao 't nes.

E pölleneijke is zooë fie,
Verdrieft sjprootele bie de maedsjes,
Sjmaakt aw luuj zoonder get d'r bie,
Ze loope wie gesjmaerde raedsjes.

*

Höbste nog geine,
Dan bakke v'r dich eine,
V'r dooën 'ne wörrem drin,
Dan haet d'r ooch nog leeëve in.

*

In St. Maerte* höbbe ze aerte*,
Op Termaar kooëke ze ze gaar,
Op Welsde kriege ze ze op d'r télder,
Op 't Rooëth kriege ze ze in de sjtrooët.

Dao begint 't Oesjelke van de Gaozeweij te zinge en eekerein loestert. 't Oesjelke wirkt mit aan Veldeke-aovende euëveral in Limburg.

In de muuële-bénde*,
Dao sjlooge zich de énde*,
Die sjlooge zich d'r ganse daag,
Dat dat kink neet sjlaope kos.
Wie hoosj dat kink?
Gulderink,
Eppelke, Beppelke, Bookvink.

*

D'r haan wool nao de kirmes gooë,
De pöl wool mitgooë,
Doew kreeg zich d'r haan d'r béssemsjték
En sjloog de pöl al op d'r bék.

De pöl die gong 't zaage,
D'r haan hat mich gesjlaage,
Doew kreeg de pöl inne dieke wék*
En d'r haan dae kreeg de vot gekletsjt.

*

Hoep Marjénneke,
Poep Marjénneke,
Laot de pöpkes danse.

'ne Gowwe man,
'ne Brave man,
'ne Man va komplesánte.

E weegt 't kink,
En makt de pap,
En lieët zie wiefke danse.

Ze klatsje alleneij veuër Oesjelke. En noe sjtunt ze veuër 't Hääfke op Klein-Welsde. Dao hange vääl peersjhaame oonder de poort, dao is 't good vrieje en dao is 't good veuër de hoonder. D'r Pitterjoewe van d'r Mussjeput kömpt nao boete. O zeet d'r dao. Kompt alleneij nao binne. 't Greetje zit mit de kuukskes op de sjeur.

Noen kiekt tich ins dao, reupt 't Marietsebielsje vande Jaasmulle*. Noek kiek dich dat ins jevelles* aa, dat is jet jevreks*. Kiek toch ins die békkelsjere* en die eujsjere*. Iech koeët zooë drin biesse.

Ze geeëve de blomme en de cadeaux aan 't Greetje en d'r Pitterjoewe. 't Greetje zaet, d'r zeet ooch bedankt. En noe gaot mer alleneij aan de taofel en begint mer. D'r doopkoffie sjteet vaerdig oonder 't sjop*. Allein de paat* en d'r peeëter motte hiej blieve, ze motte mit a g'n doop.

Oonder 't sjop sjteet d'r doopkoffie. 't Is kolossaal wat op d'r menu te leeëze is:

Besjuute mit moezekeutelkes
Proetsj - vla*, appele vla
Aöf vla, drie soorte
Aöf va sjnitsele* va kraetsj* paere
Aöf va sjnitsele va zeute appele,
Aöf va gedreugde sjwarte proeme
Rieste, rieste vla
Tartepom, toewsjlaag*
Sjtruijkook, friemele* vla, greumele vla
Toert, ludderkes* vla
Kook mit sjlagroom

‘Dartieën’ sjteet mit soekere lettere op d'r kook. D'r Pitterjoewe geuf ze alleneij 'n plaatsj en dan zaet d'r Pitterjoewe: en noe aanvalle jonge en noe draan jonge. Dat is beeëter es bottermilk mit sjpek, dat is beeëter es gepiezelde* millek mit 'n koorsj broeëd. En good eeëte, 't is mer eine kier Paosje. Alles op ziene tied, dae de vruchte te riep leet weere, leet 't zaodgood i ge veld. En dae de appele neet op tied plukt, dae vind ze droonder. Noe laot uch neet nuuje*. Et wie 'n sjeuredeersjer, et wie 'ne sjaopshoond. E good verreke vrit alles. En laot 't uch good sjmaake. Es d'r honger liejt, zeet d'r 't zellef sjuld. 't Greetje haet gaere es d'r good et. En doot uch d'r tied aan, de taofel is neet gepach. Good maale*, dan kint d'r sjtrak good nirgele*. Onthawt alleneij good jonge, de leefde van 'ne man geet door d'r maag en de leefde van e vraomersj door de kleijerkas. Pis geliek*, zaet Pitterjoewe, en hae is eweg nao g'n doop.

De hane klatsje alleneij met de vleugele. De hoonder griemele* get. Mae ze roope alleneij, bravo Pitterjoewe, doe haws pesjtoer motte weere.

Jonge, zaet d'r Servee van d'r Wammesjweeg, veer höbbe e leeëve wie 'ne jongen hoond. Dat wurt nog get es 't Jennemiejke en Pottesoojke truukkomme mit 't Greetje en d'r Pitterjoewe. Noe sjleet d'r Servee e kruus en baejt 'ne vadderonzer veuër.

Me weeëd zoeë òd es ing kouw, en me liert ummertouw

Dao komme ze, och nee, kiek dao komme ze. Ze komme truuk va g'n doop. 't Greetje veuërop mit de dartieën kuukskes. Ze loope landsem de kuukskes. Ze hëbbe nog eine kleine greij* in de brook. Ze sjnappe nao e vleegsjke en e wörmke en ze pakke e zäödsje. Ze zunt zooë nuijsjierig wie 'n aester*, ze motte väöl roond kieke, 't is alles nuuj veur de kuukskes. En ze zunt alleneij zooë klook* in 't doopklidsje, zooë parmaantig. Kloek, kloek, kloek, zaet 't Greetje aanhawwend, komt mer keenderkes. D'r Pitterjoewe van d'r Mussjeput, mit de vieëdele* um en 't kaolgetuug* op, höllept e bietsje dat zien apöstelkes biejeen blieve.

En daoachter komme de paat* en d'r peeëter, 't Jennemiejke van Welsde in 't laank zieje kleed en 't Pottesoojke van d'r Piemerd* mit d'r batsesjläönder*, mit der sjlippe. Ze höbbe zich in d'r erm. Ze loope twiejesjpennig, ze loope deftig wie luuj die van twiej telleure* eeëte, ze kaere de sjtraot en sjteeëke de vot op wie 'n gebraoje musj. Ze kieke zooë gruuëtsj* wie d'r Keuning en de Keuningin van de sjutteriej mit 't getuug aan en de plaate um. 't Sjengske va Kriske sjtong in de poort wie ze langs kaome en reep: vrouw kom 'ns kieke, de sjwalbere vleege leeg*, v'r kriege aander waer. Nee reupt de vrow oet de keuëke, 't waer is vas.

Ze zunt allemaol van detaofel opgesjpronge, de hane, de kloeke, de hoonder en de pölle. Ze klatsje alleneij mit de vleugele, dat de kuukskes krieje va sjpas en plezeer. Ze zinge, ze leeëve laank, jao laank, en ooch zinge ze gloria, gloria. 't Janna, dat get doof is van 't legke, zingt hotea, hotea in plaatsj van gloria, gloria. Dao sjnapt zich 't Marietsjebielsje van de Jaasmulle* 't Mierabèlke, dat 't flinkste van de pölkes is. Noen kom doch jefelles* 'ns heij mie kling ingelsje, mie lekker komkummersje. Noen kom doch 'ns heij mie leef wientseppelsje*, dat iech dich 'ns e lekker muulsje jef. Oas* wat bis doe jet jevreks*. Mot 't kinke nit jet namme*?

't Oesjelke van de Gaozeweij* sjnapt zich 't Phielemientje, 't sjooënste van de pölkes. Woeë is 't kindje da, woeë is mie pruumke, mie nienezoekerke*? Woeë is mie knääöke* soeker da? Och zooëget sjoeëns wie dich Phielemientje han ich zeleeëve nooëts gezieë. Me weeëd zooë òd es ing kouw, en me liert ummertouw. De pölkes en de haentsjes zitte noe alleneij bie eene van de tantes of de noonkes op d'r sjoeët, 't Mierabélke, 't Phielemientje, 't Remieje-Méchelke, 't Marjoezefke, 't Annecathriensje, 't Marjanneke, 't Angenieëske, 't Belke en d'r Hannes-Pitter, 't Sjtéfke,

't Kuuëbke, d'r Hannes-Willem en 't Lowieke. En 't Greetje en d'r Pitterjoewe kieke zooë kontènt en gelukkig wie 'ne vader en 'n mooder die alle keender verzörgt höbbe.

De aw kloek, 't Jennemiejke van Welsde, is aan 't tuttele* met 't Remieje-Méchelke. Ze puuënt* 'm zooë flot wie e repeteergeweer. Bie eeker moel* zaet ze e zeut wäördsje: mie titske*, mie ditske, mie tétteke, mie mémke*, mie nuukske*, mie neuteke, mie preuverke, miene kleine noekerd. De mansluuij klatsje in de han en zegke: Jennemiejke doe höbs 't gewonne, doe kins dat 't bitste. Höbste vääl te zoeke* Jennemiejke, vreug d'r Pitterjoewe. Och doe kawf, zaet 't Jennemiejke, doe höbs zeeëve jaor op zieë gevaare en gein water gezieje. 'n Aw kloek haet niks te zoeke gekke flap, ich geeëf ze mer e knuudelke* mit soeker. Dat sjleet neet in haol buijm* es me awwer wurt. Veur aw luuj mos mer geene weenter komme. Mae Pitterjoewe jong, zooën fieng kleinkeender hawte mich jonk.

't Mathielke van 't Gebrandsjträötsje haet zich 't Angenieëske gepakt, e hieël klook* pölke, mer get wild. Hop mie moezelarrétterke*, hop mie awd kladderbatske, hop mie sjpieënbeksjke*. Hum, hum doe bis mie pinksterbleumke, mie duufke.

De sjael kloek is aan 't fienemeténtsjes* make mit 't Annecathriensje, 't kleinste van de pölkes. 't Keend kiekt ummer nao de sjael kloek, mae die kiekt langs 't keend door. Zuuste mich ooch mie kwispelke, mie greuzelke*, mie hémfelke* niks? Zuuste mich ooch mie drubbelke*, mie hommelvötsje*? Och doe bis zooë klein hummelke, ich kan dich in 'n sjliepbus* sjteeëke. 't Pottesooike van d'r Piemerd haet d'r awdste van de jonge op d'r sjooët, d'r Hannes-Pitter. Dae is d'r flinkste van alleneij, dae kriejde al wie e nog in 't eij zaot, dae sjleet zich al in de vleugele, dae deet zich niks te kort, dae liekt aan de iersjte mem*. Wat teungs* dich Servee, aard dae jong neet nao mich? Kiek 'ns wat e pénske, 'ne richtige knoes*, 'ne krollemól*. En kiek 'ns wat dae kan rulse*, dae roebelaer*, die koetpriej*, dat rabbedépke*. Ah Servee, dat is 'ne richtige sjuuëteling*, e good Miertsveuële*. 't Pottesoojke hilt d'r Hannes-Pitter hooëg i g'n loch booëve zich. Miene lieeve klungersjte-kläöverstje* reupt Pottesoojke en hae puuënt* 't menneke op allebei de betskes. Ja Pottesoojke, zaet d'r Servee, doe bis ooch d'r Peeëter van dae jong. Doe wits dat vilt neet i g'n drek, dat aard altied.

En wat teungs* dich Pottesoojke van d'r Hannes-Willem dae ich op miene sjlub höb, vreug d'r Servee. 't Is mer zooë hanepinneke*, zooë kàdsjelke*, zooë brookeménneke. 't Is d'r kleinste van de jonge, mae 't is e hoenske*, 'ne fratsemeeëker. Ich geluif dae haet get in van Poeleke van Caastert zieëliger. Ze kriege nog

sjpas mit dit kammezäölke*, mit dit flabbedieke*, mit dizze klein páljas. Wach mer, dae is al gepaard en da haete nog neet geruuzeld*. Hola mie non de sakkerke, hilste dich reuig of ich zet dich in d'r keendskörref, mie poetebäömke*, mie kattekieëzekroed*. En Servee hilt d'r Hannes-Willem hooëg in de loch. Kiek Pottesoojke, d'r Hannes-Willem haet mer betskes um dich get mit oet 'n oer te hooële. Pottesoojke meint, de kleine sjikke* zich 't bitste.

Dao sjpringt Wiekes va Lovemich* op of hae zich mit d'r baom in 'ne hoop deuën* haet gezat. 't Kuuëbke leet hae bekans valle, hae hilt d'r jong wied veuër zich oet. 't Kuuëbke runt* ocherm. Doe votskeeëlke, doe bedseeker, doe pisvötsje. Doe has miech naas gemaat en doe has ooch de bóks nog vol, doe knoedeleer*, doe zówjong*. En doe kiekets ummer zooë jepoelitoert wie ing kamasj*, doe hegkeavvekaat*, doe hoddelskrieëmer*. De aandere kinnen 't neet hellepe, en lache dat 't barsjt. 't Greetje is al d'r bie en tuttelt*, kom hiej miene jong, mie mamakinneke, mie klodderbäömke*. 't Haw erreger konne zieë Wiekes, d'r erme jong is aan d'r flotte-maak-vurwarts*, hae is get aan d'r sjeuter*. Kom mer gauw mie sjattepoemelke dat ich dich druuëg lek. Ocherm Greetsje, is 't jungsje aan d'r durchloof*, klaagt 't Marietsebielsje, jef 'm jet rieswasser.

D'r Vrienes oet g'n Lirp, dae 't Lowieke op de kneeje haet, reupt dat waor wirreke hé Wiekes. Wirreke is zalig jong, mae pas op va wirreke gönt aw peeëd kapot. Der Wiekes reupt truuk, sjwieg kirchmeester dao is nog nit jenog struuje en huij jewaasse um dieng dom moel tse sjtoppe. A la versjtaot uch jonge, reupt de aw kloek.

De witte kloek, die ummer Hollends kalt, probeert mit 't Marjanneke get fiezematéntsjes te bakke. Oh mijn schatje, oh mijn liefje, wat heb je toch 'n mooie naam, mijn doetje, mijn poesje. 't Marjanneke boesjeert* neet en kiekt of 't 'n juffrouw in 'ne winkel patsje* huurt verkoope. Zeg Sebielke, vreugt de witte kloek, zou Marjanneke mijn lieve troetelwoordjes niet verstaan? Alle kaans maedsje, zaet Sebielke, 't keend is nooëts wieër gewaes es moodersj kluutedrek*. Wat zeg je Sebielke? Ich zeg, dat komt van de weersomstuit, zaet Sebielke. 't Marjanneke is noots weijer gewees als moederskluitedrek. O wat jammer, meint de witte kloek. Heb je noots kinderen op de welt brach, of laat je je noots treden van de haan of ben je een beetje preuts, vreugt Sebielke? Jawel ik ben een keer broeds geweest en toen heb ik twee kuikentjes gekregen, een haantje en een hennetje, twee schattige kindertjes hoor.

Maar twee, vreug Sebielke? En had je die tien ander eier dan

vuil gebroejt? Dan ben jij zoo een wie de nuijmodise daar boven in Holland en Amerika.

Ja maar Sebielke, zaet de witte kloek, ik ben geen gewone kip, ik kom uit een machine weet je. Ik kom van een vermeerderingsbedrijf, ik ben op 't pensionaat geweest.

O, zaet Sebielke, dan is dat bij jou niet allemaal richtig van binnen en dan ben jij alleen voor de lek uit Holland aafgeschik. Ja, zaet de witte kloek, daar moet ik heel wat over horen. Die Limburgers zijn zo chauvinistisch en zo snaaks. En hun taal is zo moeilijk, die is niet te vertalen, maar ik denk echt heel vaak dat ze wat te ver gaan met hun grappen en opmerkingen. Wie meen je, vreugt Sebielke, jij kalt zo geleerd, zo wie een avvekaat, ben je meschiens ook nog op het magnesium* geweest? Ik meen, zaet de witte kloek, in Limburg menen ze dat hier alles het beste is, hun land het mooiste, ze hebben de vetste wormen, kleiwormen, de fijnste kippenhokken met een laddertje en een hoenderdeurtje, de mestvaalt ligt dichtbij op de binnenplaats, ze hebben de rijkste taal, enfin ga zo maar door.

Ja maar, dat is zo, zaet Sebielke, en dat is immer zo gewees. En dach jij soms dat wij niet Hollends kunnen kalle? Maar jullie zitten daar boven in Holland de ganse dag vas wie de kenijns. Wat hebben jullie van het leven, je kapot leggen, de hele nacht onder de horizon* zitten en na twee jaar ben je al een slachkip. Zo get wie huuj hier maken jullie daarboven gaaruit noots mit. Maar zeg me eens, ben jij nu een richtige Hollendse kaaskop? Ja zeker Sebielke, zaet de witte kloek, alleen m'n overgrootmoeder heeft men mij gezegd, die was van Belgische origine. O wat je me zegt, zaet Sebielke, was je grootmoeder van Belsje urien*. Nu versta ik wie jij je zo goed gewend hebt in Limburg. De foto, 't pertret, reupt opins d'r Pitterjoewe. Komt alleneij v'r weere aafgetrokke*, v'r weere aafgemaolt*. Allemaol nao de hoeswei aan d'r sjeurmoer.

Went ze mit inne os gönt bronke, dan geet hae op 't sjlachhoès aa.

De foto, 't pertrét. Komt alleneij, v'r weere aafgemaolt*, v'r weere aafgetrokke*. Allemaol noa de hoeswei aan d'r sjeurmoer. De vraoluuj beginne de haore get te fiezebrieëme*. Mit e sjpeegelke en 'ne kamp legke ze de heurkes good. 'n Hieël deel mot nog effekes nao 't huuske*. Ze zunt get skurpeleus, get zenuwechtig.

‘Zaat dat d'r bildermacher jefelles* effe waat, iech mos miech de tsieëne jet potlooëde’, reupt 't Marietsebielsje*. En ich mot mich de kneeje nog get wessje, reupt de gael kloek, aandersj zeente de luuj dat ich e valsj karakter höb. Los dat waessje mar, zaet d'r Wiekes*, d'r awwe köster va Eejelser* mingt dat van 't waessje de mieëtste aw luuj sjterreve. Tswei maol waessje op 't jaor is jenog vuur aw luuj.

Kan ich ooch mit op 't pertrét, vreug de gesjpikkelde? De gesjpikkelde dreug e kiske op d'r ruk, ze haet ummer 't vermooge bie zich, ze haet 'ne poekel*. Ich mein, zaet de gesjpikkelde, es ich drop sjtoën da kriege ze d'r album neet toe. Veur dizze kier, zaet d'r Servee, kinne die mit 'ne poekel ooch mitgooë.

D'r Vrienes* is zich d'r sjnauts* en d'r gieëvel aan 't politoere en hae beursjtelt zich de mantoer*. Vrienes huur mer op, zaet d'r Wiekes, went inne os jeet bronke*, dan jeet hae nao 't sjlachhoes. Keel, doe zies oes wie 'ne kräötsj* onger d'r pansj. Sjwieg doe Wiekes, doe wievergek, gank doe mer mit ow wiever nao genne maat*. Daó krieste niks vuuër. Ich krieg mieje veur 'n kar bagke*. Ich bin net getrokke, wat me zelf kon, wat me geliert hat, dat biet inne ging hank* aaf. Uuëver dich kalle de luuj, Wiekes. Och jong, zaet d'r Wiekes, zoeëlang wie ze uvver miech kalle, vraesse ze nit va miech, iech han inne breije ruk. En este wils dat iech nit kom dan is 't ooch jot, da pitsj* iech miech ooch de vot nit tussje de duur. Ich dach daste mieje kos verdraage Wiekes, ich dach daste sjterker wooësj Wiekes, zaet Vrienes, ich dach das doe 'ne gekooëkte eerpel in pratsj kos duije. A la jonge, zeet d'r uch weer aan 't aensjele*, zaet de aw kloek. Vrienes is 'ne gooje miensj, meent de aw kloek. Jao zaet d'r Wiekes, mit ing jaanse kaar jow luuj kinste nuus doeë.

't Doort en 't blieft mer doore ier ze alleneij biejeen zunt aan d'r sjeurmoer. Op daen tied haw 'n koo gekawft en wer oppenuujts gewonne*. Aan de sjeurmoer sjteet de kiekkas al gereed op drie lang sjwarte puuët, sjuus hoppesjtekke*. Eine groote

sjwarte dook hingt euver de kiekkas aaf. In de kiekkas zit 't veugelke. Es 't pieleke* droet kömt dan biste aafgemaolt. Dao sjteet ooch 'ne grellige* riej sjteul en daoachter sjtunt taofele en daoachter sjtunt keuëkebanke op howblokke*. Die zunt allemaol veur op te zitte en veur op te sjtooë.

D'r Pitterjoewe en d'r Servee en 't Pottesooike motte alles regeleere. D'r Pitterjoewe mot in de kas kieke en 't veugelke oetlaote. Hee mot aan e miekenieksjke* drieje en dan huursjte 't kuijke* van 't veugelke oëpegooën. D'r Pitterjoewe haet dan sjuus effe tied um neeëve 't Greetje te gooën zitte. En dan vluugt't pieleke droet.

Es ze aan 't litste alleneij biejeen zunt in de hoeswei aan d'r sjeurmoer, reupt d'r Pitterjoewe: en noe alleneij sjtil essebleef. Ich gooën plaatsje geeëve. A la die waffele* toew, aandersj snieje v'r uch dat lelke* droet. Op de iersjte riej zitte ich en 't Greetje. Neeëve os zitte de paat*, 't Jennemiejke, en d'r peeëter, 't Pottesooike. En daoneeëve de naodste* noonke en de naodste tantes. Dat zunt d'r dartieën. En eeder pakt zich een van de dartieën keender op d'r sjooët. 't Geet zich veur de keender. Die motte fie drop sjtooë in 't doopklidsje. Noe zet uch mer beminde gelovige, ja zooë is 't good. 't Geet wie 'n sjmik*.

Achter de iersjte riej sjteul gooën de dieke sjtooën, de donderwaere, de maandele*, de dieke Bertha's die vääl veur zich oet draage. Jao dich ooch Sebielke, doe bis ooch 'ne dragoender, zoo'n dieke bammel*. Es te um dich heen gees zitste ummer in d'r sjeam*. En dao 't Setje, reupt d'r Servee, ooch nog 'n vot mit oere, 'n richtige matsjel*. Este twieje kier um 't Setje heen gees is d'r zoondignaodenoon um.

'n Hoon is gruuëtsj* es ze diek is. Da lekt ze ooch dieke eijer. En da roetsjt d'r haan neet zooë gemeeëkelik van d'r poekel aaf. Aan 'n dieke haet d'r haan vääl pakkes. 'n Hoon vilt gaere op, egaal oewe mit.

Hée dao, Netteke en Liebet reupt 't Pottesoojke, deer och bie de masverreke, bie de sjwoer kadétte. En Wiekes en Vrienes, deer ooch d'r tussje, deer zeet zoo'n gréllige* kaaimanne, zoo'n richtige Bataviere, mit bein wie bajpääl*, deer kost wal e veule in höbbe. Es deer op de taofel gaot sjtoon kraakt ze ineen wie e sjwaegelduuske*.

En achter de dieke, alleneij die eene fiemel* aan 't gankwerk höbbe. Die mot krom bein, die mit bein wie 'n zeekel*, die mit bein wie 'n sjurskar*, die mit bein um bagke* te vange. Die mit sabelhagke, die mit revolverhagke. En die mit saxofoonkuute, en die mit kenónskneeje. Dan zuut me dao niks van op 't pertrét. Dich ooch, witte kloek, mit dien salonkneeje.

Veuraan óp de taofel de kleine, de hawfdeure, de tönnekes, de kroekesjtöpkes*. Achter de kleine op de taofel de sjmaale, die mer eene batseknooëk höbbe veur de twieje batse. Dan zuut geene dat d'r uch achter 'ne bessemsjtek e zuuver humme kont aandooën. De naaksje prieje die in d'r ruuzel* zunt ooch op de taofel. Veer wille os neet blameere mit 't pertrét. Dich ooch bie de sjmaale, Kläöske. Doe höbs e gezich wie 'n sjliepbus*. Op de bank de lange, de boewenesjtekke, de sjteltepiejaere*, de eerappelhuugere*. Deer maedsjes óp de bank, deer lang sjmeele*, deer lang gilse*.

Noe 'ns kieke, zaet d'r Pitterjoewe. Hae insjpekteert d'r trop mit d'r Servee en 't Pottesooike. Zek Sjtiena, reupt d'r Pitterjoewe, doe vluujebed gaank dich 'ns gaans op d'r hook van de bank sjtooë. Doe höbs luus wie euverhawwe* reender. Dan kinne ze hooëg aafsjpringe. Wat meint d'r wal Hiere, zaet Sjtiena, este ze höbs, dan höbste ze neet mieje. Mae este ze neet höbs dan höbste ze nog. Ich zow mer niks zegke Hiere, deer mansluuj höbt vluuje mit heuën*. Good zooë Sjtiena, zaet de Virsj, dat leet ich mich ooch neet zegke. Och Virsj, zaet Sjtiena, veur ééne bökkem* zet ich de pan neet op. Ja, ja, zaet de Virsj, oewe hegke zunt dao zunt mussje, dao zunt d'r die mit loestere. Es 't ééne vraeme gehuurt haat dan bis dich veur allezoeëleeëve eine vluujewinkel, eine nietekrieëmer*. Och keend, zaet Sjtiena, geene is vies van zich zellef. Zek Sjtiena, zaet de Virsj, ich weet wiejste de vluuje kuns verdrieve. Doe mos zegke: Oremus - Klatteren - Demus en dich dan baeje veur de errem zieële en voert zunt ze. 't Zelfde gebedsje baeje ze ooch veur de eerdvluuje in 't greunt*.

Dao reupt 't Pottesooike, zek Vrienes, kiek nao ein ziej, dan zeente ze op 't pertrét neet daste die weuste lapsjoere* höbs. Jao, zaet Wiekes, dae keeël hat oere, dao kanste diech e kömpsje huijerkieës* va maache. Dao wurt grellig* gelache door de vraoluuj. Vrienes is gieftig op Wiekes en hae gromt: doe sjtuk hondsgetuug. Wat zeeës doe, doe kirchmeester, vreug Wiekes, doe oesjezooëje* peedskuttel. En dao sjnappe ze zich en ze sjlönt zich um de oere dat 't sjtöpt. De aandere maake plaatsj en dao vilt alles euverein. De echtersjte valle euver de veursjte. D'r gaanse sietsewinkel* vilt in kartaale*. En d'r Wiekes en d'r Vrienes riete zich 't kammezaol* dooreen. De pölle brulle, de keender beuëke. Mit drie, veer man höbbe ze de han vol um die twieje sjläönder van een te kriege. D'r Vrienes is gieftig dat Wiekes haet gezag, wie grooëser vot wie besser kirchmeester..... D'r Wiekes is gieftig dat Vrienes haet gezag, doe sjtinks nao 't Kuuëbke.

Noe sjtunt ze wer alleneij op hun plaatsj. 't Donderwaer is euver. Ze lache mit dae wille toemel*. En de vraoluuj kaakele of ze gelag höbbe.

Dao reupt 'ne jongen haan van booëve op de bank: kaakele vraoluuj, vraet majies dat d'r neet van 't legke aafkomt. Wat mint dae koetjong*, vreugt Oesjelke. Och. zaet de aw kloek, dae begint in de publiciteitsjaore* te komme, dae veult get aan d'r naavel, dae begint te gooë. En da meine ze, dat alles maoge zegke.

En noe wer 'ns e maenteke* sjtil essebleef, reupt d'r Pitterjoewe. Nog 'ns kieke, hé Liebet hawt die sjaarsmoel* good biejeen. Dan zuut geine daste 't valsj gebit verloore höbs. En Christiaan de menaasjeklep* teeënge d'r booëvelup, aandersj zuut eekereen daste 'n verkesmoel* höbs. Ja noe begint 't op get te lieke, zaet Pitterjoewe. Wat teunks dich Pottesooike? Jao zaet Pottesooike, mae dao in de riej van de dieke dao zit ein die haet 't päörtsje* ooëpe, dalik kömpt häör de kloek oet. En zaet Servee, in die zelfde riej zit ooch ein die kömpt 't wild vleesj* oet. Dat liekt wel ein van de vespersjél*. Op sjlaag zunt alle vraoluuj d'r élter* aan 't fatseneere.

En noe nog get veur allemaol, reupt Pitterjoewe: gein koetenaas*, d'r kaanjel* druuëg. Neet d'r boek veuroet sjtiepe. Neet opgoon wie 'n koo op de sjtoppelklieje*. Neet zooë sjtief in de houding, d'r zeet gein soldaote. En sjtilsjtooën, neet trampele wie 'ne koo die geet kawve. Wae verwaegt kömpt mit twieje köp op 't pertrét. En neet die han euverein wie 'ne kepotte hoond.

En noe luuj 't wichtigste, alleneij e sjpassig gezich trekke. Neet mit e gezich wie e pötsje pieringe. Neet kieke of d'r oet 'n sjliepbus* höbt gezooëpe. Veer zunt heij op de kietelwei. Ja zooë is 't good, zaet Pitterjoewe lachtentaere. Dat wurt e fie pertrét.

Dao begint opins eene hieël hél te beuëke: ich wil neet drop, ich wil neet drop. Ocherm, zaet de aw kloek, dat is 't Fiensje. Ocherm 't Fiensje is eeker jaor dooreen es de blaar komme en es de blaar valle. 't Mot wal 'ne tumult* in de heeëne* höbbe. Aan 't veurjaor is 't niks weert en in 't naojaor neet väöl beeëter. Jonge brengt 't Fiensje voert, 't doort 'm te lang ocherm.

En noe allemaol nao 't veugelke kieke, reupt Pitterjoewe. Hae krupt oonder d'r grooëte dook. Noe ziente ze 't veensterke van 't kuijke. En ze sjtooën alleneij mit 't zoondesgezich en deenke noe kömpt 't pieleke*. Mae d'r Pitterjoewe kömt oonder 't getuug oet en geet d'r en paar korter biejeen duuje

aandersj sjtoën ze neeëve 't pertrét. Miena, dich mos achter die veur dich sjtoon, aandersj vilt 't op daste 'ne haws van 'ne sjroethaan* höbs, 'ne haws va Keer pis Mergraote.

Haet 't veugelke nog te vreeëte, reupt eene. Ich kin 'm wal 'ne veersje haole in d'r peersjsjtal. Dat wurt nog get mit die errem mussje, meent de aw kloek, es ze zoeleeëve de peerd gönt aafsjaffe.

D'r Pitterjoewe is wer oonder 't getuug gekrooëpe. Allemaol nao 't veugelke kieke. Hae leet 't miekenieksjke* loope en rent gauw nao z'n plaatsj neeëve 't Greetje.

Neet kietele reupt 't Oesjelke. Ze lache alleneij, dao fiept 't miekenieksjke en ze zunt aafgetrokke.

Nog eene kier reupt Pitterjoewe. Alleneij sjtooë blieve. Nog eene kier oppenuujts. Mae d'r Servee wilt weete wae Oesjelke gekietelt haat. Ze kieke 'ns good. 't Waor häör 'ne lange sjmeel* langs de been op aan 't fiemele.

D'r Pitterjoewe krupt wer oonder 't getuug. Ze sjtoon alleneij sjtil. 't Miekenieksjke begint te loope. Noe kömt 't wiefke reupt eene, 't menneke is al voert. Ze lache en fiep deet 't miekenieksjke. Ze zunt veur de twiejede kier aafgemaolt. Effekes wachte, reupt d'r Pitterjoewe, alle gooj dinger in drie kier. Kint d'r nog effekes wachte? Es 't peerd gewaent is aan 't honger lieje geet 't kepot. En d'r Pitterjoewe krupt oonder 't getuug. Ze zunt sjtil, ze weere 't sjtillekes meu.

Mae noe gebäört get dat mos neet zieë. Dat past zich neet oonder nette luuj. Dat deet me neet es dames en maedsjes d'r bie zunt. Dan kint me beeëter effekes voert gooën. Al zegke de aandere ooch, ich geluif dae mot 'ns in de sjtaof* pisse. Dao rupsjt* Wiekes 'ne sjlaag of 'n fietserik umvilt. 't Is of 'n hówmów* euverkömt, dat de kuukskes mit de vleugelkes wagkele, 'ne sjuuët of d'r kreeg* is oetgebrooëke. E memént is 't muuskesjtil. Dao reupt Vrienes, dao is 'ne Winkbuul* geplatst*, de kooë loch is droet. Dat waor eene oet den Haag. Ieësj hant v'r d'r theorie gehat, noe hant v'r ooch d'r praktijk krieëge. Ze lache alleneij vuer te barsjte. De pölle giechele of ze giechelmoos höbbe geeëte. De dieke madamme lache zich traone, ze lache dat hun de milk zoer wurt. 't Jennemiejke is opgesjpronge, wae doog dat? Wae is dat verreke? Wat banaat, riet* de witte kloek zich op. Jao wae doog dat, vreug Wiekes mit e gezich zooë onsjuldig wie 'ne jongen hoond dae in 't hoes gezikt haet. Vluuje vange is 'n gauwigheid, en més sjpreije eene sjlodder*, mae rupsje is 'ne sjlaag, zat Wiekes. Die frissje loch hé Wiekes, zaet Vrienes. 't Deet miech leed van al die nette luuj, zaet Wiekes. Mae dae vlaam* Vrienes, dae

vlaam va jedruugde sjwatste proemme. En Wiekes en Vrienes geeëve zich de haand. 't Is alles wer good.

D'r Pitterjoewe haet al aafgebrooëke, de driejde foto wurt neet gemakt. Ze wirke zich wer op de taofel aan. De boeteloch höngert. De keender kriege e sjtuk vla zoonder graaf*, zoonder koorsj. Ze zunt nog neet oetgelache. Wat kint me toch sjpas kriege mit 'n foto maake.

Este ze höbs dan höbste ze neet mieje, mae este ze neet höbs dan höbste ze nog

Noe gönt ze räödselkes vertille, boereräödselkes. De aw kloek begint. Keender, woeëveuër kint me 'n moes neet milke? Umdat 'n moes mer zooën piezelkes van daemkes* haat, meint de sjwarte pöl. Nee, zaet de aw kloek, umdaste geine milksjtool mit 'ne tob droonder kins zette. Ze sjudde zich de laever van 't lache. Dao haet 't hoonder die ummer mit lache. Mae opens beginne ze hiel hél te giechele es ze 't räödselke good begriepe. D'r versjteestemich* kömt laandsem, sjuus wie bie 'ne os de milk. Dat is bie eeker räödselke zooë.

Waat 'ns effe, iech wees ooch ee van ing moes, reupt d'r Wiekes va Lovemich*. Wovuur leuft noeëts ing moes uvver de kap van ing bejieng?* Umdat dao ummer ing kats dronger zits. De pölle höbbe sjpas. Noe de aw kloek wer. Keender, woeëveur deet 'ne haan de ouge toew es hae kriejt? Umdat hae 't leedsje van boete kint. En woeëveur sjteet 'ne haan op d'r kirktooën? Umdat 'ne haan kint krieje, meine de hane. Nee jonge, es dao 'n hoon sjting dan veele de eijer kapot. En wiejnieje haet 'n hoon de mitste vaere? Es ze neet in d'r ruuzel*, neet in d'r moet* is, meint de Virsj. Nee maedsje, es d'r haan drop zit. Woeëveur zitte de aende zooë gaere op 't water in de koel*? Dao is 't lekker keul, meine de pölle. Nee keender, dat is um neet te laote zieë dat ze zooën aliewige* platveut höbbe. En wae is op 'n aendevot gegruffeld*? 'ne Moelejan, dae z'n moel geet ouch altied op en neer, sjuus wie 'n aendevot.

Wat mot me dooën um noeëts 'ne bril hoove te draage? Väöl wortele eeëte. Höb d'r al 'ns 'ne knien gezieë mit 'ne bril op?

Noe nog e paar räödselkes veur de jongste pölkes. Es d'r köster sjmörges loewt, woeë sjteet hae dan mit d'r ruk op aan! Nao Scheulder. Nee, nao te Bannet, roope ze dooreen. Ze raoje 't mer. Nee keender, d'r köster sjteet es hae loewt mit d'r ruk teeënge zie humme aan.

Oewe vind me kirkesjleutele*? Oewe St Pieter de sjleutele van d'r heemel al 'ns haet laote valle. En woeëveur haet 'n treurwiej* de tek pis aan d'r groond? Dat is umdat St. Joeëzep mit d'r eeëzel mit de Modergaods en Ozze Hergod op de vlucht nao Egypte dao oonder höbbe motte sjoele. De soldaote van Herodes die Ozze Hergod aan 't zeuke waore, vaegde* langs. Ze zooge hun neet. En daoveuër haet de treurwiej noe nog ummer de tek pis aan d'r groond.

Woeëveur haet 't roeëdbeursjke zooën roewe boorsj? Dat haet 't kreeëge wie 't 'ne dooën* oettrok oet de deuënekroeën van Ozze Hergod wie Hae aan 't Kruus te sjterreve hong. Och wat zunt dat fieng räödselkes, zegke de pölle en ze klatsje mit de vläögele.

Noe vertilt 't Pottesooike van d'r Piemerd* e paar räëdselkes. Wat veuër deer is 't veurdeiligste? 'n Geet, die haet koffieboewene, werm water en milk. En wat is de bitste milk? Dat weete ze neet. Die van 'n juuddin, die is neet gedeupt*.

Woeëveur bevruust d'r sjtoets* van 'ne hoond neet? Umdat d'r sjtoets van 'ne hond altied booëve nul sjteet.

Oeweveur haet e verreke de oere euver de owge hange? Umdat 't zich sjaamt dat d'r pap 'ne bier is, en de moder 'n kreem*, 'n zow* is, en umdat de keender bagke, kuutte*, zunt.

En oeëweveur kiekt 'n koo ummer zooë dreuvig? Umdat ze de sjteere höbbe aafgesjaf op de Häëf. Noe kömt d'r iezere sjteer* mer eene kier op 't jaor mit d'r Volkswage.

En wae is d'r ongetrouwde nonk van de koo? Dat is d'r os, d'r sjteerzieliger. Dae haet 't gehat, mae dae is 't kwiet.

Wae zit op e looëk en vilt neet d'r binne? Eine dae op e Belsj knepke* zit, eene dae op 'ne sjtool zit.

Wat moste doeë es dich ein biet? Dan moste ze de tan oettrekke, dan lekt ze dich.

En wie kinste eene vots* tempteere*, wie kinste eene poep bendige*? Dan moste eene sjuumleeëpel teeënge d'r baom hawte, dan wit d'r vots neet door welk looëk hae oet mot. Ze lache alleneij dat ze zich sjudde. Mae noe lupt de witte kloek, die ummer Hollends kalt, eweg. Bah, wat banaal, affreus, zaet ze. Zal ich mer oetsjeije, vreugt Pottesooike. Nee, nee, nee, roope ze dooreen. Veer höbbe niks te maake mit daen gekken dul*. Es sjtroond mes wurt dan wilt hae gevaare weere. Die wilt zich neet mit de kaaf* mengele, bang dat ze door de verreke vreeëte wurt. Dae Hollendse gek dae kint geen kloeëterieje* verdraage. Die witte floes* is oet 'n eij komme en kömt in e looëk, sjuus wie veer allemaol. Jao keender, zaet de aw kloek, veer vertille ooch mer wat v'r gehuurd höbbe en wat ummer gezag is oonder de luuj. Dat is 't laeve en 't laeve mot d'r liere kinne. Sjud nog 'ns in jonge en drinkt dat 't kloetsjt, da meint d'r duuvel dat 't hommelt*.

Alaaf, reupt d'r Wiekes va Lovemich*, noen durf ich ooch. Hot uch jefelles* vas. Noen komme d'r e paar va Oche. De aw luuj mosse eroes. Ze gönt allemaol rech zitte en loestere wie 'n loestervink aan de klink.

Wat zunt de dreij weltwondere? Ze weite 't neet. Dat is ing hon*, die zuuft en pist nit. Dat is 'ne knien dae zuuft nit mae dae zeekt wal. En dat is inne eeëzel, dae sjiest veerekketige* kuttele oes e ronk lòch.

Noen komme d'r e paar uvver pastuurs. Wat is 't versjil tussje inge pastoer en e verreke? Inne pastoer hat ing reij kneuf* en e verreke hat tswei reije kneuf. Wat is 't versjil tussje e huusje* en inge pastoer? Vuur d'r pastoer deeste d'r hot aaf, van 't huusje pakt me d'r deksel aaf. En wat is 't versjil tussje inge pastoer en ing blòdwoesj? D'r pastoer is um de middel jebonge* en 'n blòdwoesj is aan tswei zieje jebonge.

En noen nog ing uvver ing bejieng. Wat is 't versjil tussje ing jees* en ing bejieng? Ing bejieng baent d'r roeëzekrans en ing jees sjiest d'r roeëzekrans.

Noen de letste. Wae is d'r owdste man? Dat is d'r Sinterklaos, dae hat sjummel tussje de bee. Ze klatsje alleneij dat 't klaatsjt. V'r hoove os d'r moond neet um te sjpeule Wiekes, zaet d'r Servee van d'r Wammesjweeëg*. Ja noen bis doe draa Servee, zaet d'r Wiekes. En Servee begint. E paar richtige boereräödselkes. Wat is dat? Boek teeënge boek, haor op haor en 'ne paol d'r tussje? Ze weete 't neet. Dat zunt twieje peerd aan eine owgswagel. Wiejnieje haet de koomaad* d'r mitste sjoem tussje de bein? Es ze aan 't milleke is. E paar pölle giechele en kriege 'ne kop zooë rooëd of ze de hil opgeblaoze höbbe. Ja keender, d'r wit toch, eine dae good milkt haet vääl sjoem. En woeë veur deet d'r bier de owge toew es hae op 'n kreem* zit? Hae sjaamt zich dat hee op e verreke zit. Wat vrit van achter en sjiet van veur? E hekselmasjien*. En wat deet e peerd es 't gewaend is aan 't hongerlieje? Dan geet 't kapot. En wat is dit? Doe bis vies va mie gebiets en doe vrits va mie gesjiets. Dat zunt moezekeutele. Oewe 'n moes aan haet gebieëte doa is eekereen vies van. Mae wieväöl moezekeutele komme neet in de gebikde*? En noe 't letste. Aan welke twieje dinger is geen hawte mieje aan? Aan e peerd dat op leup geet en aan e maedsje dat wilt trowwe. Gaef mich gooje raod, zag de broed, mae raoj 't mich neet aaf. En noe is 't maedsje broed en noe is mie vertilselke oet. Ze klatsje veur d'r Servee. De fiene hieël sjtillekes. De aw hoonder kieke zich aan en zegke, dat waore gein veur aan 'n kommunietaofel.

Noe d'r Pitterjoewe van d'r Mussjeput*. Noe komme gooje, dat weete ze. Welke driej dinger zunt onbegriepelik veur de luuj? Dat is de ontfermhertigheed Gaods, de begeerigheed van de boewpesjtuursj en dat is de gekkigheid van de vrowluuj.

En wiejnieje vergeet de welt? Es de boere neet mieje klaage en de pesjtuursj neet mieje vraoge. Wienieje klaage de boere 't minste? Es ze 't huij en d'r owgs binne höbbe, meine de kloeke. Nee, zaet d'r Pitterjoewe, in d'r maond februari, dae haet mer 28 daag. En wae kint veer dinger tegeliek? 'ne Halfin*, dae kint op 't huuske* zitte, de piep rooke, hoonder lokke en broeëd brokke. Wat lukt mer eene kier in de zieëve jaor? Reubzaod* en vrouweraod lukke mar ins in de zieëve jaor. En wat is dit? Hooëg geboore, leeg* gesjoore, tussje de sjtein en d'r naam verloore? Dat is terref of koore, dat wurt hooëg oet de han geziejd, leeg aan d'r groond aafgemiejd en tussje de meulesjtein wurt 't mael. Welke sjääp vreeëte 't mitste, sjwarte of witte? De witte vreeëte 't mitste, dao haet 't mieje witte es sjwarte. En woeëveur kan 'ne haan neet fietse? Hae haet geine doem um te belle. En 'n loes op 'n kirktooën, wat is dat? Dat is 'ne hooëge piet. En wat is dit? Es te 'm voors laefte op, es te 'm lees drinke dan sjturft hae? Dat is 't vuur.

En noe nog e paar lestige. Wat is dat? Es ze komme dan komme ze neet. En es ze neet komme dan komme ze? Geene wit 't. Dat zunt de kraos en d'r terref. Es de kraos neet komme pikke, dan kömt d'r terref oet. Es de kraos komme en de terrevekeeëne* oppikke, dan kömt d'r terref neet oet.

En dit? Este ze höbs dan höbste ze neet mieje, mae este ze neet höbs dan höbste ze nog. Dat zunt de vluuje. Dao wurt hieël hel veur d'r Pitterjoewe geklatsjt. 't Greetje van d'r Hiering wit ooch e räödselke. Dao zoot e menneke in 't hoot. 't Reep mer altied, deer zeet sjtoot, en dao waor geene dae 'm antwood dörrefde geeëve. Wat is dat? Nee, dat weete ze neet. Dat is pesjtoer op d'r praedigsjtool, lacht 't Greetje. Ich weet nog een. Sjwart bin ich, sjwarte kleijer draag ich, hooëge heuvele maak ich. Dat is d'r mootheuvel*. Woeëveur höbbe de boere de huifkar oetvoonde? Um mit de vrouw op rees te kinne gooë. Ze klatsje veur 't Greetje en zinge ze leeëve lank, jao lank.

't Mathielke van 't Gebrandsjträötsje* wit d'r ooch nog e paar. Wiegel de waggel haet loover gedraage. Wiegel de waggel dreugt neet mieje. Wiegel de Waggel dreugt noe lief en zieël. Dat is 'n aw wiej* oewe e weegske van gemaakt is. Woeëveur hingt altied 'ne druppel aan de kraan? Umdat de kraan de naas neet kan optrekke. 'ne Hier vreug eene boer, wie awd is dat peerd? D'r boer zaet zieve, zieve, zieve jaor. Dat is 21 jaor. Welke berg haet 't 't mitste in Zuidlimburg? Herberge. En welke sjtein liegke in de Maas? Naate sjtein. En noe de litste. Woeëveur

greijt* 'ne haan en huppelt 'n musj? Um veuroet te komme. En wat is 'ne truuk op juuj vurwats? Dao haet 't pölle die kinne 't woord nog neet naozegke en lache mer. Dat is 'n sjurskar*, die geet op truuk vurwats.

Wat deed 'n kar es me ze sjmaert? Dan lupt ze beeëter, meine de hane. Nee, zaet 't Mathielke, es me 'n kar sjmaert dan sjteet ze sjtil. Wie kinste 'ne blinne luchte*? Dan moste e sjtinkkieëske in 'n luch* legke. Wat hae neet zuut, dat ruukt hae. Noe weet ich niks mieje, zaet Mathielke.

't Is hoonderbedtied. Ze gönt nog effekes get sjarrele in d'r mistum um zich te vertraeje. En dan 't ludderke op sjloape.

Jong luuj zunt gauw mit d'r daod, aw luuj liere dich mit raod

De aw kloek geet vertelle, ze haet 't belaofd. Ze zit in d'r grooëte fautewiel* in de zon. En de hane en de hoonder en de pölle loestere wie sjoeëlkeender nao de juffrouw.

Jao keender, 't is al lang gelaeje wat ich noe vertel. Ich haw veuër de veerde kier kuuke oetbrach. Dartieën kuukskes, moonter en van allerlei kleur, neuge pölkes en veer haentsjes. Ze sjarrelde op d'r din* in de sjeur en vroote zich de paenskes roond. Ich loesterde en keek of geen gevaor waor, 'n kat of 'n aester* of 'ne owswagel*. En ich leet ze mer geweere*. Es 't good is mot me 't good laote. Ich dach, wat is 't toch sjoeën zooë kudsje apöstelkes. Veuër gein doewzend gulle wolt ich één van die dartieën kwiet zieë. Al is 't 'n ganse zörg die dartieën kuuke aan 't proetsje* te hawte. Blaoze oewe geene sjtup liekt, höllept dao niks aan. En wie me ze zich aangeliert haat, zooë haet me ze later.

Opins 'ne kraak of e vleegmesjien door d'r bareer* ging. E beijershoot* van d'r euëverdin* brikt en vilt aaf. Ich beuëk*, weg allemaol, makt uch voert, d'r tussjenoet. Mae 't waor al te laat veuër mich. Ich kreeg dat gevrekt beijershoot midde op de priej. En ich waor dooëd, ram kapot, d'r kop aaf en de sjoon oet, ocherm. Noe zeet d'r, 'n ons geluk is mieje weerd es 'ne kilo versjtaand.

E momént later sjtooën ich al veuër d'r hoonderheemel, e kolossaal geboew van gekleurde marmer mit e hoonderludderke van zilver en e hoonderlooëk va gowd. Ich kiek mich de ooge oet, en gaap wie teeënge 'n oeëvesmoel*. Dat vilt mit, dink ich. Gee miensj is te zieë. Dan raap ich mien courage* biejeen en begin 't hoonderludderke op te taffele*. Ich sjat dat 't zieëker 300 trepkes zunt, dat huurt zooë in d'r heemel. Mer neet te forsj, dink ich. Es 't zooë forsj reeëngent, doort 't gemeentelik neet lang. Mer laansem, 't aovent* toch. Dat zilver is get keul aan de tieëne. 't Hoonderlooëk is al toewgedooë. In d'r heemel is 't zieëker al hoonderbedtied. Ich klop driej maol en 't gowwe hoonderlooëk geet ooëpe. 'ne Hoonderingel sjteet veuër mich. Och wat get sjooëns, get veuër te klawwe*, zooë allemechtig fie gekleurd mit e gowwe krenske um d'r kop. Wat kompt deer hiej dooë, wae zeet d'r, vraogt d'r ingel in 't latien. Mae dat versjteeste in d'r heemel. Jao, hillige ingel, zek ich, ich bin sjuus gesjtorreve, ich bin 'n kloek van d'r Hooëf va Welsde in Mergraote, d'r wit wal oewe dae grooëte kirkhof is van Amerikane langs d'r Honthemer

votpad. Dan kompt essebleef binne kloek en d'r ingel vluugt veuër mich oet wie 'ne vooëgel. Hae vluugt 'ne lange gank in. Noe 'ns kieke, zaet d'r ingel wer in 't latien. En hae sjleet ene grooëte book op. Jao heij höb ich 't: Jennemiejke va Welsde oet d'r pajie* va Gulpe in Limburg. Dan mot d'r wachte in 't parlwaar, in de wachtkamer van d'r pajie va Gulpe pis 't oerdeel begint. Die huuj motte sjterreve zunt nog neet alleneij* binne. Ich kom uch dao wal roope. En d'r ingel - porteer vluugt wer veuër mich oet. Hae makt 'n deur ooëpe. Gulpe, Wielder, Reymerstok, Noorbeek, te Bannet, Sjlennich, Mergraote, zeen ich op e grooët bord. Och wat e parlwaar, väöl sjooënder es de gooj kamer van de Halfindersje*. Ich veul mich al richtig in d'r heemel. Grooëte lampe make 't klaorder es d'r daag. Op een van de hoonder - sjtekke mit kussekes oonder de veut, gooën ich zitte en kiek 'ns roond. Langs de moere hange allemaol zoepbekskes, gaanse rieje. En in eeder zoepbekske brent e pitje dat op ooëlig drieft. Dat is e fie gezich, sjuus kirremes of wie in 'n kirk. Ich kiek nog 'ns good en zeen dat op eeker bekske 'ne naam sjteet. Ich begin de name te leeëze. Opins kom ich aan name die ich allemaol kin. Och ja, dat is Mergraote. Dao höbste d'r Terus* van d'r Keuningswinkel* en 't Virsj* van aa g'n Erk*. En de lempkes brenne zooë fie. Mae dao achter zunt de lempkes oet. Wae is dat? Jummich*, dat is van Poeleke va Caastert* en van d'r Baltus va Gebussjelke* en van d'r Kokkel van d'r Baerebusj* en van al die aandere die al gesjtorreve zunt. Noe begriep ich dat 't pitje 't leeëveslempke is en dat d'r ooëlig 't leeëve is. 'ns Gauw kieke nao mie bekske, mie pitje en miene ooëlig. Och nee, dao bin ich, Jennemiejke va Welsde, en 't lempke is oet, ich bin dooëd. En ich haw nog zooëväöl ooëlig. Ich haw veuer nog veer kiere kloeke. Dat gevrekt beijershoot*, dink ich hél op. Noe sjteet al dae leeëvesooëlig va mich veuër niks dao, hae sjteet dao veuër de geijs*.

Tok, tok, tok dao wurt op de deur geklopt. En dao sjteet d'r ingel wer. Jiep, jiep, jiep, reupt hae in 't latien, kompt gauw achter mich aan, 't oerdeel geet beginne. Gechtentaere* vaeg* ich achter d'r ingel aan en dao, wat zeen ich, 'n grooëte gewande* zooë geliek wie e biljardlake en gaans vol hane en vol hoonder en vol kuuke, allemaol huuj gesjtorreve. Ze sjtunt allemaol in grellige* lang rieje mit plaatsj d'r tussje. Zooëväöl plaatsj es tussje de booëne, dat is zooëväöl, dat 'n geet d'r tussje kan jungele*. Alle soorte van de welt en alle kleure. Grooëte en kleene, sjmaale en dieke, owwerwetse en nuujmodisje*. Dao haet 't hane mit sjweit veut, mit pelse um de

bein, en mit kamassje* aan. Dao haet 't hoonder mit 'ne bril op en hoonder zoonder kamp en zoonder lelle, die gemeeëkelik de eijer kinne oetzoepe, die 'n geet tussje de heuën* kinne puuëne*. Dao haet 't hane die zeen oet of ze op de kirmes zunt aafgesjooëte van e käördsje aaf. Dao haet 't väöl sjmaal soodetjuus* mit pooëtsjtekke zooë laank wie 'n gaert*. En ooch van die dieke wesjmaandele, oewe ze d'r pot höbbe aangesjud*, oeweste mit veer man op kins toepe* en dan höbste nog plaatsj um d'r kriet te legke. 't Mitste sjpas höb ich aan die owwerwetse truutjes* mit 't sjinkebuulke* aan en mit deftige memmesjtieperkes*.

En ze kakele en krieje en zinge en piepe in alle sjpräök van d'r welt. Ich mot tussje de kloeke gooën sjtooën. En opins dao broeze hoonderde ingele euëver os heen in wiej bäög. Dao haet 't ingele, die sjlunt d'r kotsjelebol* in de loch.

Dao geet de grooëte poort ooëpe en 'n grellige* lang processie trökt oet. 't Is ing fieng broonk mit wal 100 drapees*. Veuërop de hillige keender, de kuukskes. Dan de jong hane, die jonk geköpt* zint. Daoachter de maagden, dat zunt de pölle die nog neet gelag höbbe. Dan de martelare, dat zunt de hane en de hoonder die door d'r vos gesjnapt en opvreeëte zunt. En daoachter de kloeke, ze loope bie de kerklerare. De kloeke motte jao de kuuke liere. En dao oos Poeleke va Caastert, hae lupt bie de witsemeeëkesj* en de buutereedners. En dao d'r Baltus va Gebussjelke, dae lup bie d'r verein mit Kain en Abel op d'r drapee. Dat zunt de errem heijs*, die door 'ne batteraaf* zunt kawd gemakt. En 't blieft mer doore. Mae noe kiekt dao, oonder 'ne fienge draagheemel d'r Haan van St. Pieëter. D'r wit wal, dae haan dae driej maol mos krieje wie St. Pieëter aan 't verreve* waor. En neeëve d'r Haan van St. Pieëter de Hane va Job. D'r wit wal die hane die gekriejd höbbe wie d'r erreme man Job op d'r mistum loog. De Hane va Job drage 'ne dieke book. Oet daen dieken book geet d'r Haan van St. Pieëter noe veuërleeëze. Heden zijn voor mij in de hoonderhemel verschenen, en noe weere v'r allemaol aafgeroope. Eeder mot ‘jao’ zegke, es hae ziene naam huurt vleege euver de doewzende köp. En noe komme de faele*. Van eeder wurt d'r kliejezaod* van 't gaanse leeëve verkoch. Jummich*, dao wurt mit de kooketting* gerammeld. In dae grooëte book sjteet alles, niks höbbe ze vergeeëte, ze weete alles, ze sjrieve daobooëve alles op mit daag en oor. Die aan de bäört zunt sjaame zich pis in de klein tieëne.

Iersj de hane. Op 'ne vraeme mistum gewaes. Door de hek gegange um de pölle van aander luuj te puuëne*. Dae haet 't

ondeuge bredsige* prieje van hane, die 'n jong nog leever rauw höbbe es 'n aw gebakke. Neet mit de hoonder gooën zeuke. Te voel* um te krieje en dan weete de boere niks van 't waer. Te väöl laegen tied bringt kloeëterieje*. Alles op zich aansjarre en de hoonder aafvreeëte. Zich veuër 'ne teuterleut* mit aander hane biete, zich verkammezáöle* en sjangeleere* wie de hon en de katte. Dao how 't hane die heije nog leever, wie de luuj zegke, 'n week laank deuëne fagke* gemakt of 'n hectaar votte* gevare of hoonderd buijm aw wiever* geplukt, leeëver es dizze eine kier in 't openbaar d'r keeëtel* gesjoord kriege.

Noe de kuuke. Neet loestere nao de kloeke en dan urges oonder komme. Te laat wille opblieve en vrech zieë teeënge de moder. Verwaende bagke*, die ze neet dek genog oonder 't köntsje gehuufd* höbbe kriege. De jong luuj meine dat allewiel* gee koeëd mieje besjteet, ze meine dat alles maog.

Noe de hoonder. De eijer versjteeëke* en dan zellef oetzoepe. Te vreug oetsjeije mit legke. Zich 'n pans wille vreeëte en alleen legke es ze zin höbbe. Altied wegloope es d'r haan appraensje* makt um ze te traeje. Mit 'ne naaksje baom roond loope, sjandalig. Almeméntes* zich knebbele* mit aander hoonder en zich veuër 'ne niks in de kem vleege. Köpsje* prieje die neet wille oonder geeëve, mit 'ne kop zooë hel wie 'ne blauwe sjtein*. E bietsje tagke* is neet erreg, e loch* onwaer is dek vruchtbaar, dat deet good wasse en dao klaort d'r heemel van op.

Aan 't letste de kloeke. Mie hertsje kloetsjt mich wie 'n hondsuujer* en iech krieg 't werm, d'r awwe* brikt mich oet. Veuër eeker kloek zunt de faele* aandersj. Es te tieën vrowluuj höbs dan kaere ze alle tieën 't hoes aandersj. Dao begint 't, noe kriege de kloeke de leviete geleeëze. Van de eijer wegloope, neet wille blieve zitte en voel* breuje. Mer e paar kuuke wille höbbe. Nog leever mit de vot in 'ne tob mit kawd water gesopt wille weere, um van 't kloeke aaf te komme. De kuuke neet ekstemeere*, de kuuke mer laote geweere*. 't Gaanse jaor wille kloeke um 't good te höbbe en neet aan d'r lek hoove te komme, mit eene kier kloeke d'r vooëgel meine aafgesjooëte te höbbe. Vréche prieje, sjandaalmeeëkersj, valsj op aander hoonder en op de kuuke van aander kloeke. Te gruuëtsj* um mit de eege keender plat te kalle.

Jonge, jonge, dao moste d'r väöl nao 't vagevuuër. Die woorte gesjnapt en in grooëte hoonderkörref voertbrach. Ze keeëke* wie bagke*, die gesjnaeje* weere. Dao haet 't mieje hane in de körref es hoonder.

Wat euëverblieft kan zooë nao g'n heemel in. En ze koeke-

daake* en zinge en krieje dat 't 'n sjpas is. Vette wörrem beginne euveral d'r kop op te sjteeëke en v'r hoove mer aaf* te pakke*.

Dao klatsjt d'r Haan van St. Pieëter mit de vleugele. 't Is of 'ne sjuuët aafgeet. Wae haet noe nog get te vraoge, zaet d'r Haan van St. Pieëter? Ich kiek 'ns roond en ja ich dörref en ich vraog: Edelachtbare Hillige Haan van St. Pieëter, ich bin dao sjuus in 't parlwaar van d'r pajie va Gulpe gewaes. Ich vin dat 't neet rendabel geet mit d'r leeëvesooëlig. Ich höb nog ooëlig euëver veuër nog zieëker veer kiere kloeke. Kan ich dae ooëlig neet aan mien kuuke geeëve, ich haw dit jaor nuuëge de fiengste pölkes en veer sjtaatse haentsjes? Dan kinne die nog get langer op d'r welt blieve. Mae jao, zaet d'r Haan van St. Pieëter, gank dat mer gauw dooë keend, doe bis 'n gooj kloek. Mer gauw truuk komme, v'r gont in processie d'r heemel in. Ich loop wat ich kin, ich sjnap mie bekske en begin eeker kuuke e sjeuterke ooëlig te geeëve en ich dink, es te mer good oetkömps mit mien dartien kletskes. Mae dao huijt mich opins eene um de oere, de een watsj nao de aander, de oere tuute mich. Ich weer wakker en bin 't drinkbekske van 't hinnes aan 't oetsjudde op de gael kloek op d'r sjtek oonder mich. Die kriegt 't kawd water in d'r nak en begint zich te maenteneere* en vunkelt* mich um d'r bulles*. Ich bin noe klaor wakker, ich höb gedruijmd.

Ze lache allemaol dat zich de laever sjud en zegke, dat waor e sjooën vertelselke.

Jao keender, zaet de aw kloek, 'n awd gezekde, 'n awd sjpreeëkwoord zaet, de welt is e hinnes, de waereld is 'ne hoondersjtal, d'r eene besjiet der aandere. Keender dao mot d'r nooëts aan mitdooë. Wae klaagt haet broeëd, wae sjtuut* haet noeëd. Neet d'r gooje raod weggeeëve en 't zellef neet dooë. Jong luuj zunt gauw mit d'r daod, aw luuj liere mit raod. Höb d'r sjwart* mit iere gedraage, g'r mot gries ooch mit iere draage. Wiejste dees wiej 't dich geet. 't Grooëtste leed is wat me zich zellef aandeet. Mae 't is lestig um 't alle luuj good te dooë, um mit alle luuj vrund te blieve. Dat haet Ozze Hergod nog neet veerdig kreege. Ozze Hergod waor d'r bitste en Hae how de mitste vijande.

Ein goo kloek bringt d'r twelf oet

Ja, dabbe* kinne ze noe good de kuukskes, dat kinne ze oet de éf*. De kloeke hëbbe de kuukskes veuërgedoeën wie ze motte dabbe. Twieje slaeg achteroet dabbe, zoeë begint 't. Twieje of drie kieër achteroet kratse, dan eine traej nao veuëre. Noe iersj opkieke of niks kömpt en dan zeuke of get bloeët gedabt is. Gauw pakke, aandersj is 'ne aandere d'r mit eweg. En de kloeke gönt veuër mit dabbe en ze dabbe ummer get lekkersj bloeët.

Dat is 'ne sjoeëne tied op de Hääf* es de maere* veulene en dao zunt wer veulekes, en es de kloeke oetkomme en dao zunt wer kuukskes.

Woeë zunt de kloeke, vraogt de Halfindersje* aan d'r verkesjong*. Ze haet get in d'r sjoeët veuër te brokke, de madam*. In d'r kuuketied is de Halfindersje dék boete. Ze zaet dat 't zoeë sjoeën waer is. Mae ze kömpt nao de kloeke kieke. De Haovese* waakt euëver de kloeke, de Haovese kloekt euëver de kloeke.

De Halfindersje zeukt ooch de breu - eijer oet mit d'r Winandus, d'r euversjte* peersjknech. De breu - eijer were van alle zieje gehaolt um fien kleure bie de hane en bie de hoonder te kriege. Mit d'r trowrink van de madam weere ze oetgezoch saoves de breu - eijer. Dat deed d'r Winandus. Dartiën eijer veuër eeker kloek. Dao motte vääl pölkes komme bie de kuukskes. Es d'r trowrink begint te karoesélle euëver 't eij da wurt 't 'nen haan. Sjleet d'r trowrink wie eine permetiekel* op en neer euëver 't eij dan wurt 't e pölke. Winandus foetelt wal 'ns es hae veult dat 'ne richtige van de Hane va Job in 't eij zit. Dat is e pölke, zaet hae teeënge de Halfindersje, mae 't wurt e haentsje.

Ze makt 't breu - nis zelf vaerdig de Halfindersje in de krub van d'r reendersjtal of in 'n aw maandel teeënge d'r moer. Iersj wurt 'ne grows* 't eundersjte booëve in de maandel gelag. D'r Winandus haet d'r grows gestooëke in de hoeswei. Op d'r grows get kaaf en e bietsje héksel*. Op eeker breu - eij deet de Madam get wiewater en ze lekt e tekske van d'r paome* in 't breu - nis. 'n Kloek mot sjtil en reujig kinne zitte breuje i g'n duuster. 'n Kloekt likt op de eijer wie 'ne reensjteen* zoeë vas. En ze blief good zitte. 'n Richtige kloek moste van de eijer aafriete en dan weert ze zich nog. 'n Good kloek kömp allein van de eijer aaf um te vreeëte en te zoepe. En ze leet de eijer neet koud weere en ze driejt de eijer op zenne tied en treujt de eijer neet kepot.

De Madam en d'r Winandus zeuke de kloeke zelf oet. De Madam zaet: das 'n goo kloek, die blief vas zitte. Die bringt d'r vääl oet, die is good mit de kuuke. En es de Halfindersje en d'r Winandus dat zegke dan is de kloek aagenomme. Dan is de kloek geroope. O, kloekt die wer? O, die motte v'r zette.

Jao 'n kloek is get apaarts. 'n Kloek is 'n begenaadigde hoon. 'n Kloek wurt aagewieëze, wurt oetgezoch en wurt good gekäört. 'n Kloek dat is de kuukemooder. 'n Kloek is de hoonderwiesvrouw. Es ze de kuukskes oonder de vleugele zit te hoejere* dan is de kloek aan 't vertille. Ze vertilt de kuukskes va vreuger en van de luuj van noe. De kloeke hawte 't sjtambook en de aafsjtamming bie. De kloek is ene gesjiechte - book. De kloeke liere de kuukskes wie ze zich te gedraage hëbbe. De kloek kint d'r hoonderkristelier* va boete. En ze trökt* de kuukskes tot 't kuuke zunt. En es de kuuke hane of hoonder zunt da loestere ze nog nao de kloeke. De kloek is de waardemooder* onder de hoonder. Dao is 'ne apaarte hoonderhieëmel veuër de kloeke.

Wie awd de kloeke kinne weere op d'r Hooëf, dat wit gee miensj, dat weete ze zelf neet. 'n Kloek die eine kier e kud kuuke haet groeët brach, is 'n goo kloek en ze maog aljaors euvernuujts kloeke. Ze wurt nooëts gesjlach. Ze geet van awwerdom kepot. Dao zunt kloeke, die zegke dat ze d'r Halfin*, d'r Meester, nog gekint höbbe, wie dat zoeë jöngske waor.

De luuj zegke: och das mar 'n hoon, en vang dich 'n hoon*. En ze zegke: 'n dom hoon en 'n hoon zoonder kop. Mae dat gult neet van de kloeke. De kloeke zunt de hoonder mit versjteestemich*, mit versjtand.

Neet alle hoonder dooge veuër kloek. Die neet weerde oetgezoch, gönt mit de vot nao de tiejn* mit water in. Ze weere gesopt en vasgezat, dat ze van 't kloeke aafkomme. Die blieve toch neet zitte, die höbbe gein ziete* vot, die laote de eijer toch mer koud were. Die hawte neet aan en loope van de eijer weg. Die breuje voel*. En es ze toch kuukskes oetbringe dan weete ze neet wat dat mot, ze kieke wie 'n koo veur e nuuj vauwere* en biete nao de kuukskes of 't ratte wiere. Ze lieje* de kuukskes neet.

Jao dao zunt der vääl geroope, mae wieënig oetverkooëre. Dat is euveral in 't leeëve zooë. Ooch op Rolduc. Dao gönt d'r e zoeëvääl liere nao Rolduc. Aaf en toew zitte ze dao vol pis oonder de panne. Ze sjlaope oonder de keeëpere*. Höbste 't gehuurt, d'r jong van d'r Gielis is ooch aan 't liere op 't Semenaer? En d'r Baltus va Gebasjtes Nuijenhage, dae haet

twieje jonge op Rolduc. Mae volhawte, blieve, geroope weere, dat is 't. Dao zunt d'r dao zunt de prefessere te geliert veuër. Die höbbe te min versjteestemich. Jao dao zit ooch get gelierdigheed biejeen op dat Rolduc. Dao haet 't prefessere die komme noeëts oetgesjtudeert, dao brent hawf nachte 't leech. Dao haet 't ooch sjtudente die doort 't liere te lang en dan gönt ze mer nao heim. Ze laote de eijer koud weere en dan höbbe ze voel gebreut. En dao zunt d'r, es ze op 'n waandeling e maedsje gezeeën höbbe, dan geeëve ze 't draan. Jao 't zow ooch sjaad zieë es ál die nette jonge geeslich* woorte. Oewe 't neet i ziet dao deeste niks aan.

Die 't van de mooder geliert höbbe, dat weere de bitste hoesvrouwe. En aandersj wille ze trouwe en da kinne ze niks. Ze weete nog neet wie ze e kindje motte vashawwe en wie ze 'ne eerappel motte kooëke.

En eeker jaor oppernuujts zeukt de Halfindersje mit d'r Winandus de kloeke oet. Ze wachte of die en die wer neet beginne te kloeke. Die eine kier good gebreut höbbe draage zoeëget wie e krenske op genne kop. Of e kruuske aan de hawskette, dat kinste draa zieë. Dat zuut d'r Caesar, d'r hoond, nog draan. D'r Caesar wit sjuus wat v'r hoonder kloeke zunt gewaes, al is 't zieëve jaor gelaeje. De kloeke mit de kuuke maoge aan d'r gruul* van d'r Caesar komme vreeëte. Mae ooch es de kloek al van de kuuke aaf is, dan maog ze nog d'r gruul komme oetlekke. Allein de kloeke liejt* d'r Caesar. Dao maog niks aan de kloeke komme. D'r Caesar waakt mit de Halfindersje en d'r Winandus euëver de kloeke en de kuukskes. De aander hoonder maoge neet aan d'r gruul van d'r Caesar komme. Die maoge nog neet op 't good*, op d'r hof komme.

D'r kuuketied is 'ne geveerlike tied, dat wit de Halfindersje. En daoveuër is ze hieël dek op 't good en op de sjprung* roondum d'r mistum. Mae es de kloeke mer good zunt. De kloeke liere de kuukskes 't gevaor kinne. Kuukskes motte d'r iersjte tied allein op d'r mistum blieve of in d'r reendersjtal. Ze kinne nog neet oet de waeg veuër e peerd, veuër 'n koo, e kawf en veuër de sjroete*, de geijs* en de owswages*. Ze zunt nog te klein, d'r greij* in de brook is nog te kort. De kloek liert de kuuke euëversjteeëke en op tied wachte es gevaor is. De kloeke liere de kuuke 't gevaor oet de loch. Mit ein oog sjaelt de kloek nao de loch. Me zaet, zoeë sjael wie 'n kloek. Mit ein oog hilt de kloek de loch in de gate. Dao kan 'n krao of 'n aester* opins neervalle op de kuukskes. 'n Goo kloek geet 'n aester nao d'r boom in. En dao haet 't prieje va katte die 't zeut blood van kuukskes gepreuft höbbe en da zunt ze bedorreve. Kuukskes

sjmaake zoeë lekker wie jong veugelkes en jong haeskes.

Dao is d'r milksbak oewe de meute* mit milk in gekeult weere. Dao verzoepe de kuuke nog in es ze al sjtoetskes* höbbe. En ze maoge neet nao d'r kreemesjtal* in. Es de zäög bagke* bie höbbe dan biete ze op de kuuke. De kloeke motte dek roope, laot dat. Dat maog neet, kom truuk. Es de kloek keeëkt* dan is groeët gevaor, da motte de kuuke op sjlang truuk bie de kloek en same d'r tussjen oetgooën. Es de kloek beuëkt* dan heesjt 't loestere. Es de kloek hél en mit korte sjtuukskes reupt dan is 't oppasse, oet de döppe* kieke. 'n Goo kloek hilt de kuuke biejeen en ze sjikke* zich de kuukskes, 't is 'n sjpas veuër te zieë.

Wat höbbe de kuuke 'n sjoeëne tied bie 'n goo kloek. Ze gönt euëveral mit de kloeke heen. De kloek wit oewe haas hupt*. En altied komme ze weer good heim mit de kloek. De kloek kint alle waeg en alle heukskes. De kloek is neet bang. Zoeë vrech wie 'n kloek, wurt gezag. Es 't mot, d'r klomp oet en draan. Zoeë zunt de kloeke. Ze blieve nog ieëder zelf kepot es dat get aan ein van de kuuke kömpt. En de aander hoonder gönt oet d'r weeëg es de kloeke mit kuuke aankomme. En ze vreeëte zich sjarrend ron buukskes de kuukskes in d'r mistum, op de sjeur, oonder 't sjop*, en oonder de hegke. En ze dabbe* de kooflatte* oetein in de hoeswei.

De kloek haet de kuukskes liere zoepe. Drie sjluukskes en dan d'r kop in d'r nak. 'n Hoon moot neet te väöl drinke, 'n hoon kan neet pisse. 'n Hoon zuupt, mae pist neet. Das ein van de drie waereldwondere.

Dao zunt d'r väöl mit sjtetskes* bie de kloek, zaet de Halfindersje. Die mit sjtetskes weere pölle, die aandere weere hane. Mae dao zunt d'r mit sjtetskes en dat weere toch hane. En dao haet 't d'r die iersj hane weere en dan zunt ze op 't litste toch pölle. Opins zuuste dat aan de kempkes. Dat is d'r nateur. En dat is 't sjoeënste van d'r nateur. D'r nateur leet zich neet regeleere.

En saoves geet de Haovese 'ns kieke of de kloeke ooch binne zunt en sjlaope en of de kuukskes nog allemaol biejeen zunt. De kloeke weete dat de Halfindersje nog 'ns kömpt kieke en ze zegke teeënge de kuukskes: zeet mer sjtil, 't is de Madam. De kuukskes kieke van oonder de vläögele van de kloek mit sjael eugskes nao de Halfindersje. Dao is niks sjoeëners es 'n kloek die de kuuke hoejert*.

1962-1965

De maot i g'n tesj

Veur Dr. Winand Roukens* op 28 april 1956
gooj knechs zun raar, *dao moos me zich e sjtökske va konne zieje*
'noe howt dich mar good Winand, *da weursj te neet kraank*

Winandus waor eine fiene knech i ge veld.
Doa waor geine in d'r ganse pajie* väör gei geld
Te kriege dae zooë sjooën koos plooge.
Hae wis d'r ploog te sjtumme en de vaore te vooge

Zooë krek en egaal, zooë sjuus geteld
Van ein aaf en op ein aan, in 't Bekkerveld,
Oppe Wippeberg of oewe de sjtökke looge;
't Waor richtige sjpas väör de luuj die 't zooge.

De boereknechs kinne dat hujerdaags neet mieë.
Ze höbbe gein hart väör 't veld en 't vieë.
Akkere*, billeke*, sjtreupe*, deep plooge väör zaod,
't Is mar get väör g'n vot gehouwe, de maot
Höbbe ze neet i g'n tesj. De haze loupe zich kepot
In de krungele* in de vaore van d'r tractor - melot*.

Peersj - evangelie

e good peerd is zien haver weerd
'n vraoluujhand en inne peersjtand kinne geine sjtilsjtand
fleutende vraoluuj en sjtampende peerd zun allebei neet vääl weerd

Went peerd get wille were
Altied vore op de oor.
Neet peerd mar laote gewere,
Poetse* is 't howf voor.

Inne aansjpender* probere
Mit howf daag biej de moor,
Väörkomme is beeëter es kurere,
Daoväör druuëg vrieve nao 'n sjoor*.

Ich huuër 't Winandus nog zegke
I g'n owgs aan g'n Pishegke*,
Oonder 't vore i genne sjtal,
I g'n hoes tussje sjeeële kal.

En 't waor morloot gein kemedie
Mae Winandus' Peersj - Evangelie.

De Haentsjes

gein twieje hane op eine mistum
eine gooje haan maog neet vet zieë

De haentsjes weeëre op d'r kamp al roeëd.
Ze broeze achter de hoonder aan*,
Mit twieje, driej, 'n ganse karavaan
Tegeliek valle ze d'rop wiej op e sjtök broeëd.

Verduuzeld sjriewt de hoon in hääre noeëd,
Van wied oet g'n weij dao kömp d'n owen haan
Gebieze* op dae willen toemel* aan,
En huijt ze oetereen, gieftig en koeëd.

‘Winandus, mit die jong sjnake geet 't te wied.
Ze rammele de ow hoonder gans van de zökke.
Zet de prieje vas, 't wurt d'r hooëgste tied.
Doe mos d'r väör e zoondig e sjtök of innig plökke’.

‘Sjuus Halfindersje*, dat vaerevieje* dat is zooë,
En die zooë zun die zun allemaol zooë.’

E Hergodswaer*

es 't d'r ieërsjte kruusdaag reeëgent kömp sjlech huijwaer.
es 't d'r twiejede kruusdaag reeëgent kriege v'r eine naate owgs.
es 't d'r driejde kruusdaag reeëgent kriege v'r ein naate zaod.

De keu vreeëte mit vief moele,
Ze trampele mit veer poeëte
Weijentaere d'r waas* weg in koele
Vol prats en maoje*, klein' en groeëte.

De roene* en maere sjtooën op de bloeëte
Weij mit de veuëles tegeneen te sjoele.
't Is gei waer väör knabbe aaf te sjtoeëte*,
Op de gewande* liegke de vruchte te voele*.

‘V'r höbbe os meuj gekald äöver 't waer
Dit jaor en 't blief mar reeëgene,’
Zaet Winandus, ‘zows - te dich neet zeeëgene
Mit de tieëne* biej dit hergodswaer;
Dao is 't oetgesjeid mit sjtilreeëgene;
Went 't zooë deed, reeëgent 't gaer.’

Oze voeg hings

e good peerd haat doezend faele en 'n gooj vrow doezend en ein*

Es veuële waor hae neet sjooën in 't haor.
Mager en ein owg waor get klaor.
Winandus zag: dae haet de keeëpere* al op,
Noe de panne nog d'r op.

V'r sjreeven 'm biej Sjef van Laor
In de verzieëkering vääor 't gevaor
Dat vr 'm zowe veende versjtop
Of kepot in g'n weij achter 't sjop.

Es veerjäörige waor hae d'r fiengste voes hings
Wie - ste in Holland en op 't Belsj geine vings.
Oze voes haolde vääol Aries in Valkeberg.

Winandus haet jaore mit Albion geleid
Nao 't Kraobuske, nao d'r Bemelerberg,
Langer es menige karessant* mit z'n meid.

Boarenhaan adieë

Wae haat d'r boerenhaan versjtand gegeeëve? Job, 38, 36
dao zunt d'r veer die eine gruuëtsje gank höbbe: eine lieëw,
eine haan, eine bok, eine keuëning. Spreuken 30, 29-31

Wae haat d'r boerenhaan versjtand gegeeëve?
Huuër 'm krieje; wiejer es klokkeklank
Reegelt hae mit zienen hanenzank 't boereleeëve;
't Kumt reeënge, 't geuf good waer, Goddank.

Wae gaof d'r boerenhaan ziene gruuëtsje* gank?
Zuug 'm loope väörop, zuug 'm sjtappe neeëve
Zien hoonder euver ziene bekinde begank*:
Dao greijt* hae eeëve parmaantig allezeleeëve*.

Boerenhaan mit al de kleure van de blomme oet 't veld,
Oewe biste blieëve mit dienen hanesjreij
Op d'r mistum, op de sjeur, i g'n sjtraot?

Boerenhaan adieë, huujt'gestaag* weurt d'r haan
besjteld*,
Zoeëne begienetraejer* zoonder bezeig*
Mit hoonder masjienaal gemak op maot.

De ow kloek

Veur de Halfindersje* van d'r Hooëf va Welsde in Mergraote,
die 't sjooën ‘aod Heeëlesj’ nog ummer kalt.
es eine boer ein hoon sjlach dan is d'r boer of de hoon kraank
es te pech höbs, ponste eine vinger breeëkke mit ein hoon te taste.

De ow kloek lupt oppen sjuuër
Te zeuke en te dabbe in alle huuksjkes
Mit twelf ganse kling kuuksjkes
Monter en van allerlei kluuër.

Ze vreeëte zich sjarrend rong buuksjkes.
De kloek reupt noe en dan mit sjtuuksjkes*
Kot en hel, es - ofter get ergs wuuër:
'n Kat, 'n krao, of inne vuuër*.

Och ginne deet hun dao get opter din*.
Es Winandus kumpt mit d'r aoswage*
Hoof hae mar mit de sjmik* te tietsje
I g'n loch en in de pooët te zage:
‘A la vaerevieje* weg van g'n din,
D'r zeet nog te jónk veur de vot toe te pietsje*.

Opm. Dit sonnet is geschreven in het dialect van Heerlen
Alleen Winandus spreekt Margratens (r. 13-14)

Keersjmis

In de Keersjnach weere doar de aw luuj alle meute* en alle tobbe en alle gruulle* vol water boete gezat. In de Keersjnach wurt ozzen Hergod es Keersjkinneke gebooëre. De Ingele zinge in de Keersjnach in de loch booëve de dörrepe, booëve de gewande* en booëve de hääf*. En 't water in de meute en in de tobbe en in de gruulle is da gezeiëngent, 't water is wien woore: De luuj drinke gein aander water, veuërdat 't Keersjwater op is. De peiërd, de keu, de verreke, de hoonder en de hane kriege 't Keersjwater te zoepe. 't Keersjwater bringt geluk bie de luuj en bie 't vieje.

Zaodvruchte en kuukeries en majjes weere ooch in de Keersjnach boete gezat. Haver, terref en kooëre die boete höbbe gesjtaande bringe geluk bie 't vieje en i ge veld. Geen laeg* vieje, gein las mit de maere, de peiërd kriege d'r krop* neet en ze kriege 't neet op 't blood. De kraos en aestere* haole de kuuke neet foert dee van d'r kuukeries höbbe vreeëte dae in de Keersjnach haet boete gesjtaande. Ze dun niks draan. En de hoonder en de hane vreeëte wie soeker aan d'r majjes dae in petieële* is boete gezat in de Keersjnach. D'r vos deet niks mieje draan.

Haver wurt driejmaol boete gezat, in de Keersjnach, in de nach van Driekeuninge en in de Paosjnach.

Dao wurt ooch gezag, in de Keersjnach um twelf oore sjtönt alle peiërd en alle keu rech in d'r sjtal. Es de keender gönt kieke sjtënt ze allemaol sjooën rech in de riej. Mae de knechs höbbe de deere van te veuëre gaw opgejaagt.

Dao wurt ooch gezag: dae op Keersjdaag appele iet, kriegt sjwaere. En es 't Keersjkinneke is gebooëre höbbe wortele en reube d'r sjmaak verlooëre.

En de waerprofieëte zegke: 'n greun Keersimis, 'n witte Paosje. Keersjmis op gen lèn, Paosje a gen bren*, zegke die van te Bannet. Tussje Keersjmis en Driekeuninge lengen de daag eene hanesjreij. En de twelf daag nao Keersjmis zunt de loerdaag*. Wie d'r weend op eeker van de loerdaag sjteet zoeë sjteet d'r weend eeder maond van 't jaor.

Kristesdaag* is d'r sjooënste daag van 't jaor veuër de aw luuj en veuër de jong luuj die geleuve. 't Gelouf bringt 't geluk i gen hoes, i genne sjtal en i ge veld. 't Gelouf aan Keersjmis bringt 't geluk ooch veuër 't nuuj jaor.

1962

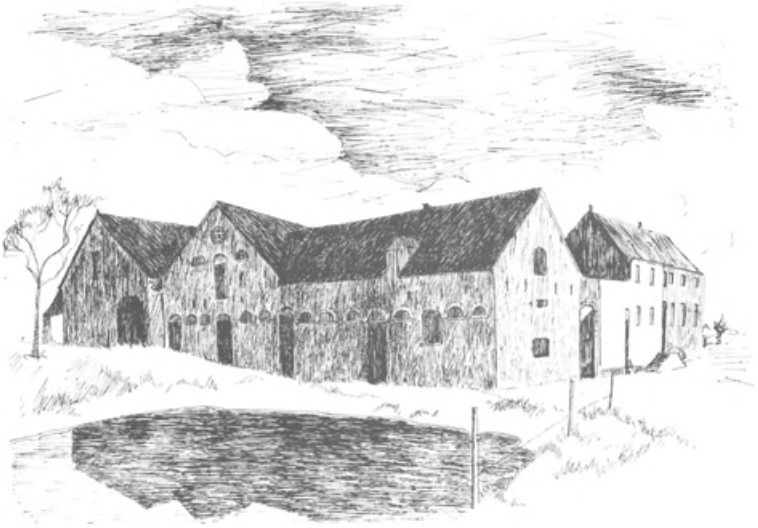

d'r Hooëf va Welsde

Vare, vare veur vlaas

'n Oud kermisgebruik met een oude toespraak

Vijftig jaar geleden bestond in Margraten en omstreken nog het gebruik van het *vare,* het *vare veur vlaas.* Elk jaar op zaterdagavond voor de Hollandse kermis (de eerste zondag na 11 november) verzamelde zich een flinke groep jongemannen, de *vla - jonge.* Ieder bracht een *waope* mee, een instrument of een voorwerp om er tijdens het *vare leeëve en kabaal* mee te veroorzaken. Door dit hels spektakel moesten denkbeeldige paarden in een denkbeeldige wagen worden aangedreven. Er waren *sjmikke* (zwepen), *reeke, sjöppe, kretsere* (harken) en vooral *hutsjule* (bellenkransen van de paardehaam). Een paar *kaafmaandele* (kafmanden) gingen mee om de *raedsjes*, de ronde *vlaas,* in te leggen, die men bij de boerderijen en huizen in ontvangst nam. De *vla - jonge* klopten het liefst aan bij families met jonge dochters. De zogenaamde *veurwietser* of *veurkaller* moest bij ieder huis eerst de *groeëte kal* (toe - spraak) *make,* voordat een van de meisjes in naam van de hele familie een *raedsje* (vla) aanbood. De *groeëte kal* werd meestal een keer, soms twee keer onderbroken om vergeefse pogingen te doen de paarden met wagen op gang te brengen. Dat lukte natuurlijk niet omdat er een *raedsje* (rad) in de wagen gebroken, kapot was. Men lag hopeloos vast, kwam reeds van verre en had nog een grote tocht voor de boeg. Werd door de *hospes* (heer des huizes) een nieuw *raedsje* (rad) in de wagen gebrowoordspeling) verschaft, hetgeen altijd gebeurde, dan ging het weer met veel *leeëve en kabaal* verder.

Er werd *gevare* van Margraten naar Honthem en omgekeerd. Van Margraten naar Bruisterbosch, naar Termaar, naar Groot Welsden, naar 't Rooth en omgekeerd. Af en toe werd *gepoeëst* (pauze) om in een café er eentje te drinken. Na afloop van het *vare* was er een gezellig samenzijn, waar de *vlaas, raedsjes* door de *vla - jonge* werden *gedeild* en opgegeten.

Degenen die vroeger aan het *vare* hebben deelgenomen herinneren zich nog stukken en brokken van de *groeëte kal.* Maar de toespraak in z'n geheel dreigt verloren te gaan. Met behulp van enkele gewezen *veurkallers* of *veurwietsers* is 't me gelukt de *groeëte kal* in z'n geheel te reconstrueren. Er hebben verschillende redacties bestaan, waarin toch eenzelfde grote lijn gemak-

kelijk te herkennen valt. De ene *veurwietser* beschikte over een grotere fantasie en ruimere woordenschat dan de andere en er werden gedeelten van de ene plaats door de andere overgenomen.

Wat inhoud en vorm betreft is de *groeëte kal* echt volks. We vinden hier een voorbeeld van volkstaal van 't rasechte soort, met al de eigenschappen van de volkstaal, d.w.z. concreet en naief in z'n denkvorm, ongebreideld, kolderachtig, luchtig, bijna vulgair soms, in z'n fantasie. Pittig, sprankelend in de beeldspraak en met verrassende woordverbindingen. Let vooral op de woordspeling *raedsje,* vla en rad. Verder breedsprakig, vol stopwoorden, diminutieven en herhalingen.

Merkwaardig is ook 't retorisch ritme van 't geheel en de afzonderlijke woordgroepen.

Ik laat hier een voorbeeld volgen van een *groeëte kal* zoals hij in grote lijnen misschien eeuwenlang is uitgesproken. Het is heerlijke lectuur *väör es te neet kons sjlaope.*

Groeëte kal

Goojenaovend Hieër Hospes
Zeet d'r sjlaope,
Of zeet d'r doeëd,
Of höb d'r de vrow i genne sjoeët?
Veer zunt gevare leeve Hieër Hospes
Va Kölle pis Paosje
Mit eine wage rotte sjmaerkieës,
En doe kaome veer op daen wille umdrieë*,
Aan dat leeme vauwere*
Mit dae glaze pos,
Oewe de owe sjtok* sjteet te nirgele*,
En oewe die hoonder loope,
Mit die sjweet veut.
Doe zek ich taege dae sjaele knech:
Vaar hut* van dich aaf,
En doew veurt zich die sjael sjtom boontekoo
Haar* van zich aaf,
En kumpt mit d'r naaf* in d'r brookereem,
Dat 'm d'r pis i g'n ooge sjprong,
En d'r navel zich krolde
En d'r navel sjwol wie e felixbrooëd*.

Mae dat is nog niks,
Miene leeve Hieër Hospes,
Mae daobiej höbbe veer e raedsje gebrooëke.
En noe zunt veer biej d'r Burgemeester gewaes,
En dae how os gezag,
Dat deeër* zooën raedsjes fabriceerde.
En noe leeve Hieër Hospes.
Noe höbbe veer gehuuërd,
Dat 't hiej mörge kèrmes is,
En deeër zowt toch neet wille höbbe,
Dat veer hiej mörge
Mit dae wage rotte sjmaerkieës sjtunt.
Dao zitte maje in,
Die höbbe köp wiej olefaante,
Mit sjtuuts* sjuus es wagezeelder*.
En dat es die sjooën maedekes
Hiej nao de kèrmes komme
Mit die fieng witte höskes* en sjeunekes,
En die maje sjlooge h'n mit hun sjtuuts
Um die fien witte beinekes?
Wat zow deeër dao waal van zegke?
Dat zow deeër toch neet gaere wille höbbe.
Mae leeve Hospes,
Es deeër wilt,
Es deeër mingt
Dat veer nog fotkomme,
Ich kan ze nog ins laote riete:
Ho, Huuj, Ju

*Noe weurt mit de sjmikke gehowe, mit de hutsjule gesjeld, mit de kretsere gedabt en e duvels leeëve en radauw gemak mit ow keeëtele en mooënekaas**

Dae noe zeet d'r
Leeve Hospes.
Noe zeet d'r,
Dat 't onmäögelik geet.
Dae voesse-appelsjummel-broenen-hings
Dae trok jao,
Dat 'm de long väör g'n vot sjprong.
En nog geet 't neet.
Went deeër os noe zooë raedsje gaeft,
Dan kan 't ee plezeer
't Aander weert zieën

En zow d'r ooch ins in datzelfde geval komme,
En d'r zowt ooch ins in oze pajie* komme,
Dan helpe veer uch noch.
En es d'r neet wit
Oewe vandan dat veer komme,
Dan zal ich 't uch zegke.
Veer zunt van Grommettenhoeze.
Oos keu höbbe os heemet aafgeweijd.
Jao deeër kint waal dinke,
Veer höbbe eine flaër* weij achter g'n hoes
Dat es v'r de koo op truuk
D'r heer in* sjtooëte
Dan besjiet ze os nog de bindgaerde*.
En es d'r nog neet wit
Oewe vandan dat veer zunt,
D'r köster loewt biej os
Mit eine sjooëtelsplak*
In ein kaafmaandel.
En dat klinkt
Of 't in d'r Dom va Kölle
Aan 't loewe is.
O miene leeve Hieër Hospes,
Miene äövergrooëtvader
En eure ävergrooëtvader
Dat waore toch de beste kameräödsjes.
Ze howe ein heuteke op
Dat waor va vääre howieël*
En van achter sjlaatepatieël*.
Dat gebruukde ze
Veur de geleijer* toe te howe,
Dat ze zich neet hun kneekes sjandalizeerde.
(verheffing van stem)

Intussje haet ein van de maedsjes e raedsje oetbrach en dan geet 't weer wiejer mit raozementetigsjpektakel

Goojenaovend Hieër Hospes
Noe gunt v'r wiejer,
Of v'r örges nog e raedsje kriege.
Es veer nog ins komme
Dan bringe veer uch ooch get mit.

Zo trokken de *vla - jonge* van Margraten en van de dorpen en gehuchten in de omtrek met hun denkbeeldige paarden voor een denkbeeldige wagen er op uit naar plaatsen waar kermis werd gevierd, om daar te *vare veur vlaas*.

Het gehucht Honthem b.v. viert drie maal per jaar kermis, met *leechtemis* (2 febr.), met de *bronk*, en op de laatste zondag van october. En *die van te bannet* (Banholt) kwamen drie keer in Honthem, Margraten, Reymerstok en Bruisterbosch *vare* en omgekeerd. Volgens traditie trokken de *vla - jonge* alleen naar die plaatsen, waarvan de jongens ook bij hen op vlatocht verschenen. Het was een bijzondere vorm van kermisvieren met elkaar.

Voor Nederl. Limburg was dit merkwaardige kermisgebruik gelokaliseerd in een smalle strook aan weerszijden van de grote weg Cadier en Keer naar Vaals. In aantekeningen van Pastoor F. Schleiden vond ik de *sjproch* (toespraak) van de *vlaamjonge* van Vijlen, door hem opgetekend in de jaren dat hij kapelaan was in Vijlen (1920-1927). Of we dit gebruik binnen deze bepaalde grenzen moeten beperken, of dat het verder de grote weg Maastricht - Keulen volgde tot in het Rijnland, of dat het via Mheer in de Voerstreek doordrong, of dat het gebruik van elders hier in onze streken is gebracht, zijn vragen waarop, zover mij bekend, de antwoorden nog niet zijn gegeven.

Gebruiken worden vaak door een oorlog afgeschaft. Na de 1e wereldoorlog herleefde het gebruik van 't *vare veur vlaas* niet, hoewel na 1918 hier en daar een poging werd ondernomen om dit kermisgebruik in ere te herstellen. De eer van de laatste vla - tocht kunnen de jongens van Honthem voor zich opeisen. Het was de glorieuse tocht van 40 Honthemse vlajonge naar Eckelrade in 1916 met het voor hen zo ‘dramatische’ einde. Lowie Schreurs uit Honthem, die toen van de partij was, kan u dit verhaal in geuren en kleuren vertellen. Het was zo goed gegaan. Ze hadden veel *raedsjes* (vlaaien) gekregen in Eckelrade, twee *kaafmandele* vol, wel 40 stuks. In café Weusten, het laatste heiligenhuisje, de laatste post van Eckelrade, werd op het grote succes een stevig glas gedronken. Zingend en in uitbundige roes droegen de jongens de vlaas in triomf door de nacht naar Honthem. Bij het *Kraojebusjke* plotseling: halt, politie. Scherpe zaklampen schijnen in hun ogen. Vaag onderscheiden ze twee mannen in militaire kleding en de lopen van soldatengeweren. ‘Hebt u vergunning om vla's te vervoeren? U weet dat u nog geen kilo bloem zonder vergunning mag vervoeren. Jullie namen a.u.b.’ Vijf en twintig namen worden genoemd. ‘Sigaren, sigaretten weg, allemaal op 'n rij.’ Dan

moeten vier man naar voren treden om de kafmanden met vlaaien te dragen. De rest stelt zich twee aan twee op. En dan voorwaarts mars naar de burgemeester van Cadier en Keer, het hoofd van de politie. Er mag niet gepraat en er mag absoluut geen lawaai gemaakt worden. Ze klemmen de bellenkransen stevig onder de arm. Zo trekken ze als een stoet veroordeelden door de nacht in moeilijke gang over de geploegde velden. Rechts, links, in de pas. Ze weten niet waarheen. Steeds maar gaat het kris kras over de akkers. Het angstzweet breekt sommigen uit. Dan eindelijk komen ze *mit de tong oethange* bij *'t Ingelswerk* (klooster Blankenberg, zo genoemd door 't volk vanwege de Engelse tuin). Op de boerderij naast het klooster woont burgemeester Thomassen van Cadier en Keer. Die wordt door een der kommiezen uit bed gehaald. Intussen staan de vla - jonge in rij opgesteld onder de kastanjebomen voor de hoeve. De kommies wandelt met het geweer in aanslag langs de rij op en neer. De burgemeester, die van een grap houdt, spreekt hen toe: ‘Ich kan uch neet helpe jonge. Um uch good te raoje, ich ging maar heeversj en laot de vlaas maar hiej.’ Met de staart tussen de benen hollen de *vla -jonge* door de nacht naar huis. Blij dat het zo goed is afgelopen. 's Morgens aan de kerk te Cadier en Keer worden ze door iedereen uitgelachen en horen ze dat 't een grap geweest is. En door de hele streek wordt verteld, hoe 't met de vla - jonge van Honthem is gegaan. Lowie Schreurs zegt: ‘'t Waor zooë fien euverlag en die twieje sjpraoke zoeë hieël fien hollends. Geine dach d'r aan dat d'r burgemeester van Kieër (Cadier en Keer) d'r niks mit te make how. Doe waore v'r sjtief*, daonao höb v'r neet mieje gevare.’ De twee snaken waren Sjang Demolling (Dumoulin) en een Belgische vriend - vluchteling.

De vla - tochten waren geen bedel- of eistochten in de eigenlijke zin van het woord, zoals de stoetsgewijze ingerichte bezoeken aan de huizen in en om de dorpen in bepaalde streken om b.v. brandstof voor de Paas- en Vastenavondvuren te verzamelen. De traditie wilde immers dat de *vla - jonge* alleen gingen *vare* in die plaatsen waarvan de jongemannen ook in hun plaatsen kwamen *vare veur vlaas*. In de bedel- en eisliederen worden de schenkers geprezen en de gierigaards verwenst en bedreigd met diefstal van het geweigerde. In de toespraken bij het *vare* worden de schenkers zeer plastisch overreed tot hulpverlening in een moeilijk geval: *Dao is e raedsje gebrooëke in eine wage mit rotte sjmaerkieës* of, zoals in de hierachter volgende tweede versie van de Groeëte Kal, *in eine wage mit vluuë.*

Met zuidelijke charme worden de onaangename gevolgen geschilderd bij een mogelijke weigering van het gevraagde: *dao zitte maje in* (Groeëte Kal I) enz. of *aandersj motte v'r hiej de vluuë gaon aaflaaje* (Groeëte Kal II) enz. Heel even wordt er gedreigd in Gr. K. II: *veer dabbe mit de reeke zooëlang, veur dees boerderiej zunt veer neet bang.* De schenkers waren van hun kant inderdaad bang, dat de *vla - jonge* het plaveisel voor hun huizen zouden opbreken, *de sjting oetdabbe,* bij een weigering of bij een te lange aarzeling. Het kwam maar zeer sporadisch voor dat iemand te *neij* (gierig) was om een vlaai te geven. In dat geval *woorte de vla - jonge aan 't leste get wild, da woort 't hoes gesjandeleerd.* Nu zeggen de grijsaards, de *vla-jonge* van toen, *dat waore grappe die neet moste zieë.*

De *vla - jonge* werden wel eens beetgenomen. In de vlaai zat een enkele keer een stuk leer of een lapje stof verborgen. De volgende morgen vond de schenker deze attributen op zijn deur of poort genageld. Ook werd de vlaai bij het aanreiken door de dochter des huizes wel eens op 't laatste ogenblik ondersteboven gedraaid, zodat de vlajongen met z'n handen in de spijs zat te grabbelen. Het bewuste meisje moest er nu rekening mee houden, dat ze op een of andere kermis ook werd beetgenomen. Er wordt verteld, dat een oudere vrouw op 't ogenblik dat ze uit een raam de vlaai zou gaan aanreiken een volle emmer met smerig water uitgoot op de vlaaien in de kafmand. 's Nachts hebben de *vla - jonge* wraak genomen door haar huis met koe - vla's, kooflatte, te bekladden.

Uit de leeftijd van de personen die me geholpen hebben bij 't reconstrueren van de volledige tekst van beide redacties van de Grooëte Kal en uit het aandeel dat ze hiervoor geleverd hebben, moet ik concluderen, dat Gr. K. II oudere bestaansrechten bezit dan Gr. K.I. De voornaamste medewerkers, die nu nog in leven zijn, waren voor Gr. K. I: Lowieke Niesten, 56 j., thans te Vijlen; Lowie Schreurs, 59 j., Honthem; Guus Sluysmans 58 j., Margraten; Voor Gr. K. II: Winandus Nelissen 91 j., Margraten; Kobus Royen, 91 j., Banholt; Baltus Bastings, 80 j., Banholt; Macheel Narinx, 72 j., Honthem; Mathieu Proemere, 70 j., Honthem.

Ook uit de keuze van bepaalde woorden blijkt hetzelfde. In Gr. K. II vinden we een groter aantal ouderwetse en verouderde woorden en uitdrukkingen: sjinkel*, mosterdkooëgel oewe v'r d'r mosterd mit male, pooëpelaere* breukske väör opgeströpt en achter toegeknöpt, veurzieëte*, fikse* van Napoleon, kinkersj*. En hetzelfde zouden we ook kunnen besluiten uit de grotere aandacht voor de paarden in Gr. K. II.

Het is nu ongeveer 15 jaren geleden, dat ik deze toespraken in stukken en brokken met veel moeite heb opgenomen. Als een van de oude *vla - jonge* nu de *grooëte kal* in zijn geheel hoort, wordt hij enthousiast en kan hij zijn ontroering niet verbergen: *'Hieër, zoeë waor 't, zoeë is 't sjuus. Wie höb d'r 't zoeë krek biejeenkrieëge.*

Wat inhoud en vorm betreft moeten we, voor de juiste waardering, ook bij de redactie van de Gr. K. II. rekening houden met het echte volkse karakter van z'n taal en denkvorm. Verder verwijs ik naar de opmerkingen bij Gr. K.I.

Groeëte kal

Goojenaovend Hieër Hospes,
Zeet d'r in d'r nooëd,
Of höb d'r de vrow op genne sjoeët?
Leeven Hieër Hospes
Veer komme van Kleuëve
En veer vare nao Leuëve.
Veer höbbe eine wage vluuë gelaaje,
Allein veur in 't soort* te komme.
Ze höbbe muulkes wie zuulkes*,
En ze höbbe ooch nog sjweet puuët,
En die gunt v'r oetzette
En umsjpanne* veur te fleute.
Veer höbbe ze in Aoke gehaold.
En doe kaom v'r aan dae kruusweeëg,
Doe zek ich taege d'r Knoebele Joep:
Vaar haar* op mich aan,
En doe veurt dae domme nondidomme
Hot* van zich aaf,
En kömt mit de as in de sjlow*.
En doe is os d'r wage ingezoonke
Tot op d'r sjinkel*.
Mae daobiej höbbe veer e raedsje gebrooëke.
En d'r enne Knoebele Joep,
Dae erme keeël dae haat
Eine knoep* op ziene ruk,
Dao kons - te eine wan* aan ophange.
En noe haet d'r Joep d'r sjinkel*
Gedraage op ziene brookebaand,

Van aan dae kruusweeëg
Van a g'n Oeëbus*
Pis in de Hoondersjtraot.
En noe is h'm d'r navel gesjwolle,
Zoeë diek, zoeë diek, zoeë diek wiej 'n koeëgel
Oewe veer d'r mosterd mit male.
En noe Leeven Hieër Hospes
Noe geet 't neet mieje.
Veer höbben ooch nog eine blinne
Achter ind'r wage
Tussje de bom*.
Veer höbben 'm ein luch*
In g'n haos gehange,
En nog zuut de priej neet.
Veer komme gaar neet mieje vääroet,
En noe haet d'r gemeinteburgemeester
Os hiej gesjik.
D'r Esser* haat hiej
Raedsjes gesjäörd, gebäörd*,
En draan gedooën alle fikse* van Napoleon.
En veer vraoge neet nao dat sjääre, nao dat bääre,
Es veer mer e raedsje heije.
Of mingt deeër Leeven Hospes
Dat veer nog voertkomme?
Da laot v'r ze nog mer 'ns riete,
Es de prieje neet wille trekke,
Da motte de sjtielle* mer verrekke.
Veer dabbe* mit de reeke zooëlang,
Veur dees boerderiej zunt v'r neet bang.

Noe weurt remment gemakt of de hel wuuër losgebrooëke.*

De sjmikke klaatsje, de kretsere dabbe, mit de gaffele weurt op de sjting gehowwe dat 't vuër oet de sjting sjpringt.

Dao zunt d'r die höbbe eine sjellekraans, of meuëlebaand*. aandere rammele mit meute* mit sjting in*

Dao noe zeet d'r
Noe zeet d'r Leeven Hospes
Dat v'r neet va plaatsj komme.
De kragke* op de zeelder*
Die riete jao,
Die riete dat 'n d'r damp
A g'n haos oetkump,
En 't vuuër sjprong oet de sjting.

Ze höbbe de plaveije ooëpegebrooëke
En nog koeste de kragke neet wiejer.
En dae blinne
Achter in d'r wage
Tussje de bom*,
Dae haat jao getrokke, getrokke
Dat 'm de long veur g'n vot is gebooërsjte.
En diej blauw forsje appelsjummels veuëlesmaer*,
Dat sjooën fiej veurpeerd*
Op de sjtoeklieng*
Die wörp jao van gief
Mit wiejwater*.
En veer höbbe ze zooë good gevoord de kragke
En nog beuëke* ze op kepot.
Deer zeet Leeven Hospes
't Geet neet.
Zowt deer os neet wille helpe?
Aandersj motte v'r hiej
De vluuë gaon aaflaaje.
En dat zowt deeër toch neet gaere willen höbbe,
Es hiej mörge diej sjooën maedekes
Nao de kèrmis komme,
Da sjpringe diej vluuëkes
Diej maedekes op hun tieënekes,
En van hun tieënekes
Op hun hieëze*
En van hun hieëze
Tot aan hunne
Hobes vernobes* *(verheffing van stem)*
Es deeër os noe zoeë raedsje gaeft,
Zoeëne rieste,
Zoeëne sjnitsele*,
Zoeëne appelkouwe*,
Dat zal uch neet berouwe.
Da krie deeër ooch good vlesjke*;
Veer höbben ooch nog eine vetten os gelaaje
Van twieje doezend kilo.
Dan höb deeër good vlesjke
Mörge veur de kermisnoon*.
Dan weurt deer ooch biej os genuuëd
Es 't kermis is biej os.
Dan weurt d'r good a gehaold,
Da krie deer driej teleurkes* veurgezat,
Twieë laege

En eine mit niks in.
O miene leeven Hospes
Veer zunt ooch nog famille vaneen
Van Adamswaege,
Miene grooëtvader en eure grooëtvader
Dat waoren allebeij mansluuj
En dat waore twieë gooj speciale.
Die howwe lang same
Mit moos* en huij
Euver land same gehandeld.
Miene grooëtvader how zooë kort
Pooëpelaere* breukske a,
Väör opgesjtröpt
En achter toegeknöpt.
En dae van uch how 'n driejtuuten heudsje* op,
Dat waor van vääre bikkel,
En van achter howieël
En in 't midde sjlaatepatieël*.
En eur veurzieëte*
En mien veurzieëte
Dat waore kinkersj*.
Diej höbbe zelleeëve same
Hoonderde dröpkes gedroonke.
En de peerd die drooge de zek,
En dat neumde men eine las.

E maedsje van de famille haet intussjen e raedsje
oetbrach. D'r vla geet de kaafmaandel in en da wiejer mit vääl remment.*

Goojenaovend Hieër Hospes.
Noe zeet d'r ooch bedaankt.
Pis 'n aander jaor.
En noe zeet d'r dat 't weer geet.
De prieje riete wér
Dat os d'r drek i g'n ooge vluug.
Es veer nog 'ns komme,
Bringe veer uch geet vluuëkes mit.
En die vluuëkes sjpringen uch
Van aan de tieënekes
Pis aan de kneekes
En van de kneekes pis aan genne waammes*.
(stemverheffing)
1957

D'r paol op genne pleij

Een oud naamrijm bij een oud gebruik:
de den planten in Banholt.

Dit jaar (1959) wordt op zaterdag voor Pinksteren voor de 78e keer de den geplant in te Bannet (Banholt). De oudsten van de ‘ow grieze’, d.w.z. echte Banholtenaren, herinneren zich de dag nog waarop de Jonkheid voor de eerste keer ‘d'r paol op genne pleij’ geplaatst heeft.

Ouderen en jongeren in Banholt kunnen fragmenten opzeggen van een oud Naamrijm over ‘d'r paol op genne pleij’, waarvan de maker onbekend is, en waarvan men niet weet hoe oud het is. Met hulp van Harrie Hutschemakers, student van de philosophie te Rolduc, een echte Banholtenaar, hebben we dit naamrijm in z'n geheel kunnen optekenen.

D'r paol op genne pleij

't Waor op ene daag in Meij,
Doe zoeë beheij* waor op genne Pleij.
D'r Kobus, d'r Bore en d'r Tos
Die a ge werk waore op Gemos*,
Die daachte: wat is in te Bannet toch wer los.
Mae, zet d'r Bore, lot ver go lore,
Die hage kenne ooch ene aandere kier weure gesjoore.
Ze trokke met hun drieë no genne Pleij,
Oe vandan kieëm 't leeëve en beheij.

Wat is hie los, vrug d'r Tos.
Sjuus veurt zich wer ene tenge d'r paol,
Zet d'r Kaol.
Mae dat zal neet mie gebääre,
Zet d'r Kläöre.
V'r howwen 'm um, zet d'r Tum.
Wae hujt mit, vrug d'r Krit.
Mae allemaol, rupt d'r Kaol.
Oonder os, zet d'r Tos.
Dan met dran, zet d'r Twan,
En hae sjpuujt zichi g'n han.
Ich hooël mich e bielke, zet 't Gielke.

't Sjpäölke waor e maentsje* um gang,
Doe zet d'r Kobus tot d'r Sjang:
Lot 'm mer neer
Ich höb zeen no e pötsje beer.
En daomit ene piep, ene kraak,
En doe loog de ganse zaak.
Allemaol sjpronge ze wie gekke op eng ziej.
Alling d'r Kobus dae zich mester veulde van de galleriej*,
Dae deeg dat met versjtaand.
Ze rolde d'r boom op ene kaant.

Dao kumpt Pesjtoer al lore,
Zet d'r Bore.
Pesjtoer, wat tunks uch d'r van,
Vrug d'r Twan.
Ene flinke paol, zet d'r Kaol.
Es e sjwoer, vrug Pesjtoer.
En let zich zakke,
Vur 'm op te pakke,
mae treujt zich op ziene sjlip met zien hakke.
Doe veel e bie 't zaakske neer.
Drek sjnapde ze-n-m met e maan of veer.
Waore sjwoer, Hier Pesjtoer,
Vraoge ze geliek met driej.
Pesjtoer zet niks, mae trok sjtellekes nao zing pasteriej.

E maentsje nodat Pesjtoer vertrok,
Gove de aandere 't och mer op.
Mae met al dat gehows en gevlooks,
Deege ze toch gaaroet niks goods.
Al jaors kumpt nog ene langere en diekere paol te sjtoeë
Op dezelfde plaatsj oe ze doe zoe sjoew* höbbe gedooë.

De inhoud van dit naamrijm lijkt bij eerste kennismaking een historisch document, een verklaring van de denplanting in Banholt. Ik geloof echter dat we hier alleen te doen hebben met een van die plaatselijke rijmen op familie- en voornamen, die tot in deze eeuw in onze Limburgse dorpen geliefd waren. De volkse fantasie wist in zo'n naamrijm dikwijls een heel verhaal te vertellen. Wat ligt er meer voor de hand dan dat de Banholtenaren hun plaatselijk rijm rond ‘d'r paol op genne pleij’ opbouwden? Er kwamen in de loop van de tijd namen bij en er vielen namen af. Het ging in de eerste plaats om de namen in 't rijm en niet om historie en waarheid.

Betekenis mei - den

Eertijds haalde ieder dorp met veel tam - tam, belmuziek en oorlogshymnen zijn Meiboom binnen. Die Meiboom moest vruchtbaarheid geven aan 't veld, 't vee en aan de mensen. Een heidense vruchtbaarheidsritus dus.

In Banholt wordt de Meiboom, de den, ook wel St. Geerlingsboom (St. Gerlachus) genoemd, zoals Noorbeek spreekt van de St. Brigidaboom (ingehaald 2e zaterdag na Pasen.) De H. Gerlachus en de H. Brigida zijn bij het volk bijzonder geliefde beschermheiligen van het vee.

Het denplanten in Banholt is op 't ogenblik zeker enkel maar een folkloristisch kermisgebruik. Met Pinksteren is kermis in Banholt en dan moet ‘d'r paol op genne pleij’ staan. St. Gerlachus wordt in de winter gevierd (19 januari).

We mogen wel aannemen dat het een opnieuw opnemen van een vergeten gebruik was toen Banholt 78 jaar geleden begon met ‘d'r paol op genne pleij’. Daarbij heeft de naijver ook een grote rol gespeeld: wat Noorbeek kon (nu al meer dan 300 jaar) dat konden Banholt en Mheer (op Meizondag) ook.

Het halen van de den, voorbereiding

De gegevens voor de nu volgende beschrijving van het feest van de denplanting werden mij verschaft door echte Banholtenaren, door Kobus Royen, 93 jaar, die ook in het gedicht voorkomt, door Baltus Bastings, 83 jaar, en door Harrie Hutschemakers, student te Rolduc. Vele van de uitdrukkingen die in dit artikel voorkomen kunt u ook vinden in de verzameling Limburgse spreekwoorden en gezegden van de Banholtenaar wijlen Willem H. Bours.

Het halen en planten van de den verloopt volgens een vast ceremonieel. Het is uitsluitend het werk van de mannelijke jeugd, de Jonkheid. Het vrouwvolk speelt er geen rol bij. Langen tijd werd de den ergens gestolen in een bos. Toen mocht de den kosteloos gekapt worden in de bossen van de baron van Mheer. Later in Sinnich (België) en tegenwoordig wordt de den gehaald uit de bossen van Altenbroek onder 's - Gravenvoeren. De kostprijs bedraagt nauwelijks een derde van de eigenlijke waarde. Toen enkele jaren geleden de den voor de 75e keer geplant werd, gaf de Heer van Altenbroek ze cadeau aan de Jonkheid van te Bannet.

Op zaterdag voor Pinksteren trekken vier leden van de Jonkheid in alle vroegte naar de bossen van Altenbroek om een reuzenden (minstens 25 m.) uit te zoeken, te kappen en kaal te slaan. Alleen de kop blijft groen. Dit is behoorlijk zwaar werk en ieder heeft een fles cognac bij zich om af en toe te smeren en 't zweet op te drogen.

Om 2 uur stelt de gehele mannelijke Jonkheid zich op ‘op genne pleij’. Van alle kanten komen de opgemaakte paarden aanstappen, die de Meiwagen of dennewagen moeten trekken. De Meiwagen is een lange oogstwagen op vier raderen, waarop zich steunblokken bevinden om de reuzenstaak vast te sjorren. Twee paarden worden aan de disselboom gespannen en de rest (20-30 stuks) trekken in een lange rij ‘oppen zeel’ (aan de dikke trektouwen). Hoe meer paarden hoe liever, in ieder geval meer dan 't naburige Mheer er op de been kan brengen. Het hoogst aantal paarden dat ooit aan de Meiwagen in Banholt getrokken heeft bedraagt 33. Dit gebeurde in de jaren dat in te Bannet nog boerderijen te vinden waren met 3 tot 8 werkpaarden. Degene die z'n paard 't mooist versiert en optuigt krijgt de eerste prijs. Als jury fungeert 't bestuur van de Jonkheid van Noorbeek. Wekenlang hebben de paardenliefhebbers 's avonds kransen, rozen en strikjes gevlochten in allerlei kleuren en gepoetst aan het paardentuig, vooral aan de koperen bellenkransen. Steeds opnieuw komen er originele versieringen voor de dag. En 't is een indrukwekkende stoet van kracht en kleur, die machtige rij stoere Belgen voor de Meiwagen op 't Kerkplein. Ettelijke tonnekes bier liggen op de dennewagen ‘veur es gesjmaerd moot weere’. De Brouwerij de Leeuw van Valkenburg schenkt elk jaar een ton bier. De mannelijke schooljeugd zit al juichend boven op de wagen. De Jonkheid maakt de tocht ‘op moorsj veuële’ (te voet) naast de paarden en naast en achter de Meiwagen. De voorzitter schreeuwt 't commando voor de aftocht en zingend verdwijnt de kleurrijke karavaan in de richting van de Belgische grens. De ouderen bekijken 't spel lachend. Straks als de den komt doen zij ook mee.

In Altenbroek wordt de boom eerst uit het bos gesleept. De vier jongens die gekapt en geprepareerd hebben ‘höbben al 'n kral op 'n oeër’ (stuk in de kraag). 't Zijn de eerste clowns van de troep. De flessen cognac zijn al ‘maus’ (leeg, gust).

De terugtocht

De den wordt op de Meiwagen gehesen en de terugtocht begint. Nu is het de kunst om met de dennewagen met de enorme staak de draai goed te nemen op 't Kerkplein van Voeren. Er mogen geen winkelruiten sneuvelen en de zwiepende kop van de den mag niet afbreken. Voorzichtig. 't Lukt. Ja, ze kónne vare, die jonge van te Bannet. Kijk die paarden eens op elkaar trekken. Daar moet op gedronken worden. De tonnetjes bier worden opengeslagen en allemaal ‘zoepe ze wie e moezelooëk’. Ook de schooljongens. Er is er geen enkele bij die je nog de duim moet geven. ‘Ze drinke wie keifkes*’. Iedere rechtgeaarde Banholtse jongen heeft hier z'n eerste potje bier leren drinken. De vier bewuste boomkappers ‘kriege noe de plate um’ (smoordronken) en kruipen bij de schooljeugd op de Meiwagen.

En nu verder terug naar te Bannet, berg op en berg af. De douanen laten hen lachend door. 't Gaat allemaal op z'n Spaans, d.w.z. niet te vlug. Tijd genoeg. En er moet geregeld gepaafd worden, ‘jonge drinkt dat 't kloetsjt, da meint d'r duuvel dat 't hommelt’. Er kruipen er steeds meer op de Meiwagen. Nu komt de tweede en laatste gevaarlijke ‘wille umdrieje’ nl. de duuvelssjtraot aan de Grubbe, tussen Mheer en Banholt. Een half tonnetje bier als beloning als deze bocht zonder ongelukken genomen wordt. De lange rij paarden aan het trekzeel wordt afgespannen en alleen het tweespan aan de disselboom trekt de Meiwagen door de gevaarlijke wegdraai. Ah, 't lukt. ‘es 't lukke wilt kauft* eine os’. Proost, ze hebben er weer eentje verdiend, de moedige jongens van te Bannet. Ze gaan er trots op dat er nog nooit een ongeluk gebeurd is bij 't halen van de den.

Tegen de avond loopt heel Banholt, jong en oud, man en vrouw, uit om het ‘inhaole’ te zien. Daar komt de moede karavaan eindelijk aan. De stemming is er als het ‘Oranje Boven’ schalt over het plein bij de blijde inkomste van de nieuwe den en 't is dan op 't plein ‘'n aptieëk wie in Kölle op d'r owwe maert’.

Het planten van de den

De paarden worden naar de stallen gebracht en nu begint het planten. Sterke mannen tillen met zware vorken op de commando's: ein, twieje, jup, de den langzaam ophoog. Ze zeggen

dat 't een zwaar werk is en zonder nattigheid is het onmogelijk te volbrengen. Het bier gaat rond en niemand heeft haast. De pastoor kijk plezierig toe. Als de den recht staat, met de bevlagde kruin naar de sterren reikend, en fier over de daken en velden van Banholt heenkijkt, dan dreunen de kamerschoten door de avond.

En nu pas is ‘d'r bok richtig vet, noe weurt d'r wille Jan oetgelaote, d'r baer is los’ en in te Bannet is 't ‘'n richtige katerjach’. De bloemetjes worden buiten gezet, de cafees zijn stampvol, er is feest tot diep in de nacht.

En die nacht slapen de jongens van de Jonkheid van Banholt ‘mit de veut boete de dekke, dan trukt 't onweer beeëter aaf’. En 's morgens beginnen ze 't zelfde te drinken waarmee ze 's avonds zijn opgehouden en dan voelen ze zich weer ‘zoeë fluk wie 'n pinksterbloom’.

Men zegt wel eens als een kalf niet wil drinken: doe moos 'm in de sjutteriej doon. En als 't kalf dan nog niet wil drinken zegt men: doe moos 'm de kruun* laote sjaere. Wil het kalf dan nog niet drinken, dan wordt als laatste middel aangeraden: doe moos 'm mit de kop nao te Bannet zette, dan zuupt 't. Dit middel faalt nooit. De Banholtenaren kunnen met recht zeggen: heij veer nog 'ns biejeen wat vr verdroonke höbbe, jong, da koos v'r zoepe. Toch is het een vrome overdrijving als de naburige dorpen die van te Bannet noemen: de zoepheijs (zuiphalzen) of de boemelaere.

In ieder geval: ‘kumpt aljaors nog eine langere en diekere paol te sjtooë op dezelfde plaatsj, oe ze doe sjoew höbbe gedoeë.’ (zie naamrijm). Het hele jaar blijft de den ‘op genne Pleij’ staan. Mededelingen, vragen, koop, verkoop, worden op de den bekend gemaakt. In Banholt bestaat de uitdrukking: dat hingt op g'n den en betekent: dat is bekend. Voordat de nieuwe den komt wordt de oude bij opbod verkocht. Banholt gaat er trots op dat hun den nooit is gestolen. De den van het naburige Mheer stond eenmaal 's morgens na Meizondag in Terhorst (gehucht van Banholt).

Veel succes dit jaar Banholt!

1959

Dao kump inge dieke heer

Naamrijm van Gulpen

Dao kump inge dieke heer,
zag d'r Bröcheleer. *(Bröcheler)*
Zul v'r 'm foppe,
zag d'r van Oppe? *(van Oppen)*
Laot v'r effekes poeëze,
zag d'r Loeëze. *(Loozen)*
Zul v'r 'm vange,
Zag d'r Sjlange? *(Slangen)*
Zul v'r 'm peele*,
zag d'r keplaon Theele? *(Theelen)*
Nee, ich zal 'm kaele,
zag d'r sjaele.
Woeëmet?
zag d'r Rouwet *(Rouwet)*
Mit de sjöp
zag d'r Flök*. *(Vluggen)*
't Is evvel mar eine kleine,
zag keplaon Heyne. *(Heynen)*
Hae is euver de hèk gesjpronge,
zag d'r Nendus Jonge. *(Jongen)*
Ich how 'm gesjlage,
zag der Cobbenhage. *(Cobbenhagen)*
Ich hoeët 'm keeëke,
zag d'r Deeëke.
Ich hoeët 'm tot biej mich op de weij,
zag d'r Dereij. *(Derez)*
Gef 'm mar get laever,
zag keplaon de Waever. *(de Wever)*
Dan kump heeë nog aan 't sjtinke,
zag d'r Vinke. *(Vincken)*
Dat is niks nuijts,
zag d'r Hoebaer Huijts. *(Huijts)*
Ich weet d'r alles van,
zag keplaon van Can. *(van Can)*
Biej mich kriet heeë get lekkesi,
zag de juffrouw Bekkesj..... *(Beckers)*
Jóng, has doe neet in de boksj gesjesse?
zag d'r Sjtesse. *(Stassen)*

En noe mer wessje in mienge pool,
zag d'r meester van Nool. *(van Nool)*
Dat how gesjtonke,
zag d'r Nadus Vonke. *(Vonken)*
't Waor krek 'n vastenovvendsmom,
zag d'r Dodemon. *(Dodemont)*
Wat han ich toch gelach,
zag d'r meester Crombach *(Crombach)*
D'r kont uch get biejeen leege,
zag d'r Föns Vleege. *(Vliegen)*
Wat e beheij*,
zag d'r Laheij. *(Lahey/Lahaye)*
Lek mich in g'n tesj,
zag d'r Defesj. *(Defeche)*
Lek mich de braer,
zag d'r Leclaer. *(Leclercq)*
D'r zaat mich fienge,
zagte de Begienge.
Respetuut*,
zag 't Kaoletruut*.

U vindt hier weer wat lektuur ‘väör es te neet kons sjlaope’. 't Is heel eenvoudige volkse poëzie, meestal door kinderen gemaakt en gezongen, maar door grote mensen, die graag kind met de kinderen zijn, uitgebreid en genoten. Dit soort naamrijmen moeten we rekenen tot de kinderstraatliedjes, zoals ook dit kleine reklame - naamrijmpje uit Gulpen:

Wil - ste höbbe sjooëne sjpits*,
Gank da nao d'r Hoepperits. *(Hupperts)*
Wil - ste höbbe sjoeëne bot*,
Gank da nao de Sjobbevot*. *(Schobben)*
Wil - ste höbbe sjtrik van kop tot teen,
Gank da nao de Jaspers Leen*. *(Jaspers)*

In 't artikel ‘D'r Paol op genne pleij’ heb ik naar aanleiding van 't Banholtse rijm bij de denplanting opgemerkt, dat deze naamrijmen op familie- en voornamen tot in 't begin van deze eeuw geliefd waren in onze Limburgse dorpen. De volkse fantasie probeerde in zo'n naamrijm een verhaal te vertellen. Voor de keuze der namen in 't rijm hield men zich vaak aan de volgorde der families in één straat. Er kwamen in de loop

van de tijd namen bij en er vielen namen af. Maar elk naamrijm bewaart een stukje plaatselijke geschiedenis.

Bij het boven aangehaalde Gulpense naamrijm ‘Dao kump inge dieke heer’ valt 't op dat er veel namen van geestelijken en onderwijzers en ook de Begienge (de zusters) genoemd worden. Dit is niet verwonderlijk daar deze groepen juist op de kinderfantasie een bijzondere invloed uitgeoefend hebben. Van de andere kant moeten we opmerken, dat meester van Nool hoofd der school was in Gulpen tot omstreeks 1890, dat meester Crombach dezelfde functie bekleedde tot omstreeks 1920, dat kapelaan de Wever tot in de 80'ger jaren in Gulpen werkte en kapelaan Heynen in 't begin van deze eeuw Gulpen als zijn standplaats had. Hieruit kunnen we concluderen dat in de aangehaalde tekst van het Gulpens naamrijm twee redacties door elkaar gebruikt worden, de zgn. oudere en de nieuwe tekst. Mijn zegslieden die de school in Gulpen bezochten op het einde van de vorige eeuw kenden nog fragmenten van de oudere tekst. Voor de reconstructie heb ik 't meest kunnen profiteren van het heldere geheugen van Charles America, 86 jaar, de stoere en trotse peetoom van Charles Eyck, en van Hub Heynen, 78 jaar, de Halfin* van d'r Hooëf va Welsde in Mergraote. En de generatie die in 't begin van deze eeuw in Gulpen op de schoolbanken zat herinnert zich nog gedeelten van de nieuwe tekst. Hier was Giel America, 53 jaar, mijn onwaardeerbare hulp.

1959

Dao kump eine baas

Naamrijm van 't Rooth

Evenals Gulpen heeft ook 't Rooth zijn Naamrijm. 't Rooth is een één - straat - gehucht van de gemeente Margraten. In die ene straat liggen op 't ogenblik (1959) 32 woningen, waarvan 23 panden uit de vorige eeuw of ouder. De families die op 't Rooth woonden vóór of omstreeks de laatste eeuwwisseling worden alle in het onderstaande naamrijm genoemd en wel in de volgorde waarin hun woningen in de straat stonden. Mijn zegslieden, Winandus George, 80 jaar, en Matthieu Speetjens, 77 jaar, beiden geboren en getogen op 't Rooth, gingen voor de reconstructie van 't naamrijm in hun herinnering de oude volgorde der families op 't Rooth na. De ‘Baas’, de hoofdfiguur uit het rijm ‘Dao kump eine Baas’, kwam van de kant van 't Sjwowstes (Wolfshuis) en dan langs de eerste woning, de boerderij van Haesen. Dan volgt Pröppers enz. enz.

Dao kump eine baas, zag d'r Haas. *(Haesen)*
Dao lup 'r, zag d'r Prupper. *(Pröppers)*
't Is eine sjwarte, zag vrouw Marte. *(Martens)*
Dao zuuste 'm daanse, zag vrouw Fraanse. *(Franssen)*
Hae lup op veer raedsjes, zag d'r Sjpaetsjes. *(Speetjens)*
Nee, op klumpkes, zag d'r Lumpkes. *(Limpens)*
Ich geluif op paole, zag d'r Kaole. *(Kaelen)*
Nee, op rölkes, zag vrouw Sjölkes*. *(Schulkens)*
E kump van Micheroux*, zag vrouw Biesjeroux *(Bisscheroux)*
E kaom auch al heem lants,
zag d'r Pieëter Nederlants. *(Nederlands)*
Woeë geet d'r heen, vreug Kasper Leen. *(Janssen)*
Mae, nao Aoke, zag d'r Gielis Braoke. *(Braaken)*
Veur einen hings, zag d'r Schings. *(Schijns)*
En veur ein sjees, zag Colla's Lees. *(Roebroeks)*
Hae sjmiet de bein oeterein, zag d'r Dobbelsjtein. *(Dobbelsteijn)*
't Is eine Fraanse*, zag Sjenske Fraanse. *(Franssen)*
Dao biet 'm 'n vloeë, zag Linske de Boeë. *(Dubois)*
E zit zich in 't weersj*, zag Pieter van Weersj. *(van Weèrs)*
Laot 'm mar kuime*, zag d'r Huine. *(Huynen)*
Hae haet 't op de boorsj, zag d'r Sjoorsj. *(George)*
Howt 'm aan de kaal, zag d'r Watervaal. *(Waterval)*

Zouw v'r 'm sjteine*, zag d'r Kleine. *(Kleijnen)*
Loop 'm nao, zag Bet Levao. *(Levon)*
Ich sjnap 'm mit de han
zag Wiesjereukes Marjan. *(Marjan Bisscheroux)*
't Is mich allelein*, zag Pieter Dobbelsjtein. *(Dobbelsteijn)*
Ich laot 'm lans, zag d'r Mans. *(Mans)*
Das mich nog te sjtom, zag d'r Blom. *(Blom)*
Veer zullen 'm wal veende,
zag Henneske van d'r Leende. *(van der Linden)*
E ziet biej os in 't sjeurke,
zag Kobus Sjeursjke. *(George)*
't Is eine gewiekste, zag Nellewiekske. *(Helwig)*
't Is eine sjerpe, zag d'r Sjerpe. *(Scharps)*
Hae deit alles sjuus, zag Marieke Depuus. *(Depuits)*
't Is eine knao*, zag d'r Bao. *(politieagent)*
't Is eine reus, zag d'r Weus. *(Weusten)*
Nee, 't is mar eine hitterdefit*, zag d'r sjmid.
E haet de ruij, zag Anteuntjes Truij. *(Nederlands)*
't Is auch nog eine sjeele, zag d'r Geele. *(Geelen)*
Jao, hae keeëk get nao ein ziej,
zag Höfkes* Miej. *(Maria Thijssens)*
Ich geluif, 't is e maedsje,
zagte die van d'r Sjpaetsjes. *(Speetjens)*
Dat is mar kaal, zag d'r Waal. *(Gillissen, Waal van afkomst)*
Wat e beheij*, zag d'r Verreij. *(Verheij)*
Och God, d'r erme hows*,
waor e mar heim, zag d'r Olzheim. *(Olzheim)*
Das nieks, zag Lumperke oet de Pin. *(Limpens)*
Dae lup biej os de kalder in.

In het Naamrijm van 't Rooth komen ongeveer 40 familienamen voor, een getal dat groter is dan 't aantal families, die het gehucht toendertijd telde. Er zijn in de loop der jaren ettelijke namen van het naburige gehucht Klein - Welsden bijgekomen en een enkele naam van Bemelen. Dit is gemakkelijk te begrijpen daar de kinderen van 't Rooth de verre schoolweg moesten maken over Klein - Welsden naar Margraten. En de kerkweg voor alle bewoners was even lang. Tegenwoordig gaan de kinderen in Cadier en Keer naar school en sinds de laatste oorlog behoort 't Rooth bij de parochie Cadier en Keer. Er is wat de inhoud van dit naamrijm betreft overeenkomst met het naamrijm van Gulpen. Ofschoon de ‘Baas’ van 't Rooth iets meer wordt uitgetekend dan de ‘Dieke Heer’ van Gulpen blijft hij toch een vage en geheimzinnig figuur.

Het geheel wordt, evenals het naamrijm van Gulpen, weer aan elkaar gerijmeld met de eenvoudige, volkse herhaling: zag d'r, zag d'r, enz.

Toch is 't verhaal niet onaardig gevonden. 't Zou niemand meevallen om met de gegeven familienamen een lopend verhaal te construeren. Er moeten in deze kleine gesloten gemeenschap echte dorpspoëten geleefd hebben.

Er komen in 't naamrijm van 't Rooth, in vergelijking met 't naamrijm van Gulpen, geen namen van geestelijken en onderwijzers voor om de eenvoudige reden dat 't Rooth geen kerkdorp is. Wel worden hier veel meer vrouwen genoemd en met de typische Zuidlimburgse aanduiding. Ook de vroedvrouw, vrouw Schulkens, wordt niet vergeten.

Terwille van het rijm wordt sjmeed tot sjmid en onder invloed van 't Maastrichts is sjaele tot sjeele geworden, en kan dan rijmen op Geelen. Voor verdere opmerkingen wat vorm en inhoud van de naamrijmen betreft, verwijs ik naar de twee voorgaande artikelen.

Binnen afzienbare tijd komt 't idyllische gehuchtje 't Rooth aan de ene kant, de zijde van 't Gastes (Gasthuis), te liggen aan de autosnelweg* door Limburg. Aan de andere kant, Klein - Welsden en Cadier en Keer, is de slokkerige Nekami bezig het geaccentueerde landschap te ondergraven. Hierdoor komt 't Rooth op een eiland te liggen en boze tongen beweren dat dit schilderachtige plekje van Zuid - Limburg op den duur gedoemd is te verdwijnen.

In ieder geval: 't Naamrijm van 't Rooth is gered.

1959

Woordenlijst

aabroest; aabroese: hard rennen
aafcombiene: met motormaaier (combiner) maaien
aafgemaolt, aafmaole: tekenen, portretteren, fotograferen
aafgesjnaeje, langs d'r duujvel aafgesjnaeje: een stuk duivel zijn, iets duivels hebben
aafgetrokke; aaftrekke: fotograferen
aafhowwe: sterven
aaflaote, de hoonder aaflaote: de kippen naar beneden laten komen via het 'hoonderludderke'
aaflègke, d'r fiene willen aaflègke: de fijne meneer willen spelen
aafpakke: toetasten
aafpiezele: pak slaag geven
aafsjödde; langs zich aafgesjöd: van zich afschudden
aafsjwaame: pak slaag geven
aaftraeje: aftreden, afpalen, afmeten
aagaons: voorlopig
aagesjud; oewe ze d'r pot höbbe aangesjud: waar ze de pispot bij geleegd hebben, die (te) veel mest hebben gehad
aaj; Kerkraads: ei
aakiele, zich: zich te buiten gaan
aansjpender: jong paard, waaraan het trekken moet worden bijgebracht. Ook: pas beginnende jonge boer
aensjele: twisten
aert; drieje um 'n aert: om een erwt draaien, vlot zijn
aerte: erwten
aestere: eksters
akkere: diep ploegen
Alfonsus; Italiaan: stichter van de orde der Redemptoristen
alieëwig: ontzettend
allegenzieje: alle richtingen, alle windstreken
allelein: om 't even
alleneij: allemaal
allewiel: tegenwoordig
almementes: elk ogenblik
alteraasje: emotie
alweeëkes: iedere week
ääöf - vla: vlaai van gedroogde en daarna tot moes gekookte vruchten
aombrooëd: avondeten
ääöster; aos: aas, galgenaas
aoswage; Heerlens: oogstwagen
aovent: avond worden
appelkouwe: abrikozen
appraensje: aanstalten, fr. apprendre
á reegel: flink, duchtig

autoweg: het tracee van de inmiddels gereedgekomen autoweg Maastricht - Heerlen loopt noordelijker dan oorspronkelijk gepland was
awwe. oud zweet
awwer: 1. leeftijd 2. ouderdom
baak: beek
Baerebusj: buurt onder Kerkrade - Chèvremont
bag: bed, los stro
bagke: biggen
bagkele: biggen werpen
baj: weidepaal
bajpaol: weidepaal
bak; bie de bak zieën: bij de pinken zijn
bak: 1. big 2. kop of trog om te drinken
bammel: dikkerd, schommel
bareer: geluidsbarrière
bataj: strijd, meningsverschil
batse: billen
batsesjläönder: slipjas
batteraaf: schurk, schavuit
Bauerkoel: buurtschap in Termaar - Margraten
bedoore: beklagen
*begaaje, zich:*zich tegoed doen
begank: loopterrein van haan met kippen; loopterrein van koeien
bejieng; Simpelvelds: begijn, non
begienetraejer: een man met weinig mannelijkheid, iemand die graag met nonnen verkeert
beheij: gedoe, luidruchtigheid om de aandacht te trekken
beijersjhoot: zware balk in de schuur om hooi en stro op te tasten
bejieëmere: klaagzangen over iemand aanheffen
bekkelsjere; Vaalser: wangetjes
bekske: biggetje
bemmele: beieren, luiden
bendige: bedwingen
Bergenhoeze: buurt van Noorbeek
besjteld; weurt d'r haan besjteld: heeft men geen haan meer nodig, men kan kuikens uit de broedmachine bestellen

bessemries: rijshout om bezems te maken
beuëke; ze beuëke op kepot: ze stoten adem uit (hier: ze laten winden) tot ze erbij neervallen
bezeij: besef
beuëkt; beuëke: bulderen, huilen
beursjtelle, zich: vechten
biejs: noordenwind
biejze: als dol rennen van door horzels geplaagd rundvee (Dorren)
Bielke: Sibilla
billeke: ondiep ploegen
bindgaerde: oude heggen met gaerde (twijgen) aan beide kanten bevlochten
Blankeberg: boerderij en klooster onder Cadier en Keer
bläözer: aanjager, aanblazer
blaw; blaw keu: koeien wier melk met water verdund wordt, zodat de melk blauw ziet
bletsje: blaffen
bleum: bont
blieve; dao is nooëts get i ge veld blieëve: er is nooit iets in het veld gebleven: alles komt uiteindelijk tevoorschijn
Blucher; draan wie Blucher: er op los (als Blücher)
boekrazele: krampen krijgen, huiveren
boerekoeëlef: koolhof, tuin
boesjeere: reageren, geven om
Bokkehöfke; Taarbrook: scheldnaam voor inwoners van Schimmert. Bökkehöfke, naam van hoeve in Schimmert
bökkem; bokking: veur ééne bökkem zet ich de pan neet op: 't loont de moeite niet om daaraan te beginnen
bom: wagenbomen
boomsjölle: boomschors
boonder; oppervlaktemaat: bunder
Boorsjtekoele: land tussen Groot Welsden en 't Rooth
boote: 1. boete, 2. novene
Bösj: buurt van Groot Welsden
bot: botte, stompe schoenen
braer: planken
braoketied: late voorjaar, tijd als alles gezaaid is
bredsig: brooddronken, wild
bren; ‘Keersjmis op gen len, Paosje a gen bren’: met Kerstmis op 't land, met Pasen bij de kachel
bretsigheed: brooddronkenheid
broedsmantoer: trouwcostuum
Brommele: buurtschap te Wijnandsrade
bronke: zich feestelijk opmaken
brooëd: rogge- of tarwebrood
brooëdsjaap; plank of schap waar brood op ligt: verzorger
bruuje: werpen
buijm; ‘dat sjleet neet in haol buijm’: dat raakt een oud mens niet meer

Bulkum: buurtschap in Simpelveld
bulles: kop, knikker
Bullushoeëf: hoeve te Bemelen
Burger: burgemeester
buujele: bloem en zemelen van de gemalen tarwe scheiden
buut: wastobbe, kuip
Cartils: hoeve te Wijlre
courage: moed
daageurder: dagloner
dabbe: schrapen, moeite doen
daeme: 1. melken 2. tepels
daemkes: tepeltjes
damper: dorsmachine, gedreven met stoom
dampetig: mistig, nevelig
deens: militaire dienst
deeër: gij
dermkes; 't in de klein dermkes höbbe: verliefd zijn
deuër: stier
dikken: bevruchten
din: dorsvloer, de deel van de schuur
Dobbelsjtein: hoeve te Margraten
deuën; doeën: doorn, dorens
dom; e dom peeërd rieje: 'n steek laten vallen
domes(j)tieke: personeel
Doom; Maelbuul: bijnaam voor inwoners van Welten. De Doom: naam van hoeve in Welten
döppe: ogen
dörpsdeur: dorpsstier
drapees: vaandels, drapeaux
Dreesj: buurt van Groot Welsden
drekmiëng: vuilnishoop
drubbelke; troetelwoord: kleintje
dul: dwaas, gek
dunne: lendenen
durchloof; Vaalser: diarree
duuvelsvleisj: champignons
Eejelser: Eijgelshoven
eerappelhuugere; instrument om aardappels te 'hogen': lang mens
eesjpennig: eenspannig, ongetrouwd
éf; oet de éf: zeer goed
einletsig; hier: dun

ëkstemeere: achten, op z'n waarde schatten
elftrappejezich; Kerkraads: gezicht van elf trappen
élter: altaar, boezem
énde; Heerlerheids: eenden
Erk: buurt in Margraten
Esser: bekend dorpstype in Margraten, schoenmaker rond de eeuwwisseling
euëverdin: bergplaats voor stro op balken hoog boven de deel van de schuur
eussjêre; Vaalser: oogjes
euverhawwe: runderen die pas op tweejarige leeftijd gestierd worden
euversjte: opperste, eerste, bovenste
fael: fout
fagke: takkebossen, fr. fagot
fakteur: postbode
farsj: farce, grap
fautewiel: volksetymol voor fauteuil
felixbrooëd: brood van bakker Felix
fiemel: gebrek
fienemetentsjes: lieve woordjes zeggen, zoete broodjes bakken
fiezelbrieëme: prutsen
fiezematentsjes bakke: zoete broodjes bakken
fikse: foefjes, handigheidjes
fil: fel
fingelien: viool
fisternölle: prutsen
flabbedieke: grote flap, grote gek
flaër: stuk
floes: kwast
flök: bijdehand
flotte - maak - *vurwarts:* diarree
fluuske: tierelantijn, pluisje
foeënes: speelse gek
foetsje; d'r tusje foetsje: stiekem ergens in stoppen, handelen, knutselen
fök: 1. fox terrier, 2. loopse hond
fraanse: benig, met Franse beenstand
friemele - vla: kruimeltjes vlaai
gaans: geheel, totaal, volmaakt, perfekt
gaanse, um: in 't geheel, over 't geheel genomen
gaar: tuinpoortje
gaert; lange stok; de gaert aofgooën: doodgaan
galleriej; galerij, hier: toneel
gallingskeend: galgebrok
Gaozewei; Oesjelke (Ursula) van de Ganzenweide, buurtschap te Heerlerheide. Oesjelke spreekt 't dialect van haar woonplaats
gazet: krant
gebandigt; ik krijg de klommel niet gebandigt: ik kan het ding niet de baas
gebäörd; sjääre en bääre: bewerkingen bij het maken van karreraderen
gebermd; good gebermd: opgetast, gebouwd

gebieze; bieze: stormen in volle vaart lopen
gebikde: bepaalde hoeveelheid tarwe- of korenmeel om oven brood te bakken
geblutsjt: ingedeukt
Gebusjelke: gehucht onder Beek
gechtentaere: jachtend, hijgend
gedabt; dabbe: schrapen, moeite doen
gedeupt: gedoopt, met watervermengd
gedingest; taboe voor: ter wereld gebracht
Geelender: Gerendal
geeslich: geestelijke, priester
geet: geit
gefiefde: gehaaide
gegruffeld; gruffele: enten
gehaamt; haame: halsjuk op hals van paarden leggen
geijs: ganzen
gehikt; hikken: barsten
gehoejerd; hoejere: koesteren
gehuufd; huuve: slaan
geköpt; köppe, onthoofden
gelaaje; sjwoer gelaaje zieë: veel op't hart hebben
geleijer: karresporen
geliek: straks
gelpsj: vers, nieuw, fris, jong
Gemos: gehucht van Banholt
gepiezelde millek: door centrifuge ontroomde melk
gepitsjt; de vot toew pitsje: doodgaan
geplatst; platse: uit elkaar springen, barsten
geruuzeld; ruuzele: in de rui zijn
gesjlipt; sjleeëpe: de oneffenheden (bijv. molshopen of koevladen ‘flatten’) in het weiland wegwerken
gesjnaeje; sjnieë: casteren
geudere; meestal geujer: goederen
gewande: velden
geweere: begaan
gewonne; winnen: dekken door stier
Gieleske: Aegidius
gilse: onvruchtbaar, ned. gelt. gecastreerde zeug, fig. lang meisje
Gitsberech: hoeve onder Heerlen

glaaze ow; glasoog: zeer lichtgrijze iris, een schoonheidsgebrek bij paarden
gleujetige: 1. gloeiend. 2. eigenaardig en grappig
goetsj: straal
good; 't good: de hele binnenplaats van hoeve met ‘mistum’
Good Renette: goudreinetten
gössjelt; gössjele: fluisterend kletsen
graaf: koorsj, korst
graane: graten
graasje: gratie, genade
graen; grieëne: huilen
gratsjele: ploeteren
graave: talluds, greppels
greij: stap, schrede
greijt; greijen: schrijden
grel: woede
grellig: ontzettend, vreselijk
greunt: knollen
greuzelke; troetelwoord: kleinigheidje
grieëne: huilen
grielacht; grielache: grijnzen, grijnslachen
griemele: verstolen lachen
grows: graszode
grub: greppel
gruuëtsj: trots, statig, ijdel
gruul: pot, bak
gut: goot, geut, greppel
haam: draagjuk
haame: halsjuk, trekjuk op hals van paarden leggen
haar: haar, links
haare: scherp, kloppen
haeve, zich: zich optillen, overeind gaan staan
haeversj: bijnaam voor inwoners van Noorbeek, die de St. Brigida - den optillen (opheffen) en die graag 't bierglas heffen
halfin: pachter van grote hoeve
halfindersje: pachtersvrouw van grote hoeve
hanepinneke; penis van haan: heel klein
hank; Heerlens hand: dat biet inne ging hank aaf: dat doet geen kwaad
hanteere: de baas zijn, een bedrijf hebben
hääf; hooëf: boerderij
hääve: op grote hoeve wonen en werken
haovese: meesteres
harkierig: halsstarrig, vasthoudend
hasbajjer: ruwe, grofkluitige kerel
hawte op: gesteld zijn op
heeëne: hersenen
heeëve: heffen, verheffen
heel: genezen

heele; hawte op: gesteld zijn op
heete: heten, hoeren
hegkeavvekaot; Simpelvelds: heggen-advocaat, advocaat van niks, kletsmajoor
heijs: halzen
heksel: gehakt stro
helle: z'n best doen: doen: handelen
hémfelke: handje vol
hennige: flink
hergodswaer: zeer slecht weer
hérvele: handen vol
heudsje; driejtuuten heudsje: hoedje met drie spits - toelopende uiteinden, driesteek
heuën: häör; horens; los zeel um de heuën: loslopende vrouw
hieëze: hakken
hier; mer mit eene hier: H. Mis met slechts één priester
Hiering: Heringshof onder de gemeente Schinveld
hinger; Kerkraads: achter(en)
hings: 'Oze voes hings': sonnet over de hengst, type 'vos' (met bruine gele haren), genaamd Albion; werd verzekerd bij Sjef van Laar verzekeringsagent te Margraten; behaalde diverse prijzen op fokdagen van het Belgische trekpaard in Valkenburg. Als een merrie gedekt moest worden, werd als dekplaats soms gekozen Kraobusjke (bij Bruisterbosch) of de Bemelerberg.
hings: (vervolg); mit knien nao d'r hings gooën: iemand flink op de koffie laten komen, een onmogelijke opdracht geven, inz. uitdr. bij het kaarten
hinnes: kippenhok
hitterdefit: niet geweldig, een ponnie
hääl; haol: hol, holen
hoddelskrieëmer: voddenhandelaar, prutser
hoddelsjong: jongste knechtje, manusje van alles
hoejere: koesteren, verwarmen
hoenske: loknaam voor veulentje
hoeszeiënge: huiszegen, vrome spreuk

hoezeere; wonen, huizen
Höjfkes Miej: 't Hofke, hoeve in Klein - Welsden
höltsje: dae löpt mit 't löltsje: is niet goed wijs, is van Lotje getikt
hommel: onweer
hommelvötsje; klein; Dat zunt mer
hommelvötsjes: kleine slechte aren van graangewassen
hommelt; hommele: onweren
hon; Simpelvelds: kip, hoen
hondesj; Heerlens: kippenhok
hondsuujer: hondenuier
höngere: hongerig maken
Honthem: buurtschap vlak bij Margraten
hooël: hol, leeg
hoon; vang dich 'n hoon: loop naar de pomp
hoonderkustelier: hoenderkathechismus
hoonderrik: kippestok
hoppesjtekke: hopstaken
horizon; volksetymol, voor hoogtezon: licht van boven
höskes: kousjes
hot: links
howblokke: houten blokken om hout op te splijten
howieël; heuteke va vääre howieël en van achter sjlaatepatieël: hoed, leek van voren op houweel, van achter op sla - kom
howmow: rukwind
hows: hals
huije: vandaag
huijerkieës; Simpelvelds: hoofdkaas
huitvleisj: hoofdkaas
hupt; oewe haas hupt: waar vele hazen huppelen, waar 't goed is
hut: hot, rechts
huugsele: opzetstukken
huuf; sjtuk in de huuf: stuk in de kraag
huuj: halt
huujf: huujve: knikker(s)
huujtegendaags: tegenwoordig
huujt'gestaag: op de dag van vandaag
huusje; Simpelvelds: W.C.
huuske: toilet
ieëder: vroeger, eerder
in; d'r heer in: erin
in; d'r heer in sjtoeëte: erin duwen
huij invaare: hooi binnenhalen
ivval; ivvél: inval, invallen
jaagt; deer jaagt de hon door d'r drek: iedereen opjagen, te haastig zijn
Jaasmulle: naam van boerderij te Vaals
jatser: iemand die altijd op stap is
jebonge; Simpelvelds: um de middel jebonge: de ceintuur van Limburgse toog

jechte; jechtentaere: hijgend
jees; Simpelvelds: geit
jevelles; Vaalser en Kerkraads: alsjeblieft
jevreks; Vaalser: leuk, origineel, grappig
joechele: hinniken, juichen
jonke: janken
ju: vooruit
Jummich: lieve hemel!
jungelt; jungele: jongen krijgen; fig. kermen van pijn
juudde: ongelovigen
kaaf: kaf
kaafmaandel: kafmand, zeer grote korf
kádsjelke: splintertje
kaere; vegen: de sjtraot kaere: alles netjes opknappen; z'n straatje vegen: alles voor iemand doen ook: met lange kleren (deftig) de straat vegen
kamasj; Margratens en Simpelvelds: beenkap van leer
kammezaol: vest
kammezäölke; vest, fig.: fijne meneer
kanjel: dakgoot
käölder: mijnwerker
Kaoletruut: handelaarster in kolen, die zij in een tieng (mnl. tine, lijn) rond bracht
kaolgetuug: hoge zwarte hoed
kaolepeuëtser: mijnwerker
käörd; laot kaord aaf: toemaar! ga je gang
käörs; kääre: aaien
Kapittelshooëf: hoeve te Ingber - Gulpen
kapot; op kapot: bijna dood
kappes: (witte) kool
karessant: vrijer
karree; in eene karree: meteen
kartaale; in kartaale: aan diggelen
kattekieëzekroed: kaasjeskruid
kauve: kalven, een kalf krijgen
Kawf; i ge Kawf: boerderij bij Klimmen
keeëke: schreeuwen, gillen, roepen
keeëpere; dakbalken, zolderribben; de keeëpere bloet höbbe: de ribben kunne tellen; de keeëpere al op höbbe: reeds goed ontwikkeld zijn
keeëperneeëgel; keeëpernagel: spijker in zolderrib of dakbalk

keeëtel; d'r keeëtel gesjoord kriege: de mantel uitgeveegd krijgen
keeëter: kaarter, kaartspeler
keel: kiel, jas
keendermaag: kindermeid
keendskörref: de korf, waarin de kinderkleertjes bewaard worden
keiërsjboom: kerstboom
keifke: kalfje; of ze e keifke verloare hawwe: ze waren perpleks, verbijsterd
kempkes: kleine kammen
kermisnoon; zie: noon
ketsje; katje; kalveren zijn soms maar ‘ketsjes’; d.w.z. kreupel en zwak
Keuningswinkel: buurt in Margraten
kielt, zich; zich aankiele: te veel eten
kiesje: ophitsen
kiets(j): top van een boom
kiettele; de neerkes kiettele: volop te eten geven
kinkersj: tarwekooplui, vervoerden 8 tot 10 vaat - 1 vaat is 20 kilo - tarwe naar België in twee zakken, die kruiselings op de rug van de paarden werden gelegd; reisden in groepen en dreven de paarden voor zich uit; smokkelden ook veel (thans op vele plaatsen nog kinkersjweeëg)
kirkesjleutele: kerksleutels, sleutelbloemen
kitsj: kin, strot
klaene: bouwen, voegen, hard lopen
klamotte: geld
klauw: steen
klawwe: stelen
kliejezaod; d'r kliejezaod wurt verkoch: 't doopceel wordt gelicht, de zonden worden bekend
klodderbäömke: klodderbroekje
kloeëterieje: flauwe kul, ondeugende streken
klook: deftig, verzorgd, kloek
klungersjte - kläöversjte: onderste boven
Kluppelehöfke: boerderij in Houthem
kluute: as en sintels
kluutedrek; aarde van as en sintels; mooders kluutedrek: bij moeder thuis
knao: stevige knaap
knääöke; knääöke soeker: suikerklontje
knebbele, zich: ruzie maken
knepke; Belsj knepke: Belgische munt met gaatje in 't midden, fig. achterwerk
kneuf; Simpelvelds: knopen
kniep: zakmes
knoedeleer; Simpelvelds: knoeipot
knoep: bochel
knoeppe: verkoop van vee volgens geschat gewicht
knoes: stevige
knooëkesjpieëler: geraamte
knootere: brommen
knospele: geklonterde kippendrek

knuudelke; knuudelke mit soeker: lapje met suikerwater om te zuigen
koeëlefshaag: koolhofhaag, omheining van moestuin
koekedaake: kakelen
koel: kuil, vijvertje, mijn
koetebremser: snor, letterl. snot remmen
koetenaas: snotneus
koetjong; Vaalser: kwajongen, snotneus
koetpriej: snotneus
koewejonge: 1. kwajongens 2. kaartspel
kolaer: woede
kolblom: klaproos
kölle: beetnemen, bedriegen
komfelefoeze: vrijen, knuffelen, woelen
komme; es ze komme, da komme ze neet: als ze (de kraaien) komen, dan komen ze (de aren) niet uit
köntsje: kussentje op de heupen
kooflatte: koevladen
kooketting; dao wurt mit de kooketting gerammeld: alles wordt openbaar gemaakt
Koomaad: koeienmeid
kootsjelebol: kopje over
köpsj: koppig
kopsjwaard; letterlijk: zwoerd van de kop; hier: hoofd, kop
korasj: moed, courage
kraetsj; kraetsjpaere: zoete peertjes met grove schil
kragke: aftands beest (bijv. paard of koe)
kramp: kram, sluitstuk
kräötsj: Heerlens: kikker
kravat: stropdas
kreeg: oorlog
kreem; zeug: de kreem zooëke: z'n voedsel bij de zeug moeizaam opzuigen, bedreiging voor kleine kinderen
kreemesjtal: stal voor de zeugen
krek: precies
krem: zie kramp
krets: schurft

kreujer: kruier, lastige klant
krieemersjkörref: ransel, marskramerskorf
Kristesdaag: Christusdag, Kerstmis
kristeliere: de levieten lezen, de waarheid zeggen, op z'n fouten wijzen
kroddel: pad; hae leet nog gein kroddel op z'n hart barsjte: hij deed geen vlieg kwaad
kroeëne: kronen
kroeësjele - hek: heg van kruisbessen
kroekesjtöpke: kurkje voor een kruik fig. klein persoon
krollemol: appelbol
krömpier; Slenakens: aardappel
kroot: biet
krop: paardeziekte (aan de hals)
kröppel: kreupele
krungele: krommingen
krungele, zich; kronkelen; ‘da woort zich gekrungelt van d'r lach’: ze lachten zich buikpijn
kruun; de kruun laote sjaere: door de kruinschering (bij lagere wijding verricht) ging men tot de geestelijke stand behoren
kruus; God de Vader kruus: kruis met in 't midden van de kruisbalk een afbeelding van God de Vader
Kruusberg: hoeve te Bunde
kuijke: kooitje
kuuël; kool: in de kuuël vinde: geboren worden
kuujme: zuchten, steunen
kuum: klager, iemand die altijd zucht en steunt
kuumenes: zie kuum
kuute: biggen
Kwakhaag: buurt van Noorbeek
kwetsjbuul: trekharmonika, accordeon
kwint: vioolsnaar; de kwint sjpringt mich: mijn geduld is op
laame: lammeren krijgen
labeure: werken
laeg; laeg vieje: onvruchtbaat vee
lapsjoer: flapoor
Lammerdel: buurtschap tussen Margraten en IJzeren
lamp; sjud uch eine op de lamp: neem er eentje
Leechteberg: naam van hoeve te St. Pieter - Maastricht
leeg: laag
Leen; Jaspers Leen: in hoeden en petten (Gulpen)
leep op; oplope: opgeblazen worden
legke: leggen; ‘Lek 'ns 'n pan oet’: neem eens 'n dakpan weg om te luchten
leij: leed, verdriet
leije: leiden, begeleiden, tot gids zijn
lek; zie: legke
lelke: tong
len; meerv. v.: laand

Lerang: Laurentius
leupsj: bronstig
leute; schillen; vraoluuj die fleute zunt leute: fluitende vrouwen zijn lichtzinnig
lieje: lijden, toelaten, kunnen verdragen, houden van
lies: zacht
Lirp: naam van boerderij te Weiten - Heerlen. Vrienes (Severines) spreekt 't dialect van Heerlen
loch: 1. licht, onbezonnen, lichtvaardig 2. lucht
loeër: schaduw
loeës: slim, wijs, loos
loerdaag: dagen, waarop men acht moet geven op het weer
loetsj: speen
loewe: luiden
los: lust, vreugde
Lovemich: boerderijnaam te Huls - Simpelveld. Wiekes (Lodewijk) woont binnen de Benrather Linie en verandert dus p, t, k in f, s, ch. De anlantende g spreekt hij als j.
luch: stallantaarn
luchte: bijlichten
luchte, zich: omhoog gaan, zich verheffen
ludderkes - vla: vlaai met laddertjes van deeg, meestal linzetaart
maale: malen, kauwen
maandel; mand, dikkerd
maat: pastoorsmeid (lett. maagd)
maat; Heerlens: markt; mit ow wiever nao genne maat gao: pronken met oude vrouwen, waardeloos spul verkopen
madam: Halfindersje
madelain; wie 'n madelain: als (Maria) Magdalena
maenteke: momentje
maenteneere: laten gelden, zich rechtvaardigen, (zich) handhaven
maentje: momentje, ogenblik
maere: merrie's
maertkörref: marktkorf
magnesium: volksetymol, voor gymnasium

mamon: geldkist
mantoer: pak, costuum
mao: modder
matsjel: dikzak
mansjie: kost, eten (vgl. fr. manger)
maoje: modder
Marietsebielsje: Maria Sibilla van de Jaasmulle te Vaals
mawskoo: niet drachtige koe
mem; 1. boerst 2. moederdier; die liekt aan de iersjte mem: die heeft de beste plaats uitgezocht, de sterkste big ligt vooraan links aan de iersjte mem
memke: tepeltje
memmesjtieperke: keurslijf
memzaliger: moeder zaliger
menaasjeklep: mond, bek (vergel. menage: voeding
Mergeldel: buurt van Groot Welsden
meruule: morille, eetbare paddestoel
met: geit
meuëlebaand; molenband: sjellekrans die speciaal gebruikt werd, als het paard naar de molen ging
meut: melkkan
Micheroux: dorpje in de Belgische Ardennen
mieëres; väöor de mieëres: overigens, voor 't overige
miekemieksjke: mechaniekje, raderwerkje
Mienekes: Dominicus
miertsveuële: veulen, geboren in de maand maart
Miesj: Bartholomeus
miet: hooimijt, bietenmijt
miete: mijt van stro of bieten maken
milksteute: melkkannen
modergäötske: Lieve Vrouwtje
moel: kus, bek, mond
moet, in d'r: in de rui
moezelarretterke; troetelwoord: lief kletskousje
moffele: bunkeren, flink eten
Mong: Edmondus
mooënekaas: accordeons, ook: mondharmonica's
moor: 1. moeder, 2. moederhaas, 3. moederdier, 4. zwart paard
moos: groente, kool
mootheuvel: mol
mörreg: murw, overrijp
mul: losse, rulle aarde
mulde; mulle: deed het stof opwaaien
Mussjeput: buurt tussen Groot- en Klein Welsden
muuële - bénde: beemden
muuëre: vuil zijn
naaf: naaf van wagenrad
naat; Kerkraads: goede nacht

Nades: Bernardus
naobruuje: nagooien
naodenoon: nademiddag
naodste: naaste
naovenant: navenant, alles navenant
neeëre: voorportaal, gang, keelgat
Neerus: Reinerus
neij: gierig, karig
Neske: Agnes
neuchter; d'r neuchter breeëke: ontbijten, lett. zich ontnuchteren
niejersj: naaister
nienevieje: troetelvee, zoals katten, honden, kanaries enz. verg. nienakindje
nienezoekerke; Heerlerheids: troetelnaampje, ongeveer: kleine sabbelaar ster (verg. nienevieje)
Nieske: Dionisius
nietekrieëmer; vlooienkramer, koopman in vlooien
nietesjokkele; vlooienschommels: vlechten niete: vlooien
nirgele: herkauwen
noekele: duimpje zuigen
nögker: monter, levendig
nondetjaw; verbasterde vloek: nondetjuu
nonnevot: oliebol
noon: 1. middag, 2. middagmaal
noonesklok: middagklok
Noorwegen; dao is get in Noorwegen: er is een geboorte op komst
nuijmoedisje; Heerlerheids: modern, nieuwerwets
nuuje: uitnodigen, nodigen
nuukske, neuteke; van nuuke, neuke, noeke: drinken, laten drinken
oetgeluch: met de kaars aan iemands sterfbed staan
oethawt: voorjaar
oetmulle: uithollen in rulle aarde
oneeëven: slecht, onaardig
ongesievers: ongedierte
oesjèzooëje; Simpelvelds; oesjezooëje peedskuttel: afgesabbelde paardekeutel
ooëve; 't broeëd is gaar in der ooëve: de geboorte kan elk ogenblik plaats hebben
ooëveséssje: as uit de oven
ooëvesmoel: muil van oven, opening van oven

oor: horloge, uurwerk
opgeloope: te veel wind geschept
opgepast; oppasse: oppassend zijn
opzoepen; van jonge dieren: door drinken krachtig laten worden
ordenaer: gewoonlijk
os; noe leet d'r os de milk komme: nu gaat 't ongelofelijke gebeuren
ow: oog
owswagel: oogstwagen
owswages: oogstwagens
paap: priester
paat: meter
paersjnaef: neef van vaderskant
pajie: land, omtrek
panshond: buikhond
paome: gewijde palm
päörtsje: poortje, fig.: blouse
pareere: gehoorzamen
parleije: babbelen, praten
parlwaar: parloir, wachtkamer
patieële: zie: petieële
patsje; patsj: pet
peek: staart
peele: met de werptol (de peel, waarin een stalen pen zat) proberen te raken
peersjkoop: koop van een paard
pensekniepeerke: korset
permetiekel: slinger van uurwerk
perseere: haast hebben
petieële: schalen, kommen
pettekon: oude munt
Peul: buurt van Noorbeek
pielaerebieter: pilarenbijter, overdreven vroom
pieleke: vogeltje, eig. eendje
Piemerd: helling tussen Hoogcruts en Slenaken, Pottesooike: soort peer
piep; de piep oet: geen adem meer hebben
pierlinge - lendsje: pieringenlandje, in de aarde
Piesjewiete: Jezuieten
pietebaer; scheldwoord: zeikerd
pietsje; de vot toe pietsje: dood gaan
Pishegke: veld tussen Gr. Welsden en Sibbe
pitsblaar; pitsjblaor: pijnlijke blaar
pitsj: penarie, moeilijkheden
pitsje; Simpelvelds: knijpen
platekop: kaal hoofd
poekel: bochel, rug
poekelt; zich poekele: hoge rug maken
Poelepetaat; poule pintade: parelhoen
poep: wind

poetebäömke; troetelwoord: opdondertje
poetse: borstelen en roskammen
pooëpelaere: Turks leer, gestreepte wollen stof
praam: knevel, neusknijper om paarden en stieren in bedwang te houden
praekhiere: Predikheer, Dominicaan met zwart - witte kleding; ook boterham van zwart- (rogge) en wit-brood
prat: slijk
priej: ondeugd
prieme: morgengebed, gedeelte van brevier
proetsje; letterl. schijten; aan 't proetsje hawte: genoeg voeren, zodat er ook outlasting is
proetsj - vla: appelmoesvlaai
publiciteitsjaore; volksetym. voor puberteitsjaren
put: drinkwater uit de put
putbaar: keulse pot met drinkwater van de put
puuëne: kussen
puus: bed
raar: schaars, zeldzaam
rabbedepke; troetelwoord: kindje, klein vrouwtje
radauw: lawaai
raekel: rekel
raozementetig: als razend, verschrikkelijk
ras: raspaard, warmbloed
rawwele: grommen, mopperen
reemelaot: rijm, vers
reend; mit 't reend nao d'r sjteer gooë: levensgevaarlijk werk verrichten
reensjteen: grenssteen
reensjtein; zie: reensjteen
reije: rondedans
helt; helle: doen, z'n gang gaan
remment, remént; lawaai
Renette; Roeë Renette: sterappels
respetuut; vgl. Maastrichts ‘retsjepoe’: janhagel, gewoon volk
reube: knollen
reubzaod: knollenzaad
riethamer: grote houten hamer
riet op; zich opriete: zich opwinden
roebelaer; troetelwoord: wildebras
roeëzekrans; d'r awwen daag bringt d'r roeëzekrans: op hun oude dag worden de mensen vroom - vergel. Maastr.: es hoore aait weure pisse ze wiewater
roene; ruinen: gesneden paarden

roewvros: rijm, rijp
Rooth, 't: gehucht onder Margraten
Rötsj; knooëkeknager: scheldnaam voor inwoners van Nieuwenhagen; Rötsj: buurtschap in Nieuwenhagen
Roukens: Dr. Winand Roukens(28 april 1896 - 20 september 1974), Limburgs volkskundige en dialectoloog
ruijme: romen, afromen
rulse: stoeien, rollen
runt; runne: lekken, vloeien
rupsjt; rupsje: oprispen
ruuzel: rui
Sanneke: Suzanna
setér: mestwater, gier
Setje: Elisabeth
Servaoskrup; St. Servaoskrup is oeëpe: er is iets lekkers te krijgen
sietsewinkel: santekraam, heiligen - winkel
sjaarsmoel: mond als een ploegschaar
sjaem: schaduw
sjangeleere; zich: elkaar toetakelen
sjaopshoond: herdershond
sjeegele, zich: zich scheiden
sjellekraans: bellenkrans van paardehaam
sjeuter: diarree
sjinkebuulke: oude vrouwenbroek met open kruis
sjoort; sjeere: oogsten
sjiebele: schudden, schuiven
sjievelbeintsje: schuifel - of overbeen, beenwoekering aan het pijpbeen, een schoonheidsgebrek
sjikke, zich: gedijen, gezond opgroeien
sjinaos; zie: aos
sjinkel: as
sjlaag: duiventil, vlieggat; op vraeme sjlaag vleege: verdachte betrekkingen onderhouden
sjlaagkar: kar die opgeslagen kan worden
Sjleuëtel; Gowwe Sjleuëtel: naam van bekende oude uitspanning in Wijk - Maastricht
sjlièpbus: bus voor de slijpsteen van de maaiers
sjlodder: snelle schudbeweging
sjloeë; slaan; 't biel in de poort sjloeë. ontijdig de dienst verlaten
sjloog; zie: sjloeë
sjloont; ravijn, laaggelegen moerassige grond, waterlossing /hgd. Schlund
sjlow: greppel
sjmaeëje: smeden
sjmeele: grashalmen, fig. lang meisje
sjmik: zweep
sjnae; sjnieë: snijden
sjnauts: snor

sjneurt; sjneure: snellen, vliegen
sjnieë: snijden, castreren
sjnitsele: gedroogd fruit
Sjobbevot; Gulpen: Sjobben was lam, drieënde mit de vot
sjoele: schuilen
Sjoermeuële; Ekkepiet, scheldnaam voor inwoners van Vaals, Sjoermeuële, naam van hoeve te Lemiers-Vaals
sjoester: schoenmaker
sjoetere: huiveren, rillen
sjooëtelsplak: vaatdoek
sjoew; lelijk, fel; sjoew aangooën: gemeen aanvallen
sjolk: schort
Sjölkes; vrouw Schulkens: vroedvrouw van 't Rooth
sjölverdeig: bladerdeeg
sjoof: doodsbed van gedorsen stro
sjoofstruuje: gedorsen stro
sjoor: regenbui
sjop: afdak
sjpanne: complete uitrusting meegeven
sjpeelig: speels, stierig
sjpieë; Kerkraads: laat
sjpieënbekske: speenvarkentje
sjplintermonium: geld
sjpits: 1. puntschoenen, 2. puntig
sjprung; enkelv. sjprunk: geplaveide paden langs de stallen en rondom ‘mistum’
sjrao: lelijk
sjraw; zie: sjrao
Sjrieversjheij: buurtschap in Heerlerheide, evenals Bok, Geet, Varebuuëkel, Gaozeweij
Sjroepes: stroopfabriek in Eijsden
sjroete: kalkoenen
sjroethaan: kalkoenhaan
Sjröp; Molmoes: bijnaam voor inwoners van Klimmen; Sjröp: naam van buurt in Klimmen
Staeg: buurt van Groot - Welsden
sjtalmaag - maeg: stalmeisje - meisjes
sjteer; stier: iezere sjteer: K.I. (kunstmatige inseminatie)
sjteet; zie: sjtoan
sjteine: stenigen
sjtetskes: staartjes
sjtief; doe waore v'r sjtief: toen hadden we er genoeg van
sjtiel; sjtielle: deurstijlen

Sjtiena: Christina
sjtiep: stut, steun
sjting; Heerlerheids: stenen
sjtaof: stoof
sjtein; blauwe sjtein: hardsteen
sjteltepiejaere: stelten
sjtoan: (stil)staan; vruchtbaar zijn
sjtoeëte; knabbe aafsjtoeëte: het zwaarste werk verrichten
sjtoeke: steunen, stutten; eig. hard slaan, zonder dat de vriendschap kapot gaat
sjtoeklieng: enkel leidsel (door op een bepaalde manier te rukken gaat het paard links of rechts)
sjtoets: staart
sjtoetskes: staartjes
sjtok: knoestige oude boomstam
sjtoppelklieje: stoppelklaver
sjtrang; streng; lang börge, mae sjtrang wörge: veel geduld hebben, maar streng straffen
Sjträötsje; Gebrand Sjträötsje: weg in Groot Welsden
sjtreupe: minder ondiep ploegen
sjtroeve, zich: overeind gaan staan
sjtruujesjpier: spier stro
sjtuk; zich op z'n stuk hawte: aan z'n waardigheid vasthouden, z'n eigenwaarde behouden
sjtuuksjkes: stootjes
sjtuuts; sjtoets: staart(en)
sjtuute: opscheppen
sjupke: glas of pot met een inhoud van 1/3 liter
sjurresjkar: kruiwagen
sjuume; de moel kawte, dat ze sjuumt: zwijgen dat je ervan schuimbekt
sjuuëteling: varken van ongeveer tien weken
sjwaadroeëne: pak slaag geven
sjweitser: koeienknecht
sjwelberke: zwaluwtje
sjwaegelduuëske: lucifersdoosje
sjwart: de zwarte haren van de jeugd en de grijze haren van de ouderdom
sjwerme; d'r biej geet sjwerme: de geboorte begint
soekerklot; soekerklöt: suikerklontje(s)
sonneur: klokkeluider
soodetjuus: gespuis, kerels
soort; veur in 't soort te komme: om een goed soort te fokken
St. Maerte: Margraten
sungele: zeurende pijn hebben, zinderen, trillen
Suup: Sibbe
swaerdes: door de week
taffele: sukkelen, klimmen, kuieren
tagke, zich: twisten, bekvechten

taste; ein hoon taste: sexen van een kuiken (ter bepaling van het geslacht) of van een hoen (ter bepaling van het nog te verwachten aantal eieren).
telder: etensbord
teleurkes: bordjes
telleure: etensborden
tempteere: bedwingen
Teng: Martinus
Termaar: gehucht in Margraten
terrevekeeëne: tarwekorrels
Terus: Walterus
tesj; e zeel i gén tesj höbbe: 'n vrouw zoeken
tet: borst, tepel
teungs; teunke: dunken, denken
teuterleut: kleinigheid, futiliteit
Tieënsjeur; Sjlaamét: scheldnaam voor inwoners van Amby; Tieënsjeur: naam van hoeve in Amby; Sjlaamét: slageit
tiejn, tieëne; zich zeeëgene mit de tieëne: wild worden, het onmogelijke willen doen, op je hoofd gaan staan; Slivvenhier mit de tieëne vashawte: zich vastklampen aan O.L. Heer
tiejn: tijn, houten kuip
tirvele: vliegen
titske, ditske, tetteke; troetelwoorden, lett.: tepel
toefele: klimmen, langzaam lopen
toeke: raken, slaan, tikken
toemel: bedoening, gedoe
toen; heg (hgd. Zaun); Inne toen van drie jaor, en 'ne hoond van drie tuujn, en e peerd van drie hon, en 'ne miensj van drie peerd zunt allemaol neet vääl mieje weerd: aantal leefjaren van resp. heg, hond, paard en mens.
toepe; toepde: kaartspel
toert: niet waar
toervele: draaiend wild bewegen
toesje: ruilen
toewsjlaag: vruchtenvlaai met een ‘deksel’ van deeg
tog: worp
toos: pachtkontrakt
torkele: afgeven op, hakken op

tractor - melot; Mélotte: bepaald merk tractor
traeje: treden, bevruchten
träät: trompet
treurwiej: treurwilg
trökt; trekke: groot brengen
trulle: rollen, spelen
Tseiës: Zacheus
truutjes: oude vrouwtjes
tsog; Kerkraads: trein
tukke: op een afstand houden, kalmeren
tumult: volksetym. voor tumor
tuttele: (ver)troetelen; krom praten;
tuuje: betekenen, beduiden
tuujne: heg of omheining maken
tuujnheisj: leren handschoen gebruikt bij het werken in doornen heg
twieje - ooëresteske: kopje koffie om twee uur
uddere: uier maken, de uier wordt groter
uigskes; klaor uigskes make: verliefd zijn
um; dat sjteet zich um: dat is om 't even
umdrieë: bocht
umsjpanne; van paarden: van 't ene voertuig voor 't andere spannen; van vlooien: opjagen, verplaatsen; van vee: van wei - plaats doen veranderen
ungere: rusttijd, middagslaap, siëesta
urien: volksetymol. voor origine
Uuëre; g'n Uuëre: buurtschap bij Heerlen
vaazele: onnozel
vaerevieje: gevogelte, vrouwvolks (lett. verenvee)
Vääske: Servatius
vauwere: hek
veerekketige; Simpelvelds: vierkante
veersj: vaarskalf
verheete: heet worden
verkammerzääle, zich: vechten
verkawwe: koud worden
verkesjong: jongste knecht op hoeve
verkesmoel: bij varken is onderlip langer dan bovenlip
verkliemmert: verkleumd
vernobes; hobes vernobes: taboewoord voor vrouwelijk geslachtsdeel
verpalleteere: verorberen, verhapstukken
verplacendeerd: geplaatst, geborgen
versjeeëte: verwerpen, miskraam hebben
versjteeëke; versjtooëke: verstoppen; verstopt
versjteestemich: begrip, het begrijpen
verreve: liegen, verven
Vesper; Wil Vesper: parodie op de Vesperzang
vespersjèl; van de vespersjèl: van lichte zeden
veuëlesmaer: merrie, die jong veulen heeft

veuërdenoon: voormiddag
veurpeerd: voorste paard van een span, leidpaard
veurhaand: eerste hand, voorhand
veursjpanne: 't zware werk laten doen
veurzieëte: voorouders, voorzaten
vieëdel: 26 eieren
vieëdele: 1. slipjas, jacquet; 2. vierde deel van varken
Viejekoel: buurt van Groot Welsden
viersj: kinderwindsels
Virsj: Virginia, Virgenie
vlaam; Simpelvelds: vlaai
vleesj; wild vleesj: decolleté
vlesjke: vlees (verkleinwoord)
vluuëgel; zich in de vluuëgele beginne te howwe: met de vleugels beginnen te slaan, een meisje gaan zoeken, scharrelen
vlum: lies, vang
voel: rot, lui
voele: rotten
voes; 'n voes in de tesj make: van z'n hart geen moordkuil maken
Völser: Vaalsenaren
vots: wind, scheet
votskeeëlke; Simpelvelds: windenlater
votte: boomstronken met wortels
vreegelaer: ruziezoeker, iemand die graag twist
Vrienes: Severinus
vroeë: opgewekt
vunkelt; vunkele: er op los slaan, vechten
vur: bunzing
vus; Kerkraads: voeten
vuuër; Heerlens: bunzing
waalmood: overmoed
waames: wambuis, vest, ook (hier): zitvlak
waardemooder: Moeder Overste
waas: gewas, gras, groei
waerdes: weekdaags, voor de werkdag
waffel: wafel, mond
wagezeelder; zie: zeel

Wammersjweeëg: veldweg tussen Groot Welsden en Margraten
wan: dorswan, grote platte mand
Waterloo; d'r sjlaag va Waterloo: 't slagveld
weeëg: wegen
weersj: dwars
wegkendeeg: deeg van melkbrood
weiersjhoot: dwarshout, houten sluitstuk op dubbele poort
wèk: wittebrood
werm; Kerkraads: alweer
wesjtien: wastobbe
weules: wroeter, werker
Wiej; wilg; Grielecher: scheldnaam voor inwoners van Schaesberg. De Ing Wiej: naam van hoeve te Schaesberg
wiejwater: wijwater; hier ironisch: urine
Wiekes: Lodewijk
Wiesjeraag: buurtschap te Hulsberg
wientseppeltje; Vaalser: vogeltje met karmijnrode borst, kneu (lat. carduelis cannabina)
wiever; aw wiever: soort appels
winkbuul: scheldwoord voor inwoners van Heerlen
winnen: gedekt worden; de sjlechste koo wint mer ins: de slechtste koe hoeft maar één keer gedekt te worden en is dan al dragend
witsemeeëkesj; witsemeeeker: grappenmaker(s)
wook: wolk
woort: niet waar?
zak: buik
zaod; hel zaod: harde zaad, najaar (als koren en tarwe gezaaid worden); de zaod vaerdig kriege: het veldwerk gedaan krijgen
zawt: zout; veir höbbe eine zak zawt mit dich geeëte: we zijn lang zeer bevriend met elkaar geweest
zeel; zeelder: trektouwen, dikke touwen
zekel: sikkel
Zenderke: Alexander
zerk: doodkist
zessel: zeis
zeuëke: zog geven, laten drinken
ziete: zittende
zieëve; appelekloeëte zieëve: scheldwoord
zoeëleeëve: van m'n leven
zoeke: zuigen; laten drinken
zoepheijs: zuiplappen, dronkelappen
zow: zeug, zwijn
zowjong; Simpelvelds: viezerd, zwijn
zuul: priem, els
zuulke: priem, els

Verantwoording

In dit boekje zijn de prozaschetsen, de gedichten en de volkskundige artikelen samengebracht, die door Drs. Pierre Heynen onder eigen naam of onder zijn pseudoniem Pierre van Welsde oorspronkelijk gepubliceerd werden in het tijdschrift Veldeke, jaargangen 31-41 (1956-1966), waarvan de auteur van Kerstmis 1962 tot zijn dood in juni 1966 hoofdredacteur was.

Deze heruitgave werd voor de druk gereed gemaakt door Louise Ietswaart - Heynen, Dick Ietswaart en Lou Spronck. Zij korrigeerden aperte drukfouten, hergroepeerden de verschillende bijdragen in drie rubrieken (proza, poëzie, volkskunde), permitteerden zich, terwille van de gelijkvormigheid of ter bevordering van het logisch verband, enkele kleine ingrepen in de tekst van de volkskundige artikelen, en voegden aan het geheel een verklarende woordenlijst toe, waarnaar in de tekst d.m.v. asterisken verwezen wordt.

Een speciaal woord van dank richten zij tot Edmond Spierts, die de tekeningen maakte, en tot Drukkerij Comar Margraten voor de grafische verzorging.